

Załącznik nr 1

do uchwały nr 66/2019

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 28 lutego 2019 r. z późn. zm.

Ocena programowa

Profil ogólnoakademicki

Raport samooceny

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej oceniany kierunek studiów:

**Uniwersytet Wrocławski
pl. Uniwersytecki 1
50-137 Wrocław**

Nazwa ocenianego kierunku studiów: **biologia człowieka**

1. Poziom studiów: **I stopnia**
2. Forma studiów: **stacjonarne**
3. Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek
nauki biologiczne

Na studiach prowadzone jest kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela

☐ TAK ☒ NIE

Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów

Kierunek studiów: Biologia człowieka Dyscyplina naukowa: nauki biologiczne (100%) Poziom kształcenia: studia pierwszego stopnia Poziom kwalifikacji: 6 PRK Profil kształcenia: ogólnoakademicki Tytuł zawodowy: licencjat		
Kod efektu uczenia się dla kierunku studiów	Efekty uczenia się dla kierunku studiów	Odniesienie do charakterystyk drugiego stopnia PRK
	Po ukończeniu studiów pierwszego stopnia na kierunku <i>biologia człowieka</i> absolwent uzyska efekty uczenia się w zakresie:	
WIEDZA		
K_W01	Posiada wiedzę z zakresu matematyki, chemii i fizyki, wystarczającą dla zrozumienia zjawisk i procesów przyrodniczych.	P6S_WG
K_W02	Zna pojęcia i metody badań z zakresu genetyki ogólnej i populacyjnej. Rozumie zagadnienia dotyczące genetyki wybranych organizmów, w tym człowieka, oraz łączy je z innymi dyscyplinami naukowymi.	P6S_WG
K_W03	Posiada zaawansowaną wiedzę odnośnie procesów dotyczących organizmów żywych.	P6S_WG
K_W04	Ma wiedzę na temat systematyki i filogenezy wybranych grup organizmów, ze szczególnym uwzględnieniem gatunku <i>Homo sapiens</i> .	P6S_WG
K_W05	Zna w zaawansowanym stopniu anatomię i fizjologię wybranych grup organizmów, ze szczególnym uwzględnieniem człowieka.	P6S_WG
K_W06	Posiada zaawansowaną wiedzę o czynnikach warunkujących rozwój i zdrowie człowieka. Zna zasady profilaktyki chorób, w tym chorób cywilizacyjnych.	P6S_WG
K_W07	Zna zaawansowane metody i techniki badawcze stosowane w biologii ze szczególnym uwzględnieniem metod stosowanych w biologii człowieka, w tym metod wykorzystywanych w antropometrii i antroposkopii.	P6S_WG
K_W08	Posiada zaawansowaną wiedzę dotyczącą ekologii i zachowania naczelnych ze szczególnym uwzględnieniem kultury gatunku <i>Homo sapiens</i> .	P6S_WG

K_W09	Rozumie interdyscyplinarność biologii (także biologii człowieka) i jej powiązanie z innymi dyscyplinami naukowymi, w tym spoza obszaru nauk przyrodniczych.	P6S_WG
K_W10	Posiada wiedzę z zakresu informatyki i metod statystycznych stosowanych w badaniach biologicznych oraz wie jak korzystać z literatury naukowej w sposób pozwalający na prawidłowe zbieranie i opracowanie danych.	P6S_WG
K_W11	Zna zasady związane z bezpieczeństwem i higieną pracy. Rozumie zasady ergonomii środowiska pracy.	P6S_WG P6S_WK
K_W12	Zna podstawowe uregulowania dotyczące ochrony własności intelektualnej, etyki pracy ze zwierzętami, przedsiębiorczości oraz elementy prawa pracy.	P6S_WK
UMIEJĘTNOŚCI		
K_U01	Praktycznie stosuje wiedzę anatomiczną dotyczącą wybranych grup organizmów, ze szczególnym uwzględnieniem układu kostnego człowieka.	P6S_UW
K_U02	Charakteryzuje wybrane czynniki rozwoju i funkcjonowania człowieka.	P6S_UW
K_U03	Potrafi objaśnić różnice i podobieństwa między populacjami ludzkimi, ze szczególnym uwzględnieniem perspektywy ewolucyjnej.	P6S_UW
K_U04	Potrafi określić wpływ czynników materialnego środowiska pracy na człowieka przy zastosowaniu aparatury pomiarowej.	P6S_UW
K_U05	Przeprowadza badania cech morfologicznych wybranych organizmów. Posługuje się podstawowym dla biologii instrumentarium badawczym ze szczególnym uwzględnieniem instrumentarium wykorzystywanego w biologii człowieka pracując indywidualnie lub w zespole.	P6S_UW
K_U06	Planuje i przeprowadza proste eksperymenty oraz obserwacje zjawisk biologicznych, pracując indywidualnie lub w zespole, korzystając ze stale aktualizowanej wiedzy w tym zakresie.	P6S_UW P6S_UO
K_U07	Umiejętnie stosuje metody statystyczne charakterystyczne dla nauk biologicznych.	P6S_UW
K_U08	Właściwie interpretuje uzyskane wyniki oraz formułuje wnioski.	P6S_UW
K_U09	Uczy się samodzielnie i planuje własną pracę korzystając z aktualnych materiałów naukowych, rozumie i wyszukuje specjalistyczną literaturę źródłową, również z myślą o własnym rozwoju zawodowym.	P6S_UU
K_U10	Posługuje się technikami komunikacji w nauce ze szczególnym uwzględnieniem prezentacji ustnych oraz pisemnych form wypowiedzi, a także aktywnie bierze udział w dyskusjach dotyczących biologii, w szczególności biologii człowieka.	P6S_UK

K_U11	Ma umiejętności językowe w zakresie języka angielskiego na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego. Zna odpowiedniki polskich terminów biologicznych w języku angielskim, korzysta z anglojęzycznych źródeł piśmienniczych (również dostępnych online).	P6S_UK
KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
K_K01	Szanuje i właściwie wykorzystuje powierzone mu mienie, pamięta o zasadach bhp oraz poszanowaniu innych osób i ich pracy.	P6S_KR P6S_KO
K_K02	Postępuje zgodnie z wytycznymi i jest otwarty na współpracę w grupie. Potrafi ustalić kolejność podejmowanych kroków w celu realizacji wyznaczonych zadań zarówno w przypadku pracy indywidualnej jak i w grupie.	P6S_KO P6S_UO
K_K03	Jest świadomy poziomu swojej wiedzy i rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie i podnoszenia kompetencji. Krytycznie ocenia odbierane treści oraz rozumie potrzebę zasięgania wiedzy ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu.	P6S_KK P6S_UU
K_K04	Dostrzega dylematy oraz problemy etyczne aktualnie obecne w naukach biologicznych. Jest przygotowany do odpowiedzialnego pełnienia przyszłych ról zawodowych.	P6S_KR P6S_UU
K_K05	Jest otwarty na nowe zagadnienia, aktywny, kreatywny i przedsiębiorczy.	P6S_KO

Skład zespołu przygotowującego raport samooceny

Imię i nazwisko	Tytuł lub stopień naukowy/stanowisko/funkcja pełniona w uczelni
Elżbieta Myśkow	dr hab./ profesor UWr prodziekan ds. nauczania; przewodnicząca Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia; przewodnicząca zespołu ds. przygotowania Raportu Samooceny
Małgorzata Bonar	dr/ adiunkt
Barbara Borkowska	dr/ adiunkt
Elżbieta Cieplak	dr/ adiunkt przewodnicząca Kierunkowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia dla kierunku <i>biologia człowieka</i>
Katarzyna Kliś	dr/ adiunkt
Monika Krzyżanowska	dr hab./ adiunkt pełnomocnik dziekana ds. zarządzania ryzykiem
Aleksandra Kuryłek	mgr kierownik dziekanatu
Joanna Łubocka	dr/ profesor UWr prodziekan ds. studenckich
Wioletta Nowaczewska	dr hab./ adiunkt
Wioleta Umławska	dr hab./ profesor UWr
Agnieszka Żelaźniewicz	dr hab./ adiunkt

Spis treści

Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów	3
Skład zespołu przygotowującego raport samooceny	6
Prezentacja uczelni	8
Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów	9
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	9
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	19
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	27
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	35
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	42
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	48
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	56
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	60
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	69
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	73
Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów	78
Część III. Załączniki	81
Załącznik nr 1. Zestawienia dotyczące ocenianego kierunku studiów	81
Tabela 1. Liczba studentów kierunku <i>biologia człowieka</i>	81
Tabela 2. Liczba absolwentów kierunku <i>biologia człowieka</i> w ostatnich trzech latach poprzedzających rok przeprowadzenia oceny	81
Tabela 3. Wskaźniki dotyczące programu studiów na kierunku <i>biologia człowieka</i>	82
Tabela 4. Zajęcia związane z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie, do której przyporządkowany jest kierunek <i>biologia człowieka</i>	83
Tabela 5. Zajęcia lub grupy zajęć służące zdobywaniu przez studentów kompetencji inżynierskich/ Zajęcia lub grupy zajęć przygotowujące studentów do wykonywania zawodu nauczyciela	85
Tabela 6. Informacja o zajęciach prowadzonych w językach obcych na kierunku <i>biologia człowieka</i>	85
Załącznik nr 2. Wykaz materiałów uzupełniających	86

Prezentacja uczelni

Uniwersytet Wrocławski (UWr) to największa uczelnia na Dolnym Śląsku, szczycąca się długą tradycją akademicką. Powstała w 1702 r., co stawia ją wśród najstarszych uczelni Europy Środkowej. Łączy w sobie dziedzictwo historycznego Śląska, kultury austriackiej, pruskiej, czeskiej i polskiej a także tradycje uniwersytetów we Lwowie i Wilnie. Dzięki temu, korzystając z doświadczenia pokoleń, z pełną otwartością na nowoczesność i zmieniający się świat, tworzy nową jakość, inspirującą liczącą ok. 2 tys. osób wspólnotę akademicką do badań naukowych oraz kształcenia młodzieży. Na 12 wydziałach, blisko 168 kierunkach studiów, w tym 30 w jęz. angielskim, UWr kształci ok. 20 tys. studentów. Zarówno w zakresie dydaktyki, jak i badań naukowych, uczelnia współpracuje z wieloma partnerami w kraju i za granicą, a także jest beneficjentem licznych grantów krajowych i międzynarodowych. Jako jedna z dziesięciu uczelni w kraju UWr jest częścią projektu Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza, zakładającego prowadzenie badań naukowych oraz kształcenie studentów na najwyższym poziomie, co zapewnia uczelni dodatkowe środki finansowe na badania i dydaktykę.

Kierunek *biologia człowieka (bc)* prowadzony jest na Wydziale Nauk Biologicznych (WNB), który powstał w 2006 r. i składa się z 19 zakładów, 3 pracowni, 2 stacji terenowych, Ogrodu Botanicznego, Muzeum Przyrodniczego i Muzeum Człowieka. Wydział dysponuje wysokiej jakości, stale rozwijającą się kadrą naukowo-dydaktyczną oraz na bieżąco modernizowanym zapleczem naukowo-badawczym. Bardzo ważnym elementem WNB są bogate zbiory i kolekcje antropologiczne, mikrobiologiczne, parazytologiczne, zoologiczne i botaniczne, stanowiące także cenną bazę dydaktyczną. WNB posiada uprawnienia do nadawania stopnia doktora i doktora habilitowanego w dyscyplinie nauki biologiczne.

Kierunek *bc* powstał jako studia stacjonarne I stopnia w 2015 r. w odpowiedzi na potrzebę interdyscyplinarnego ujęcia wiedzy o człowieku, uwzględniającego zarówno aspekty biologiczne (w szczególności podejście ewolucyjne), jak również perspektywę nauk społecznych i humanistycznych. Jest on też odpowiedzią na zapotrzebowanie na wyspecjalizowaną kadrę np. w instytucjach powiązanych ze zdrowiem, przy pracach wykopaliskowych oraz przy popularyzacji fachowej wiedzy o szeroko pojętym zdrowiu, rozwoju i biologii człowieka, co jest szczególnie ważne w otaczającym nas aktualnie świecie.

Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Uwaga: Wszystkie wewnętrzne akty normatywne UWr dostępne są w Biuletynie Informacji Publicznej (BIP) na stronie Uczelni <https://bip.uni.wroc.pl/7/strona-glowna-bip.html>

1. Powiązanie koncepcji kształcenia z misją i głównymi celami strategicznymi uczelni oraz oczekiwania formułowane wobec kandydatów

Kierunek *biologia człowieka* (bc) powstał na Wydziale Nauk Biologicznych (WNB) Uniwersytetu Wrocławskiego (UWr) w 2015 r. jako studia I stopnia (Uchwała Senatu UWr 31/2015; zał_I_1_1) wyrastając ze specjalności *biologia człowieka* prowadzonej w ramach kierunku *biologia* I stopnia, która to specjalność została powołana w roku 2011 (Zarządzenie Rektora UWr 37/2011; zał_I_1_2). Nowy kierunek został utworzony ze względu na duże zainteresowanie ze strony studentów tą tematyką oraz chęć zaoferowania studiów pogłębionych i bardziej skoncentrowanych *stricto* na tematyce biologii człowieka, podczas gdy kierunek *biologia* jako dużo bardziej wieloaspektowy i dający możliwość rozwijania i realizowania różnorodnych zainteresowań nie zapewniał aż tak dogłębnego poznania złożoności biologii człowieka i specyficznej dla tego kierunku metodologii badań. Kierunek *bc* prowadzony jest w formie 3-letnich, 6-semestralnych studiów stacjonarnych o profilu ogólnoakademickim, po których absolwenci otrzymują tytuł licencjata. Możliwe jest dalsze rozwijanie zainteresowań oraz zdobywanie wiedzy i umiejętności związanych z biologią człowieka na studiach II stopnia na kierunku *biologia* specjalność *biologia człowieka*, która prowadzona jest w formie 2-letnich, 4-semestralnych studiów stacjonarnych, kończących się uzyskaniem tytułu magistra.

Koncepcja kształcenia na kierunku jest ściśle powiązana z misją i głównymi celami strategicznymi UWr, zatwierdzonymi Uchwałą Senatu 34/2020 (zał_I_1_3) oraz strategią WNB na lata 2020-2030 (zał_I_1_4), pozytywnie zaopiniowaną przez Radę Wydziału (RW) (Uchwała RW 50/2022; zał_I_1_5).

Zgodnie z Uchwałą Senatu UWr: „Misją Uniwersytetu Wrocławskiego jest: 1) poszukiwanie prawdy, przekazywanie wiedzy i pielęgnowanie kultury; 2) budowanie kapitału społecznego i intelektualnego poprzez kształtowanie ludzi o otwartych umysłach, przygotowanych do działania w skali lokalnej i globalnej, odnajdujących się w zmieniającym się świecie, akceptujących różnorodność oraz świadomych wagi tożsamości narodowej i regionalnej; 3) prowadzenie badań naukowych w sposób wolny, pełny i otwarty z zachowaniem równowagi pomiędzy badaniami podstawowymi i aplikacyjnymi”. Realizacja tych zadań następuje w oparciu o przedstawione w uchwale cele strategiczne: 1) rozwój działalności badawczej; 2) nowoczesne i skuteczne kształcenie; 3) rozwój współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym; 4) rozwój systemowego zarządzania.

Strategia WNB na lata 2020-2030 jest bezpośrednio powiązana z przyjętą przez uczelnię misją i jej celami. Opiera się na celach strategicznych takich, jak: 1) intensyfikacja i podniesienie jakości badań naukowych; 2) ciągłe doskonalenie jakości nauczania; 3) aktywizacja studentów i doktorantów; 4) zrównoważony rozwój kadry Wydziału; 5) utrzymanie i podnoszenie jakości w zakresie infrastruktury Wydziału; 6) udział środków zewnętrznych w finansowaniu Wydziału; 7) optymalizacja struktury i organizacji pracy na Wydziale.

Koncepcja kształcenia na kierunku *bc* odzwierciedla przedstawioną powyżej misję i strategię UWr oraz WNB. Zgodnie z nimi ukierunkowana jest ona na ciągłe poszukiwanie prawdy i pogłębianie wiedzy, przekazywanie tych wartości studentom oraz nieustanny rozwój i podnoszenie jakości kształcenia opierając się o wysoki poziom badań naukowych oraz ciągły rozwój kadry naukowej i dydaktycznej. Aby w sposób nowoczesny i skuteczny przygotować absolwentów do wejścia na rynek pracy, w oparciu o współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, nacisk kładziony jest nie tylko na merytoryczne przygotowanie do podjęcia pracy, ale także przygotowanie do funkcjonowania i aktywności w społeczeństwie poprzez wyznaczanie wysokich standardów, w tym także standardów etycznych.

Kształcenie na kierunku *bc* jest zgodne z założeniami określonymi na poziomie 6. Polskiej Ramy Kwalifikacji. Dobór kandydatów na studia odbywa się na podstawie wstępnej selekcji określonej w warunkach rekrutacji, opisanych szczegółowo w **Kryterium 3**. Kandydaci przyjmowani są na podstawie wyników egzaminów maturalnych potwierdzających kwalifikacje na poziomie 4. PRK, są informowani o tym, że powinni znać język angielski na poziomie minimum A2; nie są im stawiane dodatkowe wymagania.

Biologia człowieka jest szerokim i interdyscyplinarnym zagadnieniem, stąd też wymaga zdobycia wiadomości i umiejętności zarówno z zakresu różnych nauk podstawowych, ogólnej wiedzy dotyczącej świata istot żywych, w szczególności zwierząt, jak i tej bardziej specyficznej na temat samego człowieka. Dlatego też program studiów na kierunku *bc* (Uchwała Senatu UWr 164/2023; zał. I_1_6) obejmuje treści dotyczące zagadnień podstawowych takich jak chemia, biofizyka, statystyka, a także zagadnień ogólnobiologicznych takich jak genetyka, mikrobiologia czy ewolucjonizm. Ponadto poprzez przedmioty takie jak np. *Podstawy biologii komórki zwierzęcej*, *Fizjologia zwierząt*, *Prymatologia*, *Antropogeneza* podkreśla obecność i miejsce człowieka w królestwie zwierząt. Jednakże trzon przedmiotów obowiązkowych to przedmioty opisujące nasz własny gatunek: jego budowę i funkcję (np. *Anatomia człowieka I i II*, *Wprowadzenie do immunologii człowieka*), rozwój i zdrowie (np. *Wczesne etapy ontogenezy człowieka*, *Czynniki rozwoju człowieka i ochrony zdrowia*, *Parazytozy człowieka*, *Choroby infekcyjne człowieka*) czy behavior (np. *Etologia człowieka*, *Ekologia behawioralna człowieka*). Program kierunku obejmuje także szereg przedmiotów praktycznych przydatnych w pracy zawodowej (np. *Osteometria i kranioskopia*, *Współczesne metody badań w paleoantropologii*, *Antropometria i antroposkopia*, *Ergonomia*, *Metody antropologiczne w kryminalistyce*, *Podstawy statystyki w nauce o człowieku I i II*). Ponadto zgodnie z wytycznymi Rozporządzenia MNiSW z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (z późn. zm.), program studiów uwzględnia zajęcia z przedmiotów humanistycznych i społecznych, a także kształcenie językowe i wychowanie fizyczne. Warto podkreślić, że wśród przedmiotów humanistycznych i społecznych znajduje się np. *Archeologia*, która dostarcza wiedzy i umiejętności pomagających w przyszłości we współpracy z archeologami podczas prac wykopaliskowych, *Komercjalizacja badań naukowych* dająca umiejętności powiązania nauki z biznesem czy *Radzenie sobie ze stresem* – przedmiot szczególnie przydatny w momencie, gdy wielu młodych ludzi skarży się na przeciążenie i nieumiejętność radzenia sobie z wyzwaniami współczesnego świata. Inny, dodatkowy aspekt postrzegania naszego gatunku dają studentom przedmioty fakultatywne, spośród których mogą wybrać przedmioty takie jak: *Psychologia społeczna*, *Socjologia*, *Demografia*, *Etnologia*, *Biologia śmierci*, *Podstawy epidemiologii* czy *Podstawy żywienia człowieka*. Swoje zainteresowania studenci mogą realizować poprzez wybór tematu pracy licencjackiej spośród szerokiej palety oferowanych tematów oraz realizując na V i VI semestrze projekt badawczy w bezpośredniej współpracy z opiekunem zajmującym się danym tematem w swojej pracy naukowej. Co ważne wspomniane powyżej kształcenie umiejętności językowych poza obowiązkowymi lektoratami odbywa się dodatkowo w ramach przedmiotu *Wykorzystanie języka angielskiego w biologii człowieka*, gdzie studenci poznają bardziej specjalistyczne słownictwo i uczą się wykorzystywania języka angielskiego w kontekście naukowym.

Studia na kierunku *bc* podlegają stałej ewaluacji celem utrzymania wysokich standardów kształcenia, co jest zgodne zarówno ze strategią UWr jak i WNB. Zmiany dotyczą korekt w programach studiów oraz w treściach przedmiotów, umożliwiając dołączanie do programu najnowszych informacji oraz zapewnienie studentom bardziej odpowiadającego ich potrzebom przebiegu nauki. Korekcie poddawane są punkty ECTS, forma i liczba godzin zajęć oraz umiejscowienie poszczególnych przedmiotów w toku studiów. Do programu dołączane są nowe przedmioty do wyboru. Więcej na ten temat napisano w **Kryteriach 2, 3 i 10**.

2. Związek kształcenia z prowadzoną w uczelni działalnością naukową

Uniwersytet Wrocławski jest największą uczelnią na Dolnym Śląsku, w skład której wchodzi dwanaście wydziałów oraz jednostki międzywydziałowe, których pracownicy prowadzą badania

naukowe i kształcą studentów w wielu dyscyplinach naukowych, zarówno z dziedziny nauk ścisłych i przyrodniczych jak i nauk humanistycznych i społecznych. O wysokim potencjale i dobrej kondycji naukowej uczelni świadczy fakt, że UWr został zakwalifikowany przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego do realizacji projektu *Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza* (IDUB), który to projekt ma na celu zapewnienie prowadzenia badań naukowych i kształcenia studentów na najwyższym poziomie, konkurencyjnym w skali międzynarodowej.

Kształcenie na kierunku *bc* zostało przyporządkowane do dyscypliny nauk biologicznych i dziedziny nauk ścisłych i przyrodniczych, w obrębie której skupione są badania prowadzone na WNB. W ostatniej ewaluacji UWr uzyskał w dyscyplinie nauki biologiczne kategorię naukową B+ i ma uprawnienia do nadawania stopni naukowych doktora oraz doktora habilitowanego. Kształci również doktorantów w ramach Kolegium Doktorskiego Nauk Biologicznych Szkoły Doktorskiej UWr.

Strukturę WNB tworzy 19 zakładów oraz 3 pracownie. W skład WNB wchodzi również Muzeum Przyrodnicze, Muzeum Człowieka – będące obecnie w remoncie i przygotowywane do ponownego otwarcia, Ogród Botaniczny oraz dwie terenowe stacje badawcze: Stacja Ekologiczna Storczyk w Karpaczu oraz Stacja Ornitologiczna w Rudzie Milickiej. Badania naukowe realizowane na WNB są wielowątkowe i zostały w szczegółach opisane w załączniku zał_I_1_7.

Na dzień składania raportu na WNB zatrudnionych jest 147 nauczycieli akademickich, reprezentujących dyscyplinę nauki biologiczne, w tym 12 profesorów, 52 doktorów habilitowanych, 76 doktorów oraz 7 magistrów. W latach 2020-2024 spośród wszystkich pracowników WNB, 3 uzyskało tytuł profesora i 17 stopień doktora habilitowanego (zał_I_1_8; **Kryterium 4**). Nauczyciele akademicy zatrudniani są w miarę potrzeb wynikających z realizacji procesu dydaktycznego (programy kształcenia, liczba studentów na danym kierunku studiów) oraz badań naukowych. Nad właściwym doбором kadry badawczo-dydaktycznej czuwa powołana na wydziale Komisja konkursowa ds. zatrudniania nauczycieli akademickich (Zarządzenie Rektora UWr 209/2024, zał_I_1_9). Wnioski o zatrudnienie pracowników badawczo-dydaktycznych opiniuje Rada Dyscypliny Naukowej oraz Rada Wydziału.

Aby zapewnić jak najwyższą jakość, kształcenie studentów na kierunku *bc* jest realizowane przez specjalistów wysokiej klasy, których wiedza, umiejętności i kompetencje są stale potwierdzane wysoko punktowanymi publikacjami naukowymi, realizowanymi projektami badawczymi oraz współpracą naukową z ośrodkami w kraju i za granicą (**Kryterium 4**). Spośród 147 nauczycieli akademickich zatrudnionych na WNB, 51 osób prowadzi zajęcia na kierunku *bc*, w tym 5 profesorów, 16 doktorów habilitowanych i 30 doktorów. Przedmioty kierunkowe oraz prace dyplomowe realizowane są przede wszystkim przez nauczycieli akademickich, których tematyka badawcza (zał_I_1_7) jest ściśle związana z kierunkiem studiów, zatrudnionych w Zakładzie Biologii Człowieka. Pozostałe przedmioty z dyscypliny nauki biologiczne niezbędne do prawidłowej realizacji efektów uczenia się realizowane są przez innych pracowników WNB a w szczególności: Zakładu Biologii Patogenów i Immunologii, Zakładu Biologii Rozwoju Zwierząt oraz Zakładu Parazytologii.

Wieloaspektowe i interdyscyplinarne badania naukowe realizowane przez pracowników WNB prowadzą do licznych, wysoko punktowanych publikacji. W latach 2020-2024, do momentu sporządzenia raportu, pracownicy i doktoranci prowadzący zajęcia na *bc* opublikowali w sumie 382 artykuły naukowe, z czego większość (361) to prace opublikowane w czasopiśmie z listy filadelfijskiej. Warto dodać, że wiele z tych artykułów jest wysoko i bardzo wysoko punktowanych: 13 artykułów za 200 punktów, 99 artykułów za 140 punktów oraz 119 artykułów za 100 punktów. Ponadto pracownicy opublikowali 10 monografii naukowych i 47 rozdziały w monografiach (zał_I_1_10a-c). Uczestniczyli także w krajowych i zagranicznych konferencjach (w materiałach pokonferencyjnych za lata 2020-2024 znalazło się 15 artykułów oraz 59 rozdziałów w monografiach (zał_I_1_10d)) oraz sami zorganizowali 16 konferencji (zał_I_1_11). Są również beneficjentami konkursów wspierających publikacje na światowym poziomie w programie *Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza* (IDUB) oraz w ramach funduszu na rzecz badań naukowych i komercjalizacji ich wyników. W ramach tych programów pracownicy i doktoranci, których publikacje są afiliowane na UWr, mogą starać się o finansowanie opłat

za publikację artykułu w czasopismach z listy ministerialnej o punktacji >140. W okresie 2020-2024 finansowanie z IDUB otrzymało 5 publikacji, których autorami są nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na kierunku *bc* (zał_I_1_12).

O wysokim poziomie mogą świadczyć przykładowe publikacje pracowników zakładów, które w największym stopniu odpowiadają za prowadzenie zajęć na kierunku *bc* (publikacje, które mają ≥ 140 punktów MNiSW, w czasopismach o IF ≥ 3):

- Ouyang R.O., Costa A.R.C., Cassidy C.K.C., Otwinowska A., Williams V.C.J.W., Łątka A., Stansfeld P.J.S., **Drulis-Kawa Z.D.K.**, Briers Y., Pel D.M.P., Brouns S.J.J., Briegel A.B. (2022) High-resolution reconstruction of a Jumbo-bacteriophage infecting capsulated bacteria using hyperbranched tail fibers. *Nature Communications* 13. <http://dx.doi.org/10.1038/s41467-022-34972-5> (MNiSW 200, IF 16,6)
- **Pawłowski B.P., Żelaźniewicz A.** (2021) The evolution of perennially enlarged breasts in women: a critical review and a novel hypothesis. *Biological Reviews* 96(6):2794-2809. <http://dx.doi.org/10.1111/brv.12778> (MNiSW 200, IF 14,35)
- Kanarek G.K., Gabrysiak J.G., (...) **Hildebrand J.H.** (2024) Hyperparasitism among larval stages of Digenea in snail hosts: sophisticated life strategy or pure randomness? The scenario of *Cotylurus* sp.. *Zoological Journal of the Linnean Society* 200 (4):865–875. <http://dx.doi.org/10.1093/zoolinlean/zlad102> (MNiSW 140, IF 3)
- **Pawłowska-Seredyńska K.**, Akutko K., **Umlawska W.U.**, (...) (2023) Nutritional status of pediatric patients with inflammatory bowel diseases is related to disease duration and clinical picture at diagnosis. *Scientific Reports* 13. <http://dx.doi.org/10.1038/s41598-023-48504-8> (MNiSW 140, IF 3,8)
- Kubicka A.M., Balzeau A., Kosicki J.K., **Nowaczewska W.N.**(...). (2022) Variation in cross-sectional indicator of femoral robusticity in *Homo sapiens* and Neandertals. *Scientific Reports* 12. <http://dx.doi.org/10.1038/s41598-022-08405-8> (MNiSW 140, IF 4,6)
- Wronka I.W., **Kliś K.K.** (2022) Effect of air pollution on age at menarche in Polish females, born 1993–1998. *Scientific Reports* 12. <http://dx.doi.org/10.1038/s41598-022-08577-3> (MNiSW 140, IF 4,6)
- **Żelaźniewicz A., Nowak-Kornicka J., Pawłowski B.P.** (2022) S-Klotho level and physiological markers of cardiometabolic risk in healthy adult men. *Aging* 14(2):708-727. <http://dx.doi.org/10.18632/aging.203861> (MNiSW 140, IF 5,2)
- **Żelaźniewicz A., Nowak-Kornicka J., Osochocka A.O., Pawłowski B.P.** (2022) Perceived facial age and biochemical indicators of glycemia in adult men and women. *Scientific Reports* 12. <http://dx.doi.org/10.1038/s41598-022-14555-6> (MNiSW 140, IF 4,6)
- Kowal M.K., Sorokowski P.S., **Żelaźniewicz A., Nowak-Kornicka J.**, Orzechowski A., Żurek A., Żurek G., Nawrat M.N. (2021) Are Beards Honest Signals of Male Dominance and Testosterone? *Archives of Sexual Behavior* 50(8):3703-3710. <http://dx.doi.org/10.1007/s10508-021-02012-w> (MNiSW 140, IF 4,891)
- Schwambergová D.S., Sorokowska A., Slámová Ž. S., Sabiniewicz A., **Nowak-Kornicka J., Borkowska B., Pawłowski B.P.**, Havlíček J.H., Třebická Fialová J.T.F. (2021) No evidence for association between human body odor quality and immune system functioning. *Psychoneuroendocrinology* 132. <http://dx.doi.org/10.1016/j.psyneuen.2021.105363> (MNiSW 140, IF 4,693)
- Talamo S.T., Picin A.P., Vazzana A.V., **Nowaczewska W.N.**, (...) **Socha P.S.**, Sponheimer M.S., **Stefaniak K.S.**, Welker F.W., Winter H., Wiśniewski A.W., Żarski M.Ż., Benazzi S.B., Nadachowski A.N., Hublin J.J.H. (2021) A 41,500 year-old decorated ivory pendant from Stajnia Cave (Poland). *Scientific Reports* 11 <http://dx.doi.org/10.1038/s41598-021-01221-6> (MNiSW 140, IF 4,996)

Potwierdzeniem wysokiej jakości badań prowadzonych na WNB są także projekty finansowane przez Narodowe Centrum Nauki (NCN), MNSiW oraz finansowane z innych źródeł. W latach 2020-2024 pracownicy WNB prowadzący zajęcia na kierunku *bc* realizowali w sumie 28 projektów badawczych na łączną kwotę ponad 15 mln zł. (m. in. granty typu OPUS, HARMONIA, SONATA, SONATINA, MINIATURA; zał_I_1_13). Jako reprezentatywne granty realizowane w tym okresie można wskazać:

- Zuzanna Drulis-Kawa (Zakład Biologii Patogenów i Immunologii) Function, organization, dynamics, and evolution of hyperbranched receptor-binding protein systems in *Klebsiella* jumbo phages and their interactions with bacteria; NCN OPUS, 03.01.2024-02.01.2028, 3 013 000 PLN
- Zuzanna Drulis-Kawa (Zakład Biologii Patogenów i Immunologii), Struktura i funkcja antywirusowych enzymów fagowych aktywnych wobec patogenów z grupy ESKAPE; NCN HARMONIA, 13.04.2018-12.04.2023, 1 474 200 PLN
- Bogusław Pawłowski (Zakład Biologii Człowieka) Kondycja biologiczna mężczyzn w średnim wieku jako wskaźnik zdolności do poniesienia fizjologicznych kosztów maskulinizacji; NCN OPUS, 21.01.2022-20.01.2026, 1 419 836 PLN
- Bogusław Pawłowski (Zakład Biologii Człowieka) Poziom maskulinizacji jako sygnał potencjału antyoksydacyjnego u mężczyzn; NCN OPUS, 03.08.2018-02.08.2023, 1 176 720 PLN
- Zuzanna Drulis-Kawa (Zakład Biologii Patogenów i Immunologii), Zaprojektowanie i wdrożenie skutecznej kombinacji fagów i antybiotyków w celu udoskonalenia protokołów terapii przeciwko *Klebsiella pneumoniae*; NCN JPIAMR-ACTION Call 2022, 01.06.2023-31.05.2026, 999 180 PLN
- Bogusław Pawłowski (Zakład Biologii Człowieka) Znaczenie trzewnej tkanki tłuszczowej dla kondycji biologicznej kobiety; NCN OPUS, 18.07.2016-17.01.2021, 871 320 PLN
- Damian Lewandowski (Zakład Biologii Rozwoju Zwierząt) Unikalna klasa wolnych włókien mięśniowych podczas miogenezy zaskrońca zwyczajnego (*Natrix natrix* L.); NCN SONATINA, 01.12.2017-30.11.2022, 821 744 PLN
- Krzysztof Stefaniak (Zakład Paleozoologii) Życie i śmierć wymarłego nosorożca z zachodniej Polski w świetle interdyscyplinarnych badań paleośrodowiskowych; NCN OPUS, 24.01.2018-23.01.2022, 796 197 PLN

Warty podkreślenia jest również fakt otrzymania w grudniu 2024 przez osoby prowadzące zajęcia dla *bc* dwóch grantów NCN, które będą realizowane od roku 2025 i jako takie nie znalazły się w zał_I_1_13. Są to:

- Agnieszka Żelaźniewicz (Zakład Biologii Człowieka) Wrażliwość receptora androgenowego, zależne od testosteronu kompromisy historii życia, oraz ich znaczenie dla zmienności wieku biologicznego u mężczyzn; NCN OPUS, 1 877 507 PLN
- Justyna Płóciennik (Zakład Ekologii Behawioralnej) Wzorce drapieżnictwa lęgowego w zmiennym środowisku szuwaru trzcinowego na przykładzie trzciniczka *Acrocephalus scirpaceus*; NCN Preludium, 209 332 PLN

Pracownicy WNB mogą się także pochwalić osiągnięciami w konkursach projakościowych, organizowanych wewnątrz uczelni w ramach programu IDUB od roku akademickiego 2020/2021 takich jak: granty wewnętrzne (37 przyznanych grantów, w tym 9 przyznanych osobom prowadzącym zajęcia dla kierunku *bc*), obniżenia pensum (przyznane 21 razy, w tym 8 razy osobom prowadzącym zajęcia dla kierunku *bc*), dodatki motywacyjne jednorazowe (przyznano 51 takich dodatków, w tym 13 razy osobom prowadzącym zajęcia dla kierunku *bc*) i czasowe (przyznano 52 takich dodatków, w tym 18 razy osobom prowadzącym zajęcia dla kierunku *bc*) (zał_I_1_12).

Dowodem bardzo dobrego poziomu kadry naukowej i dydaktycznej są liczne nagrody Rektora, jakie otrzymali pracownicy WNB, w tym nauczyciele prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku. W latach

2021-2024 pracownikom WNB przyznano 48 nagród naukowych, 57 dydaktycznych oraz 164 organizacyjne. Biorąc pod uwagę lata 2020-2024 na WNB co najmniej raz zostało wyróżnionych 126 osób (w tym 38 prowadzących zajęcia na kierunku *bc*), a jeśli zsumuje się wyróżnione w poszczególnych latach osoby to otrzymamy liczbę 342 pracowników (113 pracowników prowadzących zajęcia na kierunku *bc*), co jednoznacznie pokazuje, że wielu z pracowników wyróżnionych było kilkakrotnie w kolejnych latach, potwierdzając tym samym ich stałe bardzo wysokie zaangażowanie na rzecz Uniwersytetu, Wydziału a także jakości prowadzonych badań oraz działań dydaktycznych. Ponadto w tym okresie pracownicy WNB uzyskali 49 odznaczeń państwowych i resortowych (w tym 14 uzyskanych przez pracowników WNB prowadzących zajęcia na kierunku *bc*) (zał_I_1_14).

Prowadzone na WNB badania naukowe mają kluczowy wpływ na jakość kształcenia na kierunku *bc*. Nauczyciele akademicki aktywnie uczestniczą w programach badawczych, współpracują z innymi ośrodkami zarówno w kraju jak i na arenie międzynarodowej, biorą udział w konferencjach oraz szkoleniach, dzięki czemu dysponują aktualną wiedzą specjalistyczną, z której korzystają studenci. Doskonaląca się kadra przekazuje studentom zaawansowane umiejętności i specyficzne kompetencje społeczne, a wśród nich także takie, które motywują do zdobywania wiedzy niezbędnej do podjęcia dalszych studiów drugiego stopnia oraz podejmowania wyzwań dynamicznie zmieniającego się rynku pracy. Takie działania wzmacniają także motywację studentów do włączania się w proces badawczy np. w ramach przedmiotu *Projekt badawczy*, który studenci mogą realizować na V i VI semestrze albo wybierając pracę licencjacką o charakterze badawczym. Stały proces podnoszenia kompetencji kadry i doskonalenie procesu kształcenia wpływa także na pozyskiwanie kandydatów na studia poprzez wzbudzanie w nich zainteresowania studiowaniem na kierunku *bc*. Aktualizacja wiedzy oraz ciągłe doskonalenie umiejętności i kompetencji kadry powoduje konieczność bieżącej walidacji programów studiów, w tym uaktualniania treści realizowanych przedmiotów i zalecanej literatury czy też wprowadzania nowych przedmiotów, przedstawiających aktualny stan badań w danym specjalistycznym zakresie.

Równocześnie WNB dba o zapewnienie właściwej infrastruktury badawczej, opisanej w **Kryterium 5**, pozyskiwanej zarówno ze środków statutowych, indywidualnych grantów badawczych jak i w ramach konkursów IDUB na finansowanie oraz doposażenie infrastruktury badawczej (zał_1_1_12). Warto wspomnieć, że WNB dysponuje także unikatowymi kolekcjami zgromadzonymi w Muzeum Przyrodniczym, Muzeum Człowieka (które jest obecnie w trakcie przygotowywania ekspozycji po przeniesieniu do nowej siedziby) oraz Ogrodzie Botanicznym, które stanowią bogatą bazę nie tylko dla prowadzenia badań naukowych, ale także dla oferty dydaktycznej WNB dla studentów różnych kierunków studiów w tym *bc*.

3. *Zgodność koncepcji kształcenia z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego oraz rynku pracy*

Wydział Nauk Biologicznych UW r od wielu lat ściśle współpracuje z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi, do których zaliczają się także potencjalni pracodawcy absolwentów. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym została uregulowana procedurą, wprowadzoną Zarządzeniem 10/2020 Dziekana WNB (zał_I_1_15), na podstawie której została powołana Rada Interesariuszy (Zarządzenie 5/2022 Dziekana WNB; zał_I_1_16). Obecnie WNB współpracuje z interesariuszami zewnętrznymi, którzy pomagają dostosowywać ofertę dydaktyczną wydziału do zmieniających się wymagań rynku pracy. W składzie Rady reprezentowani są interesariusze wszystkich kierunków studiów realizowanych na WNB, zatrudnieni na różnorodnych stanowiskach, co zapewnia dywersyfikację poglądów i opinii. Interesariusze zewnętrzni, związani z otoczeniem gospodarczym, powoływani są przede wszystkim spośród pracodawców zatrudniających absolwentów WNB lub instytucji współpracujących z wydziałem przy realizacji zadań dydaktycznych (np. wolontariatów i staży), jak również różnorodnych organizacji oraz współpracujących z WNB jednostek badawczych czy naukowych. Należą tu między innymi przedstawiciele takich instytucji, firm i fundacji jak: Laboratorium Kryminalistyczne Komendy Wojewódzkiej Policji we Wrocławiu, Instytut Immunologii i Terapii Doświadczalnej PAN, ZOO Wrocław, Lasy Państwowe, parki narodowe i krajobrazowe oraz

przedstawiciele instytucji zagranicznych jak Program Ochrony Naczelnych w Parku Cuć Phuong w Wietnamie. Ponadto kierunek *bc* ma dodatkowo dedykowanych do kierunku interesariuszy nie będących w Radzie reprezentujących np. Zakład Antropologii PAN czy też *Align Technology Poland*.

Do zadań interesariuszy należy opiniowanie i proponowanie korekt w programach studiów, w celu poprawy przygotowania absolwentów WNB do wejścia na rynek pracy. Członkowie Rady Interesariuszy są również proszeni na spotkaniach o wypełnienie ankiety ewaluacyjnej dotyczącej efektów uczenia się, aby zweryfikować zgodność koncepcji i celów kształcenia poszczególnych kierunkach z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego, co opisuje procedura zawarta w Uchwale Rady WNB 53/2020 (zal_I_1_17). Opinie i propozycje interesariuszy oraz ankiety ewaluacyjne zostają następnie poddane analizie w ramach pracy Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia (WZJK) oraz Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia (WZOJK). Jak zauważyli członkowie Rady, programy studiów na kierunkach prowadzonych na WNB są prawidłowo skonstruowane i absolwenci posiadają znaczną wiedzę, jednak w pewnym zakresie brakuje im kompetencji społecznych. Chociaż prowadzący zwracają uwagę na te efekty w czasie zajęć, wpajanie kompetencji miękkich pozostaje jednak niedocenioną stroną kształcenia akademickiego, nakierowanego głównie na zdobywanie wiedzy i umiejętności. Wydaje się, że na obecnym rynku pracy kompetencje miękkie mają o wiele większe znaczenie, niż jeszcze kilka lat temu, stąd umiejętność pracy w grupie, dążenie do pogłębiania wiedzy, rzetelność, obowiązkowość to cechy, które trzeba kształcić i doskonalić w młodym pokoleniu (**Kryterium 6**).

Studia na kierunku *bc* są studiami jedynie pierwszego stopnia, stąd naszym zamysłem jest zachęcanie naszych studentów do kontynuacji studiów na kierunku *biologia* specjalność *biologia człowieka* (średnio 57% naszych absolwentów faktycznie kontynuuje studia na tej specjalności (zal_I_1_18)), której program jest pomyślany tak, aby rozwijał i poszerzał wiedzę przyswojoną przez studentów podczas nauki na kierunku *bc* kładąc jednocześnie większy nacisk na przygotowanie studenta do wymogów rynku pracy. Dlatego też nie mamy na studiach I stopnia spotkań z pracodawcami, które są regularnie organizowane jako przedmiot fakultatywny od roku 2021 dopiero dla studentów studiów drugiego stopnia. Należy za to dodać, że dla studentów kierunku *bc* były prowadzone zajęcia przez pracowników jednego z naszych interesariuszy, czyli Laboratorium Kryminalistycznego Komendy Wojewódzkiej Policji we Wrocławiu. Były to wykłady, które w 2015 roku odbyły się w ramach projektu *Akademia Rozwoju kluczem wzmocnienia kadr polskiej gospodarki* oraz szkolenie *Kryminalistyka*, które miało miejsce ze środków EFS w ramach POWER, Oś priorytetowa III *Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju*, Działanie 3.1 *Kompetencje w szkolnictwie wyższym* realizowanego w latach 2018-2022.

W ramach współpracy z otoczeniem społecznym realizowane są szeroko zakrojone działania ze szkołami w postaci zajęć dla uczniów, prowadzonych w szkołach i na terenie wydziału, projektów realizowanych wspólnie ze szkołami, np. projektów EFS w ramach POWER, Oś III, Działanie 3.1, patronatów, którymi dziekan obejmuje klasy o profilu biologicznym oraz cyklicznych wydarzeń takich, jak Festiwal Nauki, Noc Muzeów czy Noc Biologów. Warto zaznaczyć, że jest to współpraca, w którą bardzo często angażują się studenci, projektując i animując pojedyncze zajęcia, cykle zajęć lub długofalowe projekty dla uczniów szkół różnych szczebli. Zagadnienia te zostały szerzej opisane w **Kryterium 6**.

W ramach uczelnianego systemu zapewnienia jakości kształcenia na WNB funkcjonują przepisy, które umożliwiają realny udział studentów (interesariuszy wewnętrznych) w tworzeniu koncepcji kształcenia. Przedstawiciele studentów włączani są do prac WZOJK, a jako Samorząd studencki opiniują zmiany w programach studiów. Dodatkowo po zakończeniu cyklu kształcenia wśród studentów przeprowadzane są ankiety dotyczące ewaluacji całego programu ich studiów, które są jednym ze źródeł zmian w programach i doskonalenia koncepcji kształcenia. Opis polityki jakości kształcenia na WNB oraz udziału interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w doskonaleniu programów kształcenia został także zamieszczony w **Kryterium 10**.

4. Sylwetka absolwenta, przewidywane miejsca zatrudnienia absolwentów

Celem kształcenia na kierunku *bc* jest przygotowanie wysoko wykwalifikowanych absolwentów posiadających wiedzę i umiejętności w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki biologiczne, gotowych do podjęcia pracy zawodowej. Student *bc* opanowuje w stopniu zaawansowanym wiedzę odnoszącą się do pojęć, mechanizmów i procesów zachodzących w biologii człowieka, w szczególności w zakresie budowy i funkcji ciała ludzkiego, czynników warunkujących zdrowie i rozwój człowieka, badań dawnych populacji ludzkich na podstawie materiału szkieletowego, jak również ewolucyjnych uwarunkowań ludzkiego behawioru. W trakcie studiów student nabywa m.in. umiejętności wykonywania pomiarów antropometrycznych niezbędnych zarówno do monitorowania rozwoju i zdrowia jak i w ergonomii. Ponadto w sposób zaawansowany opanowuje metodykę pracy z materiałem szkieletowym, co umożliwia mu współpracę z archeologiem podczas prac wykopaliskowych oraz poznaje metody antropologiczne, które można wykorzystać w praktyce kryminalistycznej. Przygotowanie statystyczne i informatyczne, które student otrzymuje podczas studiów, umożliwia mu prowadzenie pracy badawczej już podczas studiów licencjackich (opcja projektu badawczego na V lub VI semestrze lub badawczej pracy dyplomowej). Student rozwija również kompetencje społeczne, poszukiwane przez pracodawców, takie jak praca w grupie, kreatywność, samodyscyplina, otwartość na dyskusję, umiejętność i chęć uczenia się oraz doskonalenia zawodowego.

Po ukończeniu studiów absolwent jest przygotowany do podjęcia studiów II stopnia na wszystkich kierunkach WNB, a w szczególności na *biologii*, specjalność biologia człowieka, która jest pomyślana i utworzona w taki sposób, aby była komplementarna do kierunku *bc*. Założeniem programu studiów kierunku *bc* jest przygotowanie absolwentów do podjęcia pracy w instytucjach naukowo-badawczych, pracowniach archeologicznych i antropologicznych, laboratoriach kryminalistycznych policji (w połączeniu z kontynuowaniem kariery w służbie policyjnej), w pracowniach ergonomicznych, w jednostkach monitorowania zdrowia publicznego, stacjach sanitarno-epidemiologicznych, przy monitorowaniu badań klinicznych, w pracy projektowej przy wytwarzaniu implantów oraz aparatów ortodontycznych, a także w redakcjach czasopism naukowych i popularnonaukowych, jak również przy wszelkich innych formach popularyzacji wiedzy o szeroko pojętym zdrowiu, rozwoju i biologii człowieka.

5. Cechy wyróżniające koncepcję kształcenia oraz wykorzystane wzorce krajowe lub międzynarodowe

Kierunek *bc* wyróżnia na tle pozostałych kierunków na WNB jego bardzo interdyscyplinarny charakter. Co zrozumiałe najważniejszy akcent kładziony jest na biologiczne podejście do zrozumienia ewolucji i funkcjonowania ludzkiego organizmu, jednak studentom proponuje się podejście holistyczne, w którym uwzględnia się kształcenie zarówno odnośnie biologicznych, w tym ewolucyjnych, jak i psycho-społecznych aspektów naszego gatunku. Koncepcja kształcenia, nawiązując do ugruntowanych wzorców, bazuje oczywiście na podstawowej wiedzy z zakresu nauk ścisłych (chemia, biofizyka oraz statystyka), niezbędnej dla zrozumienia procesów, mechanizmów i zjawisk zachodzących w przyrodzie ożywionej, której człowiek jest częścią. Na tej bazie nadbudowana jest wiedza ogólnobiologiczna w przedmiotach przekazujących wiedzę z zakresu genetyki, cytologii i histologii organizmów zwierzęcych, ewolucjonizmu, immunologii, parazytologii czy też mikrobiologii. Wiedza ta rozwijana jest dzięki przedmiotom specjalistycznym zapoznającym studenta w rozszerzony sposób z anatomią i fizjologią naszego organizmu, przebiegiem jego rozwoju, czynnikami warunkującymi zdrowie oraz adaptacyjnym znaczeniem zarówno morfologicznych, fizjologicznych jak i behawioralnych cech człowieka. Nacisk kładziony jest również na poznanie metod badawczych, dostosowanych do zakresu zainteresowań biologii człowieka – są to metody pomiarowe i opisowe dotyczące człowieka żywego (antropometria i antroposkopia), metody prawidłowej pracy z materiałem szkieletowym (zarówno z punktu widzenia antropologa jak i archeologa, dzięki zajęciom z archeologii), metody antropologiczne stosowane w kryminalistyce czy ergonomii, nie pomijając jednak niezbędnych podstaw pracy laboratoryjnej, np. w zakresie mikrobiologii czy genetyki. Student w zależności od

indywidualnych zainteresowań może także wybrać z całego wachlarza nauk społecznych i humanistycznych: socjologii, demografii, etnologii lub psychologii społecznej. Kierunek *bc* jest więc odpowiedzią na potrzebę społeczną odnośnie wzbogacania wiedzy o człowieku i widoczną w badaniach naukowych tendencję do holistycznego podejścia do badań nad człowiekiem.

Kierunek *bc* wyrósł ze specjalności biologia człowieka na kierunku *biologia*, z którym w sposób oczywisty dzieli pewne efekty uczenia się niezbędne do realizacji przez każdego absolwenta, dotyczące zagadnień z szeroko rozumianej biologii. Jest to wiedza z zakresu nauk podstawowych oraz procesów dotyczących organizmów żywych na różnych poziomach ich organizacji, bądź też niezbędna do rozumienia współczesnej nauki i korzystania z efektów pracy naukowców znajomość statystyki i nauk informatycznych. Dotyczy to także niezbędnych dla każdego biologa umiejętności prowadzenia obserwacji, wyciągania wniosków oraz korzystania z materiałów naukowych i rozumienia specjalistycznej literatury źródłowej z zakresu nauk biologicznych, także w języku angielskim. Wspólna jest także umiejętność samodzielnej nauki i przygotowywania opracowań i wystąpień na zadane tematy, a także znajomość języka angielskiego na poziomie B2.

Jednakże w porównaniu ze specjalnością biologia człowieka, która jest realizowana dopiero na trzecim roku *biologii*, kierunek *bc* już od pierwszego roku ukierunkowuje studentów na zdobycie wiedzy dotyczącej gatunku *Homo sapiens* zarówno w kontekście systematyki i filogenezy, jak też anatomii, fizjologii, ontogenezy i behawioru przeznaczając na to najwięcej czasu. Dzięki temu najważniejsze przedmioty kierunkowe, które pojawiają się też na specjalności biologicznej, w przypadku kierunku są bardziej rozbudowane, zarówno pod względem zakresu przedstawianej wiedzy jak i zdobywanych umiejętności (przykładem może być przedstawienie budowy ciała człowieka i szczegółowe zapoznanie się z materiałami osteologicznymi, które na kierunku *bc* obejmuje dwa przedmioty *Anatomia człowieka I i II* – w sumie 160 godzin; podczas gdy na kierunku *biologia* specjalności biologia człowieka są one realizowane na części ćwiczeń z przedmiotów *Biologia człowieka* i *Antropologia fizyczna* – w sumie ok. 40 godzin). Poza tym skoncentrowanie się od samego początku na *Homo sapiens* daje możliwość zaproponowania studentom ukierunkowanych przedmiotów fakultatywnych, np. *Biologia śmierci*, *Nowotworzenie – wstęp*, *Podstawy epidemiologii*, *Podstawy żywienia człowieka*, *Biologiczne aspekty mobilności społecznej*, *Ewolucja świadomości*, *Metody datowania geologicznego w badaniach paleoantropologicznych*. W przypadku kierunku *bc* widoczny jest również silniejszy nacisk na zrozumienie powiązań biologii, a w szczególności biologii człowieka z innymi dyscyplinami naukowymi, w tym spoza obszaru nauk przyrodniczych. Bez zrozumienia znaczenia i zakresu tego wzajemnego przenikania się dyscyplin, nie jest możliwe wykształcenie absolwenta będącego w stanie w pełni funkcjonować w spektrum zagadnień objętych przez biologię człowieka. Umożliwiają to m.in. wymienione już poprzednio przedmioty fakultatywne z obszaru nauk humanistycznych i społecznych (*Demografia*, *Socjologia*, *Psychologia społeczna*, *Etnologia*).

Warto dodać, że na kierunku *bc* studenci mają możliwość ukierunkowania i rozwoju własnych zainteresowań dzięki bogatej ofercie przedmiotów do wyboru (część z nich została wymieniona powyżej) oraz możliwość indywidualizacji programu studiów (o tym szerzej w **Kryterium 2**) oraz realizacji projektów badawczych, które można wykonywać w trakcie V i VI semestru studiów (oferta ta kierowana jest do studentów z bardzo dobrymi wynikami w nauce).

Dobłą praktyką jest proponowanie studentom kierunku *bc* kontynuowania kształcenia na studiach II stopnia na WNB, z czego korzysta większość studentów. Studenci są szczególnie zachęceni do studiów II stopnia na kierunku *biologia* specjalność biologia człowieka, gdzie mają możliwość kontynuowania nauki w zakresie biologii człowieka oraz realizacji prac magisterskich pod kierunkiem pracowników Zakładu Biologii Człowieka, w tym również takich, które będą powiązane z tematem ich napisanych już prac licencjackich, dając studentom realną możliwość zajmowania się tematyką, która budzi ich zainteresowanie i zaangażowanie oraz zapewniając im poczucie wpływu na przebieg procesu kształcenia.

Program studiów na kierunku *bc* podlega regularnej ewaluacji. Zmiany są wprowadzane w odpowiedzi na pojawiające się potrzeby i zainteresowania studentów oraz aktualne nurty badawcze i zapotrzebowanie na rynku pracy.

6. Kluczowe kierunkowe efekty uczenia się

Koncepcję kształcenia na kierunku *bc* odzwierciedlają kierunkowe efekty uczenia się, zatwierdzone Uchwałą Senatu UWr 164/2023 (zal_I_1_6). Wszystkie efekty są zgodne z poziomem 6. Polskiej Ramy Kwalifikacji. Kierunkowe efekty uczenia się stanowią uszczegółowienie efektów określonych w PRK oddając specyfikę i charakter kierunku studiów, a efekty przedmiotowe uściślają efekty kierunkowe oddając naturę przedmiotu. Umożliwia to funkcjonowanie skutecznego systemu ich weryfikacji poprzez systematyczną kontrolę i ocenę osiągnięć studentów w trakcie realizacji zajęć przewidzianych w programie studiów.

Katalog kierunkowych efektów uczenia się obejmuje 12 efektów z kategorii wiedzy, 11 z kategorii umiejętności oraz 5 z kategorii kompetencji społecznych. Tak skonstruowane efekty umożliwiają przekazywanie szerokiej wiedzy z zakresu nauk biologicznych, popartej umiejętnościami nabytymi w czasie zajęć praktycznych. Z tego powodu kluczowe stają się efekty uczenia się takie jak:

- zdobycie wiedzy i umiejętności w zakresie zagadnień związanych z: procesami dotyczącymi organizmów żywych; systematyką, filogenezą, anatomią i fizjologią wybranych grup organizmów, ze szczególnym uwzględnieniem *Homo sapiens*; genetyką ogólną i populacyjną w tym genetyką człowieka; czynnikami warunkującymi rozwój i zdrowie człowieka oraz zasadami profilaktyki chorób, w tym chorób cywilizacyjnych; ekologią i zachowaniami naczelnymi ze szczególnym uwzględnieniem kultury gatunku *H. sapiens* oraz różnicami i podobieństwami między populacjami ludzkimi z naciskiem na perspektywę ewolucyjną; metodami i technikami badawczymi stosowanymi w biologii ze szczególnym uwzględnieniem metod stosowanych w biologii człowieka (K_W02-08, K_U01-06, K_K05)
- zdobycie wiedzy i umiejętności z zakresu biofizyki oraz chemii niezbędnych dla zrozumienia podstawowych zjawisk i procesów zachodzących z udziałem organizmów żywych; poznanie metod statystycznych i informatycznych wykorzystywanych w biologii człowieka; zdobycie umiejętności korzystania z literatury naukowej w sposób pozwalający na prawidłowe zbieranie i opracowanie danych oraz umiejętności interpretowania uzyskanych wyników i wyciągania wniosków (K_W01, K_W10, K_U07-09, K_K05);
- rozumienie problemów dotyczących biologii człowieka i jej powiązanie z innymi dyscyplinami naukowymi, w tym spoza obszaru nauk przyrodniczych (K_W09, K_K04, K_K05)
- zdobycie wiedzy i umiejętności z dyscyplin nauk humanistycznych i społecznych, mających na celu poznanie m.in. podstaw prawnych dotyczących ochrony własności intelektualnej, prawa pracy oraz zasad przedsiębiorczości; zdobycie umiejętności w posługiwaniu się językiem angielskim oraz prowadzenia dyskusji i prezentowania zagadnień naukowych (K_W12, K_U10, K_U11, K_K05);
- poznanie i ukształtowanie właściwych postaw obejmujących: przestrzeganie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy oraz zasad etycznych; umiejętność komunikowania się i pracy w zespole oraz indywidualnie; krytyczną ocenę odbieranych treści oraz potrzebę stałego pozyskiwania wiedzy i jej właściwego wykorzystania i przekazywania (K_W11, K_U09, K_K01-05).

Wszystkie efekty uczenia się opisano czasownikami operacyjnymi, co umożliwia łatwe ich rozumienie i stosowanie. Ujęte są w nich wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne potrzebne absolwentowi kierunku, w tym umiejętność komunikowania się w języku polskim i obcym, kompetencje miękkie, zasady przedsiębiorczości oraz inne niezbędne na rynku pracy. Uwzględniają również kompetencje badawcze niezbędne do prowadzenia badań naukowych.

Zalecenia dotyczące Kryterium 1 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (nie dotyczy)

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

1. Dobór kluczowych treści kształcenia

Kształcenie na kierunku *biologia człowieka* (bc) jest realizowane w oparciu o wysoką jakość badań naukowych i odbywa się zgodnie z programem zatwierdzonym Uchwałą Senatu Uniwersytetu Wrocławskiego (UWr) 164/2023 (zal_I_1_6). Informacje na temat programu studiów są dostępne na stronie WNB <https://biologia.uwr.edu.pl/> w zakładce *Studenci*. Program ten spełnia wszystkie wymagania Rozp. MNiSW z dn. 27.09.2018 (z późn. zm.) w sprawie studiów. Powiązania treści programowych i efektów uczenia się dla konkretnych przedmiotów opisane są w wyżej wymienionej uchwale.

Konstrukcja programu kierunku *bc* wynika z prowadzonej na WNB działalności badawczej oraz doświadczenia prowadzących w zakresie badań nad biologią człowieka. Wysoką jakość kształcenia zapewnia wykwalifikowana kadra badawczo-dydaktyczna o udokumentowanym dorobku naukowym, co zostało szerzej opisane w **Kryteriach 1 i 4**. Pełna lista przedmiotów związanych z działalnością naukową, do której przypisany jest kierunek studiów, znajduje się w tabelach 4a-b w części III raportu samooceny, a charakterystyki nauczycieli prowadzących te przedmioty ujęto w materiałach uzupełniających do części III raportu (zal_III_2_4). Sylabusy zawierające odniesienia do efektów uczenia się i treści kształcenia każdego z prowadzonych przedmiotów znajdują się w Uniwersyteckim Systemie Obsługi Studiów (USOS) w ogólnodostępnej zakładce (<https://usosweb.uwr.edu.pl/kontroler.php?action=news/default>).

Programy powstały w oparciu o obowiązującą na WNB procedurę konstruowania programów (zal_I_2_1), a ich zmiany następują zgodnie z procedurą wprowadzania i zatwierdzania w nich korekt (zal_I_2_2). Program studiów kierunku *bc* umożliwia realizację wszystkich efektów uczenia się właściwych dla kierunku w ramach przedmiotów obowiązkowych oraz ich pogłębianie dzięki realizacji przedmiotów fakultatywnych. Realizacja pracy dyplomowej umożliwia specjalizację studenta w obrębie zróżnicowanej tematyki badawczej w zakresie szeroko pojętej biologii człowieka. Kształcenie odbywa się w oparciu o autorskie programy, w których szczególny nacisk kładziony jest na przedstawianie aktualnego stanu wiedzy.

Na studiach na kierunku *bc* wśród przedmiotów obowiązkowych realizowane są przedmioty z zakresu nauk podstawowych, powiązanych z naukami biologicznymi, takie jak biofizyka, chemia czy statystyka niezbędne dla zrozumienia procesów, mechanizmów i zjawisk zachodzących w świecie organizmów żywych (K_W01, K_W03, K_W05, K_W07, K_W10, K_W11, K_U05-10, K_K01-03, K_K05). Bazując na powyższych prowadzone są przedmioty ogólnobiologiczne przekazujące wiedzę z zakresu genetyki, budowy komórkowej organizmów zwierzęcych, ewolucjonizmu, immunologii, parazytologii czy też mikrobiologii (K_W02-04, K_W06, K_W07, K_W09, K_W11, K_U02, K_U03, K_U06, K_U07, K_U09-11, K_K01-05). Obowiązkowy program obejmuje także przedmioty specjalistyczne, które w szczegółowy sposób prezentują wiedzę z zakresu anatomii, fizjologii i rozwoju organizmu człowieka, czynników warunkujących jego zdrowie oraz przedstawiają adaptacyjne znaczenie zarówno morfologicznych, fizjologicznych jak i behawioralnych cech człowieka oraz innych naczelnych (K_W02-09, K_U01-03, K_U05, K_U06, K_U08-U11, K_K01-05). Ponadto w programie znajdują się również przedmioty, niezbędne dla każdego studenta ocenianego kierunku, które kształtują szereg umiejętności – są to metody pomiarowe i opisowe dotyczące człowieka żywego, metody prawidłowej pracy z materiałem szkieletowym, metody antropologiczne stosowane w kryminalistyce oraz ergonomii, jak również podstawowe metody stosowane w pracy laboratoryjnej w obrębie takich przedmiotów jak np. mikrobiologia czy genetyka (K_W02-05, K_W07-11, K_U01-09, K_K01-05).

W programie przewidziane są także zajęcia z wychowania fizycznego, które realizowane są w 3 i 4 semestrze w wymiarze 30 godzin (łącznie 60 godzin, 0 punktów ECTS). Organizację tych zajęć reguluje

Zarządzenie Rektora UWr 190/2023 (z późn. zmian., zał_I_2_3), a szczegóły dotyczące aktywności sportowej studentów przedstawiono w **Kryterium 8**. Obowiązkowe przedmioty humanizujące dobrane zostały tak, by przygotowywać studentów do wyzwań, jakie staną przed nimi w przyszłości: np. do tworzenia dzieł naukowych z poszanowaniem praw własności intelektualnej innych twórców, poruszania się na rynku pracy, komercjalizacji badań naukowych. Dodatkowo mają one ich też uwrażliwić na kwestie bioetyczne oraz wspomóc w radzeniu sobie z przeciążeniami i stresem oraz formalnym aspektem procesu studiowania (K_W03, K_W06, K_W09, K_W12, K_U02, K_U06, K_U10, K_K02, K_K03, K_K05). Na uwagę niewątpliwie zasługują tutaj także fakultatywne przedmioty humanistyczne i społeczne dające bardziej holistyczny obraz nauk o człowieku: *Psychologia społeczna, Demografia, Socjologia i Etnologia* (K_W06, K_W08, K_W09, K_U03, K_U07-10, K_K02-05).

Kształcenie językowe ma miejsce zarówno w trakcie lektoratów językowych (Zarządzenie Rektora UWr 42/2020 (zał_I_2_4)) jak i podczas przedmiotu *Wykorzystanie języka angielskiego w biologii człowieka*, dzięki któremu studenci zapoznają się z obcym językiem specjalistycznym (K_U09-11, K_K02, K_K03, K_K05). W związku z powszechnym stosowaniem języka angielskiego w dyscyplinie nauki biologiczne, jest on wskazany jako obowiązkowy dla wszystkich studentów kierunku *bc*. Lektoraty odbywają się w semestrach III-V i obejmują 60 godzin zajęć w semestrze (łącznie 180 godzin, 12 punktów ECTS), umożliwiając osiągnięcie biegłości językowej na poziomie B2. Kończą się egzaminem potwierdzającym umiejętności na wskazanym poziomie. Kształcenie językowe na UWr realizowane jest przez Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych. Zasady obowiązujące w kształceniu językowym są dostępne na stronie Studium www.spnjo.uni.wroc.pl. Elementem doskonalenia kompetencji językowych jest również możliwość udziału studentów w zajęciach prowadzonych przez profesorów wizytujących UWr. Poza formalną ofertą nauczania w języku angielskim student ma także szansę zapoznania się ze specjalistyczną terminologią angielską podczas pracy z literaturą obcojęzyczną w czasie realizacji przedmiotów związanych z programem studiów oraz podczas przygotowywania pracy dyplomowej.

Studia na kierunku *bc* kończą się procesem dyplomowania, na który składają się przygotowanie pracy dyplomowej oraz egzamin dyplomowy. Zasady przygotowania pracy i przeprowadzenia egzaminu dyplomowego reguluje procedura dyplomowania studentów (zał_I_2_5) a także corocznie aktualizowane Zarządzenie Dziekana WNB (ostatnia wersja: Zarządzenie 1/2023 (zał_I_2_6)), które ustala zakres działań i terminarz wprowadzania informacji do Archiwum Prac Dyplomowych. Proces dyplomowania i włączania studentów w proces badawczy zostały opisane szczegółowo w **Kryterium 3**.

Zrealizowanie tak zaprojektowanego programu studiów na kierunku *bc* umożliwia studentom zapoznanie się z najnowszymi osiągnięciami naukowymi, zarówno pod okiem nauczycieli akademickich, jak i samodzielnie. Pozwala też na rozwijanie kompetencji związanych z umiejętnościami formułowania i analizowania problemów, doboru właściwych metod i narzędzi badawczych do ich rozwiązania, analizy i interpretacji otrzymanych danych oraz wyciągania wniosków a także ustnej i pisemnej prezentacji badanych zagadnień. Zdobyta wiedza i umiejętności ułatwiają też absolwentom kierunku *bc* poruszanie się na rynku pracy.

2. Dobór metod kształcenia

Metody nauczania przedmiotów prowadzonych na kierunku *bc* zostały tak dobrane, aby jak najlepiej realizować zaplanowane efekty uczenia się. Z założenia treściom teoretycznym towarzyszą zajęcia praktyczne, a tylko niewielka liczba przedmiotów realizowana jest wyłącznie poprzez wykłady. Z reguły metodom opartym na asymilacji wiedzy (wykłady, krótsze prelekcje w trakcie ćwiczeń) towarzyszą metody oparte na obserwacji i działaniu praktycznym (ćwiczenia i laboratoria) lub metody bazujące na dyskusji i samodzielnym dochodzeniu do wiedzy (konwersatoria, seminaria). Niekiedy podstawowym działaniem oferowanym studentowi jest praca samodzielna (projekty, przygotowanie prezentacji) a następnie przedstawienie i przedyskutowanie efektów tego działania. Samodzielna praca ma także w oczywisty sposób miejsce podczas realizacji pracy dyplomowej. W zależności od

przekazywanych treści i zakładanych efektów uczenia się, w procesie kształcenia wykorzystuje się następujące metody nauczania:

- **wykłady** – przekazywanie usystematyzowanej wiedzy z zaznaczeniem zagadnień kluczowych, w ramach określonej tematyki, wraz ze zdefiniowaniem związanych z tym pojęć, szczególnie w przypadku przedmiotów wprowadzających nowe lub rozszerzających znane już zagadnienia, służące przedstawieniu treści specjalistycznych i wybranych zagadnień badawczych oraz związanej z nimi metodologii; często jest to część lub wstęp do zajęć praktycznych; wykłady jako metoda służą głównie realizacji efektów z obszaru wiedzy;
- **ćwiczenia** – praktyczne zastosowanie poznanych uprzednio teoretycznych zagadnień, rozwiązywanie konkretnych zadań i problemów, doskonalenie umiejętności w posługiwaniu się sprzętem i metodyką badawczą, łączące metody podające (prelekcje, instrukcje) z działaniami praktycznymi, w tym z metodami operatywnymi (np. zbieraniem i analizą danych), problemowymi (np. poszukiwaniem najlepszej metody rozwiązania problemu) czy opartymi na samodzielnym uzyskiwaniu informacji (np. praca z tekstem źródłowym) oraz prezentacją przez studenta efektów samodzielnej pracy;
- **laboratoria** – praktyczne zastosowanie poznanej wcześniej metodyki badawczej, polegające na wykonaniu zadania lub eksperymentu po wcześniejszym zapoznaniu się z instrukcjami, założeniami lub urządzeniami badawczymi, doskonalące umiejętności obserwacji, wykonywania pomiarów, kompilacji i analizy danych i doboru właściwych sposobów przedstawiania i interpretacji wyników;
- **konwersatoria** – działania skupiające się na doskonaleniu interakcji prowadzącego ze studentami i studentów wzajemnie, w powiązaniu z analizowaniem konkretnych problemów i proponowaniem najlepszych rozwiązań w oparciu o różnorakie metody aktywizujące, doskonalące kompetencje współpracy i umiejętności dyskusowania;
- **seminaria** – metoda samodzielnego dochodzenia do wiedzy, wymagająca opracowania zaproponowanego lub samodzielnie wybranego przez studenta zagadnienia, jego prezentacji, poddanej weryfikacji ze strony uczestników zajęć, a następnie umiejętnie zaaranżowanej i prowadzonej dyskusji; doskonaląca takie umiejętności, jak dobór źródeł, selekcja informacji, właściwa ocena faktów (często z wykorzystaniem anglojęzycznych publikacji naukowych);
- **lektoraty** – forma ćwiczeń praktycznych wykorzystywana do nauki języka obcego i orientowana na wykształcenie i doskonalenie umiejętności komunikowania się w języku obcym, w tym w języku specjalistycznym właściwym naukom biologicznym.

Program kierunku *bc* stwarza okazje do interakcji między prowadzącymi i studentami oraz pomiędzy samymi studentami. Jednym z jego celów jest umożliwienie studentowi podjęcia działań praktycznych oraz nabycie umiejętności rozwiązywania problemów badawczych zarówno w zespole, jak i samodzielnie. Z tego wynika umieszczenie w programie wielu metod aktywizujących i mobilizujących do samodzielnego uczenia się oraz do współpracy w grupie. Potwierdza to rozdział godzin zajęć obowiązkowych pomiędzy wykłady i zajęcia praktyczne. W przypadku przedmiotów obowiązkowych wykłady i zajęcia praktyczne (ćwiczenia, laboratoria i konwersatoria) to odpowiednio 39% oraz 61%. Zajęcia praktyczne znajdujące się w programie przygotowują studenta do prowadzenia pracy o charakterze naukowo-badawczym, co nie tylko może być wykorzystane w przyszłej karierze zawodowej, ale też już na etapie pracy licencjackiej, która może mieć charakter badawczy, jeśli student chce się w taką pracę zaangażować.

Na WNB bardzo istotne podczas pisania pracy dyplomowej jest umożliwienie bezpośredniej relacji promotora i studenta na wzór relacji mistrz-uczeń, zapewniającej indywidualizację procesu dydaktycznego w zależności od potrzeb i możliwości poszczególnych studentów. By zapewnić wysoką jakość kontaktu promotor-student, WNB wprowadził ograniczenia liczby dyplomantów będących pod opieką jednego promotora. Nauczyciel akademicki może pełnić funkcję promotora pracy dyplomowej

tylko dla 5 dyplomantów (studenci III roku studiów I stopnia i II roku studiów II stopnia) (Zarządzenie Dziekana 20/2022; zał_I_2_7). Zarządzenie to dotyczy oczywiście także studentów III roku *bc*.

Wszystkie formy zajęć prowadzone są z użyciem odpowiednio dobranego sprzętu i aparatury badawczej, w oparciu o specjalistyczne materiały dydaktyczne (np. zbiory kostne), odpowiednie oprogramowanie (np. pakiet Office 365 czy *Statistica*) oraz za pomocą właściwych technik informacyjno-komunikacyjnych (w tym technik multimedialnych), co zostało szczegółowo opisane w **Kryterium 5**.

Programy studiów podlegają ewaluacji, do której zapraszani są studenci i interesariusze kierunku (**Kryteria 1 i 6**).

3. Korzystanie z metod i technik kształcenia na odległość

Kształcenie na odległość na UWr jest realizowane na podstawie Zarządzenia Rektora UWr 190/2022 (z późn. zm.; zał_I_2_8) i organizowane na poziomie ogólnouniwersyteckim przez Centrum Kształcenia na Odległość (CKO) <https://www.cko.uni.wroc.pl> (**Kryterium 9**), a wsparcie techniczne oraz dostęp do odpowiedniego oprogramowania zapewnia Dział Usług Informatycznych (DUI). Narzędziem używanym na uczelni jest platforma e-learningowa E-EDU <https://e-edu.cko.uni.wroc.pl> umożliwiająca m. in. tworzenie kursów komplementarnych (e-blended). Na kierunku *bc* studenci realizują w formie kursu e-learningowego na platformie E-EDU obowiązkowe szkolenie wstępne z zakresu BHP i ochrony przeciwpożarowej (*Szkolenie BHP i Ppoż*). W związku z faktem, iż w ostatnich latach wielu nauczycieli akademickich ukończyło cykl przygotowań do nauczania e-learningowego określony w ww. zarządzeniu, można oczekiwać, że tak prowadzone przedmioty pojawią się w programie *bc* w najbliższej przyszłości.

CKO prowadzi regularne szkolenia i warsztaty z obsługi platformy e-learningowej i narzędzi pakietu Office 365 (np. MS Teams, SharePoint, PowerPoint, Sway i Forms) dla studentów i pracowników UWr. Pomagają one w podnoszeniu efektywności zajęć dydaktycznych prowadzonych online i tworzeniu treści angażujących i aktywizujących studentów.

4. Dostosowanie procesu uczenia się do zróżnicowanych potrzeb grupowych i indywidualnych studentów, w tym potrzeb studentów z niepełnosprawnością, jak również możliwości realizowania indywidualnych ścieżek kształcenia

Regulamin studiów, wprowadzony Uchwałą 68/2024 Senatu UWr (zał_I_2_9), daje studentom prawo do indywidualizacji procesu uczenia się. Wszyscy studenci WNB, w tym studenci *bc*, mogą je realizować dzięki:

- dostępowi do szerokiego spektrum przedmiotów do wyboru, proponowanych w programie i uruchamianych w każdym roku akademickim. Lista przedmiotów do wyboru (zał_I_1_6) jest wzbogacana w kolejnych latach o nowe propozycje i odpowiednio korygowana. Zasady wyboru przedmiotów reguluje procedura realizacji przedmiotów do wyboru przyjęta na WNB (zał_I_2_10). Oprócz przedmiotów związanych z kierunkiem, student za zgodą prodziekana ds. studenckich, ma prawo wybrać przedmioty realizowane na innych kierunkach prowadzonych na WNB lub poza nim. Decyzją prodziekana ds. studenckich takie przedmioty mogą zostać włączone do programu studiów lub być realizowane jako ponadprogramowe i są wpisywane do suplementu do dyplomu.
- studiowaniu zgodnie z indywidualnym planem studiów (IPS) opisanym procedurą (zał_I_2_11). W ramach IPS student samodzielnie, pod okiem opiekuna naukowego, ustala program studiów, który zostaje następnie zatwierdzony przez WZJK. Konstrukcja IPS (z zachowaniem przepisów wyższego rzędu) pozwala studentowi na realizację własnych pasji badawczych dzięki poszerzaniu i uzupełnianiu zakresów wiedzy, umiejętności i kompetencji. Jest to propozycja dla studentów z najlepszymi wynikami w nauce.

- indywidualnej organizacji studiów (IOS), regulowanej procedurą (zal_I_2_12), która umożliwia dopasowanie harmonogramu zajęć do potrzeb studenta, realizującego równocześnie inne aktywności (np. rozszerzony program studiów, drugi kierunek studiów, praca zawodowa) lub będącego w trudnej sytuacji życiowej (np. problemy zdrowotne, orzeczenie o niepełnosprawności). IOS umożliwia indywidualny dobór dni i godzin zajęć (wybór grupy), określanie formy zaliczenia (np. eksternistyczne) lub terminu egzaminu.
- przedmiotowi *Projekt badawczy*, który umożliwia studentowi dołączenie do zespołu badawczego na WNB i daje mu możliwość udziału w badaniach i przygotowaniu publikacji naukowej. Jest to propozycja skierowana do studentów z wysokimi wynikami w nauce lub wykazujących udokumentowaną aktywność naukową.
- indywidualnemu wyborowi miejsca realizacji pracy dyplomowej, jej tematu i osoby promotora, co regulowane jest procedurą dyplomowania (zal_I_2_5) i przysługuje każdemu studentowi niezależnie od poziomu studiów. Student może wybrać temat pracy spośród wskazanych przez nauczycieli akademickich lub zaproponować własny temat. Wszystkie tematy podlegają ocenie przez Kierunkowy oraz Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia (**Kryterium 3**).
- zajęciom w ramach tutoringu, których organizację reguluje Zarządzenie Rektora UWr 93/2023 (zal_I_2_13) oraz Zarządzenie Dziekana WNB 3/2024 (zal_I_2_14). Są to ponadprogramowe, indywidualne zajęcia, realizowane w formie regularnych, stacjonarnych spotkań z tutorem, które koncentrują się na potrzebach i zainteresowaniach studenta i mają na celu rozwój jego kompetencji akademickich, społecznych lub osobistych.
- Ogólnouniwersyteckiemu Systemowi Przedmiotów Ponadprogramowych (OSPP), regulowanemu Zarządzeniem Rektora UWr 98/2024 (zal_I_2_15). W ramach tego systemu studenci mogą wybierać przedmioty ponadprogramowe o charakterze interdyscyplinarnym lub związane z uzyskaniem wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych przydatnych na rynku pracy oraz do funkcjonowania w społeczeństwie obywatelskim lub umożliwiające poznanie nowych dziedzin i dyscyplin naukowych. Są to zajęcia regularne, zaliczane bez oceny, które nie są brane pod uwagę przy rozliczaniu przebiegu studiów, ale mogą być wpisane do suplementu do dyplomu. Aby umożliwić wszystkim chętnym studentom uczestnictwo w tych zajęciach, odbywają się one w określonych ramach czasowych, w których nie są planowane inne zajęcia dydaktyczne.
- okresowemu delegowaniu studenta na studia w innej uczelni polskiej lub zagranicznej przede wszystkim w ramach programów mobilności studentów MOST i Erasmus+, co regulowane jest procedurami opisanymi w zal_I_2_16 oraz zal_I_2_17. W ramach programu Erasmus+ oprócz bieżącej realizacji programu studiów mogą być wykonywane projekty badawcze lub pisane prace dyplomowe. W przypadku szczególnie aktywnych studentów istnieje także możliwość stażu poza tymi programami, czego przykładem może być staż studentki *bc* w ramach *Forensic Anthropology Center Summer Internship at the University of Tennessee, Knoxville* w Stanach Zjednoczonych.
- uznaniu efektów uczenia się i okresów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym studentów przenoszących się na WNB z innych uczelni. W myśl regulaminu studiów: „elementy dydaktyczne (...) raz zaliczone w ramach danego toku studiów (również zrealizowane na innych kierunkach i uczelniach) nie podlegają ponownemu zaliczeniu”, uznaje się studentom efekty uczenia się uzyskane poza UWr pod warunkiem, że odpowiadają wymaganym na kierunku *bc*. Sposób postępowania opisuje procedura warunków i trybu uznawania zajęć (przedmiotów) zaliczonych na innym kierunku lub uczelni (zal_I_2_18).

Specjalne prawa w zakresie dostosowywania procesu kształcenia do indywidualnych potrzeb przysługują studentom ze stwierdzoną niepełnosprawnością. Diagnostowaniem takich potrzeb, organizowaniem stosownych form wsparcia i nadzorem nad ich realizacją zajmuje się uczelniane Biuro Wsparcia i Dostępności <https://uwr.edu.pl/pomocny-uwr/osoby-z-niepelnosprawnosciami/biuro-wsparcia-i-dostepnosci/>. Biuro oferuje pomoc w zakresie: dojazdów na uczelnię na terenie Wrocławia, wsparcia asystenta lub opiekuna dydaktycznego, kursu orientacji przestrzennej, indywidualnego

lektoratu języka obcego objętego programem studiów, wypożyczalni sprzętów i urządzeń specjalistycznych, adaptacji materiałów dydaktycznych oraz wsparcie Poradni Psychologicznej. Każdemu studentowi z niepełnosprawnościami przysługuje IOS. Zakres udzielanego wsparcia, o które ubiega się osoba z niepełnosprawnościami, zależy od indywidualnych potrzeb (**Kryterium 8**).

5. *Harmonogram realizacji studiów*

Studia na kierunku *bc* prowadzone są w formie stacjonarnej, trwają 6 semestrów i zakładają uzyskanie 180 punktów ECTS. Wszystkie zajęcia przewidziane programem studiów wymagają udziału nauczycieli akademickich w ich realizacji. Program studiów obejmuje 2016 godzin, w tym 1571 godzin przedmiotów obowiązkowych oraz 445 godzin przedmiotów do wyboru (wybór obejmuje 57 punktów ECTS – 32%).

Zgodnie z ogólnoakademickim profilem program studiów obejmuje przedmioty związane z działalnością naukową prowadzoną na WNB w dyscyplinie nauki biologiczne. W przypadku przedmiotów obowiązkowych przedmioty te odpowiadają za 95 punktów ECTS (Tabela 3 w III części raportu samooceny). Poza tym w programie obowiązkowym są przedmioty spoza dyscypliny (chemia i biofizyka – 7 ECTS), lektoraty z języka z angielskiego (w wymiarze 180 godzin i 12 ECTS) oraz tzw. przedmioty humanizujące (9 ECTS), co w sumie dają 123 ECTS. W ramach przedmiotów do wyboru należy uzyskać 57 punktów ECTS. W ofercie znajdują się przedmioty do wyboru łącznie za 69 punktów ECTS (Tabela 4 w III części raportu samooceny) w dyscyplinie nauki biologiczne oraz spoza niej (14 ECTS). Program studiów przewiduje także zajęcia z wychowania fizycznego (w wymiarze 60 godzin i 0 punktów ECTS).

6. *Dobór form zajęć, proporcji liczby godzin przypisanych poszczególnym formom, a także liczebności grup studenckich oraz organizacji procesu kształcenia, harmonogramu zajęć*

Formy zajęć oraz proporcje liczby godzin przypisanych poszczególnym formom zostały dopasowane do efektów uczenia się i treści programowych przewidzianych dla poszczególnych przedmiotów. Również przewidywany całkowity nakład pracy studenta (mierzony liczbą punktów ECTS), został oszacowany tak, aby umożliwić studentom realizację wszystkich efektów uczenia się określonych dla danego przedmiotu.

Liczebności grup studenckich zostały określone na podstawie Zarządzenia Rektora UWr 173/2023 (z późn. zm.; zał_I_2_19). Zgodnie z tym zarządzeniem minimalna liczba studentów na ćwiczeniach, laboratoriach i konwersatoriach wynosi 10 osób. Również w przypadku przedmiotów fakultatywnych konieczne jest 10 uczestników, aby przedmiot mógł zostać uruchomiony.

Organizacja każdego roku akademickiego ma zapewnić efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na nauczanie przez kadrę dydaktyczną, samodzielne uczenie się studentów oraz umożliwić weryfikację efektów uczenia się. Kalendarz akademicki ogłaszany jest przez rektora stosownym komunikatem, wydawanym najpóźniej w czerwcu (aktualna organizacja roku akademickiego została ogłoszona w Zarządzeniu Rektora UWr 80/2024; zał_I_2_20) i zamieszczany na stronie WNB. Na tej podstawie planowane są zajęcia dla studentów: w czerwcu i wrześniu na semestr zimowy oraz w styczniu-lutym na semestr letni danego roku akademickiego. Planowanie zajęć przebiega następująco:

- W poprzednim roku akademickim, na przełomie maja i czerwca, po dokonanej wcześniej weryfikacji przedmiotów do wyboru i zatwierdzeniu ich przez WZJK, Radę WNB oraz Senat UWr, zostaje ogłoszona rejestracja na przedmioty do wyboru na cały rok, zgodnie z procedurą realizacji przedmiotów do wyboru (zał_I_2_10) (w trybie zapisu „kto pierwszy”). Studenci *bc* podobnie jak studenci innych kierunków na WNB rejestrują się przez system USOS, a zmiany w dokonanych wyborach możliwe są wyłącznie w sporadycznych i uzasadnionych przypadkach. W przypadku studentów I roku kierunku *bc* wybierających przedmioty na I rok studiów opisana procedura nie jest możliwa, dlatego też rejestracja na przedmioty do wyboru jest przeprowadzana przez

pełnomocnika ds. kierunku biologia człowieka i pracownika sekcji dydaktycznej w pierwszym tygodniu października.

- Po ogłoszeniu wyników rejestracji (nie dotyczy to studentów I roku, którzy wybierają przedmioty fakultatywne mając już gotowy plan na I semestr) rozpoczynają się prace nad ułożeniem harmonogramu zajęć (załącznik do części III raportu – zał_III_2_3). Plany ogłaszane są poprzez stronę internetową WNB oraz wpisywane do systemu USOS z odpowiednim wyprzedzeniem, zgodnym z wymaganiami regulaminu studiów (zał_I_2_9). Studenci są zapisywani do grup przez pracowników sekcji dydaktycznej. W uzasadnionych przypadkach przysługuje studentom prawo do zmiany grupy.
- W szczególnych przypadkach (np. zmniejszenie się liczby studentów) plany mogą zostać zmodyfikowane, ale z zachowaniem możliwości uczestniczenia studentów we wszystkich wymaganych w danym semestrze zajęciach.
- Zajęcia planowane są w godzinach 8-21, z zachowaniem niezbędnych przerw, uwzględniających czas potrzebny na odpoczynek i przemieszczanie się pomiędzy budynkami WNB. Z tego względu, w miarę możliwości, w poszczególnych dniach tygodnia lub w blokach przed- i popołudniowych, planowane są zajęcia w budynkach WNB położonych tylko w jednej części miasta. Plany zajęć, które odbywają się w kilkugodzinnych blokach uwzględniają przerwy regeneracyjne.
- Kalendarz zajęć uwzględnia okresy sesji egzaminacyjnych, pozwalające studentom na uzgodnienie terminów poszczególnych egzaminów wymaganych programem studiów. Liczba przewidzianych egzaminów jest zgodna ze wskazaną w regulaminie studiów (zał_I_2_9) (do 5 egzaminów w sesji i do 8 w roku akademickim). Ustaleniem harmonogramu egzaminów zajmują się starostowie poszczególnych lat, po konsultacjach z prowadzącymi i zdającymi egzamin. Dzienna liczba egzaminów i ich rozkład w sesji zależy od ustaleń studentów z prowadzącymi. Poprawki egzaminów odbywają się w sesji poprawkowej określonej w organizacji roku akademickiego, chyba że studenci, po uzyskaniu zgody egzaminatora, wnioskuje inaczej.
- System USOS umożliwia studentom uzyskanie szybkiej i wyczerpującej informacji zwrotnej na temat wyników egzaminów i zaliczeń. W przypadku wątpliwości co do wystawionej oceny, studenci mają prawo do reklamacji i możliwość wglądu do prac.
- Do kontynuowania studiów niezbędne jest zaliczenie przedmiotów przewidzianych w programie studiów w danym semestrze. Warunkowe kontynuowanie studiów w kolejnym semestrze jest możliwe w przypadku, kiedy w pierwszym semestrze deficyt punktów ECTS wynosi nie więcej niż 7, a w kolejnych semestrach, gdy sumaryczny deficyt punktów ECTS w toku studiów wynosi najwyżej 12. Student, którego sumaryczny deficyt wynosi 8 ECTS i więcej w pierwszym semestrze oraz 13 punktów ECTS i więcej w kolejnych semestrach jest kierowany do powtarzania semestru. Powtarzanie semestru jest możliwe jedynie w przypadku, kiedy w bieżącym semestrze minimalna liczba punktów ECTS uzyskanych przez studenta wynosi 18. Zasady te przedstawione są w procedurze monitorowania osiągnięć studenta (zał_I_2_21).
- Egzaminy dyplomowe odbywają się w terminach ustalonych przez dziekana, zazwyczaj w sesji egzaminacyjnej.

7. Program i organizacja praktyk

Program kierunku *bc* nie uwzględnia praktyk zawodowych ani jako przedmiotu obowiązkowego ani jako przedmiotu fakultatywnego. Studenci mogą jednak realizować swoje zainteresowania poprzez:

- Praktyki w ramach wolontariatu – nieobjęte programem studiów – może je realizować każdy student WNB, w tym również student *bc*, który chce rozwijać swoje pasje i kompetencje zawodowe. Reguluje to procedura postępowania w sprawie organizacji praktyk nieobjętych programem studiów (zał_I_2_22). Starania o podjęcie tego rodzaju praktyki oraz termin jej realizacji są w gestii studenta. Informacja o jej zrealizowaniu z wyszczególnieniem uzyskanych kompetencji, wskazanych

w programie praktyki, zostaje umieszczona w suplemencie do dyplomu. Opiekunem praktyki podejmowanej na etapie studiów licencjackich jest promotor pracy licencjackiej lub prodziekan ds. studenckich. Program takiej praktyki musi być zatwierdzony przez opiekuna, co gwarantuje, że praktyka pomoże w rozwoju zawodowym i społecznym studenta.

- Praktyki objęte programem Erasmus+ – przeznaczone dla studentów, którzy chcą zdobywać umiejętności praktyczne poza granicami Polski. Studenci mogą realizować je w zagranicznych przedsiębiorstwach, firmach, placówkach naukowo-badawczych, organizacjach non-profit lub innych instytucjach. O realizację takiej praktyki ubiega się student, zgodnie z procedurą trybu i zasad wyjazdów studentów na praktyki w ramach programu Erasmus+ (zał_I_2_17). Opiekunem z ramienia uczelni jest Koordynator programu Erasmus+ na WNB, a nad organizacją praktyki czuwa Biuro Współpracy Międzynarodowej (**Kryterium 7**).
- Praktyki i staże zagraniczne, nie objęte programem Erasmus+ wyszukane samodzielnie przez studenta, co opisano powyżej.

Studenci mogą także ubiegać się o staże oraz uczestniczyć w programach i szkoleniach organizowanych przez Biuro Karier. Dokładniej tego typu możliwości zostały opisane w **Kryterium 8**.

8. Dobór treści i metod kształcenia, form, liczebności grup studenckich w odniesieniu do zajęć lub grup zajęć, na których studenci osiągają efekty uczenia się prowadzące o uzyskania kompetencji inżynierskich

Nie dotyczy

9. Spełnienie reguł i wymagań w zakresie programu studiów i sposobu organizacji kształcenia, zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 powołanej ustawy

Nie dotyczy

Zalecenia dotyczące Kryterium 2 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (nie dotyczy)

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

1. Wymagania stawiane kandydatom, warunki rekrutacji na studia oraz kryteria kwalifikacji kandydatów na każdy z poziomów studiów

W Uniwersytecie Wrocławskim (UWr) kryteria kwalifikacji na poszczególne kierunki studiów, w tym na kierunek *biologia człowieka (bc)* wraz z zasadami i trybem rekrutacji są ustalane na wydziałach i określone w Uchwałach Senatu UWr. Na rok 2024/2025 są to następujące uchwały: 171/2023 (zal_I_3_1) i 172/2023 (zal_I_3_2), dostępne wraz z harmonogramem rekrutacji na stronie internetowej <https://rekrutacja.uni.wroc.pl/>. Rekrutacja jest prowadzona w systemie Internetowej Rejestracji Kandydatów (IRKa) <https://irka.uni.wroc.pl>. Uchwały Senatu UWr określają również zasady przyjmowania laureatów i finalistów olimpiad, a także konkursów ogólnopolskich – dla studiów rozpoczynających się w roku akademickim 2024/2025 obowiązuje Uchwała 95/2020 z późniejszymi zmianami: Uchwały 59/2022 i 8/2023 (zal_I_3_3a-c). Każdego roku limity przyjęć na poszczególne kierunki studiów, w drodze odpowiednich zarządzeń, ustala Rektor UWr. Dla studiów rozpoczynających się w roku akademickim 2024/2025 obowiązują Zarządzenia 11/2024, 88/2024 i 111/2024 (zal_I_3_4a-c). Na Wydziale Nauk Biologicznych (WNB) limity przyjęć zależą od możliwości dydaktycznych oraz bazy lokalowej i są ustalane na podstawie analizy wyników postępowania rekrutacyjnego w poprzednich latach. Postępowanie to reguluje procedura ustalania kryteriów doboru kandydatów, warunków rekrutacji oraz limitów przyjęć na studia (zal_I_3_5). Limity przyjęć na I rok studiów I i II stopnia każdego roku opiniuje Rada WNB w drodze odrębnej uchwały. Na każdy rok akademicki dla wszystkich kierunków studiów na WNB, w tym na *bc*, powoływane są Wydziałowe Komisje Rekrutacyjne, oddzielne na każdy ze stopni studiów. Skład komisji do przeprowadzenia rekrutacji rozpoczynającej się w roku akademickim 2024/2025 ogłoszono w Zarządzeniu Dziekana WNB 18/2024 (zal_I_3_6).

Osoby zainteresowane kierunkiem *bc* mogą znaleźć wszystkie istotne informacje na temat rekrutacji, w tym linki do odpowiednich stron uniwersyteckich, na stronie internetowej WNB <https://biologia.uwr.edu.pl/> w zakładce *Kandydaci*. Informacje przekazywane są także na Facebooku WNB <https://www.facebook.com/wnbuniwroc/>.

W postępowaniu rekrutacyjnym na kierunek *bc* brane są pod uwagę wyniki egzaminów maturalnych z biologii (przedmiot obowiązkowy), chemii, matematyki i fizyki (jeden przedmiot do wyboru) oraz dowolnego języka obcego nowożytnego. Kandydaci na studia I stopnia, niezależnie od języka zdawanego na maturze, powinni także znać język angielski na poziomie minimum A2. Na podstawie punktów uzyskanych w procesie rekrutacji, przygotowywana jest lista rankingowa i wyłaniane są osoby przyjęte zgodnie z obowiązującym limitem. Dla osób, które zdawały tzw. starą maturę przewidziany jest ranking sumy punktów rekrutacyjnych obliczonych na podstawie ocen z dwóch dowolnych pisemnych przedmiotów zdawanych na egzaminie dojrzałości. W przypadku matury zagranicznej przeprowadzana jest rozmowa kwalifikacyjna sprawdzająca predyspozycje kandydata do studiowania na kierunku *bc*. Warunkiem przyjęcia jest uzyskanie z rozmowy minimum 2 punktów (na 5 możliwych). Przyjęcia na podstawie rozmowy dokonywane są w ramach ustalonego limitu miejsc.

Kandydaci na studia *bc*, którzy są laureatami i finalistami m.in. Olimpiady Biologicznej lub Olimpiady Wiedzy Ekologicznej są zwolnieni z postępowania rekrutacyjnego i nie wnoszą opłaty rekrutacyjnej, a przyjmowani są na podstawie oryginału dokumentu wydanego przez komitet organizacyjny olimpiady oraz złożonych dokumentów. Uprawnienia laureata i finalisty przyznawane są kandydatowi tylko w roku zdania matury.

Na kierunku *bc* oczekuje się przede wszystkim kandydatów zainteresowanych holistyczną wiedzą na temat gatunku *Homo sapiens*, obejmującą różnorodne aspekty biologiczne, medyczne, ewolucyjne, jak i psychospołeczne człowieka.

2. Zasady, warunki i tryb uznawania efektów uczenia się i okresów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w innej uczelni, w tym w uczelni zagranicznej

Zasady przeniesienia studenta z innej uczelni, w tym uczelni zagranicznej, są określone w § 39 regulaminu studiów zawartym w Uchwale Senatu UWr 68/2024 (zal_I_2_9). Zgodę na przyjęcie studenta z innej uczelni na UWr wyraża dziekan odpowiedniego wydziału. Na WNB obowiązuje dodatkowo procedura przyjęcia studenta na WNB w przypadku przeniesienia (zal_I_3_7). Student może ubiegać się o przeniesienie na WNB po zaliczeniu przynajmniej dwóch semestrów studiów I stopnia. Ponadto musi uzyskać średnią min. 4,0 z dotychczasowych studiów. Przyjmowany student musi zrealizować wszystkie efekty uczenia się właściwe dla kierunku. Na podstawie przebiegu dotychczasowego procesu uczenia się prodziekan ds. studenckich określa semestr, na który student może zostać przyjęty oraz wskazuje przedmioty, które mogą zostać uznane. Jeżeli dotychczasowe osiągnięcia studenta nie gwarantują realizacji wymaganych na kierunku *bc* efektów uczenia się, określone są dodatkowe warunki do spełnienia (np. uzupełnienie przedmiotów określonych różnicami programowymi).

W przypadku wnioskowania studenta o uznanie zajęć z innego kierunku lub innej uczelni, na WNB obowiązuje procedura w sprawie warunków i trybu uznawania zajęć (przedmiotów) zaliczonych na innym kierunku lub uczelni (zal_I_2_18). Decyzję o uznaniu podejmuje prodziekan ds. studenckich. Warunkiem uzyskania zgody na uznanie przedmiotu jest zbieżność kierunkowych efektów uczenia się uznawanego przedmiotu z efektami wymaganymi na kierunku *bc*. Istnieje możliwość uznania przedmiotu tylko w analogicznym lub niższym stopniu studiów. Uznanie jest możliwe tylko dla przedmiotów obowiązkowych. Przedmioty fakultatywne nie są uznawane – student z puli przedmiotów wybiera takie, które dotychczas nie były przez niego realizowane.

W przypadku realizacji części studiów w innej uczelni krajowej w ramach Programu Mobilności Studentów i Doktorantów MOST (zal_I_2_16) student ma prawo do indywidualnej organizacji studiów (IOS) oraz wyboru dowolnych przedmiotów znajdujących się w aktualnie obowiązującym programie studiów na kierunku, na który został zakwalifikowany oraz kierunkach pokrewnych. Studia w ramach programu MOST mogą być realizowane nie wcześniej niż po ukończeniu 2. semestru studiów I stopnia. Podstawą realizacji Programu MOST jest *Porozumienie o programie zajęć*, które jest uzgadniane przez studenta z dziekanem uczelni macierzystej oraz dziekanem uczelni przyjmującej. Program studiów powinien zapewniać uzyskanie 30 punktów ECTS w semestrze. Zaliczenia zajęć i oceny uzyskane poza uczelnią macierzystą potwierdza prodziekan ds. studenckich (koordynator programu MOST) na podstawie przedłożonej *Karty okresowych osiągnięć studenta*. W przypadku realizacji przedmiotów za mniejszą liczbę ECTS brakujące punkty student musi uzyskać w uczelni macierzystej.

Efekty uczenia się zdobyte w uczelniach zagranicznych uznaje prodziekan ds. studenckich na podstawie porównania ich z efektami wymaganymi na kierunku *bc*. Szczegóły opisane są w procedurze trybu i zasad wyjazdów studentów na studia w ramach programu Erasmus+ (zal_I_2_17). Studenci wyjeżdżający do uczelni zagranicznych układają program studiów na czas wyjazdu w formie *Learning agreement* tak, aby realizować efekty uczenia się właściwe dla kierunku. Po powrocie przedmioty, oceny i punkty ECTS uzyskane w uczelni zagranicznej i opisane w *Transcript of Records* są zaliczane i wpisywane do Uniwersyteckiego Systemu Obsługi Studiów (USOS) przez koordynatora programu. Jeśli student zrealizował przedmioty za mniejszą niż zakładana liczbę punktów ECTS lub nie zrealizował zakładanych efektów uczenia się, jest zobowiązany do zaliczenia przedmiotów uzupełniających. Dodatkowe informacje na temat umiędzynarodowienia procesu kształcenia można znaleźć w **Kryterium 7**.

3. Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów

Potwierdzanie efektów uczenia się oraz zasady przyjęcia na studia na podstawie potwierdzonych efektów uczenia się zostały ujęte w Uchwale Senatu UWr 6/2022 (zal_I_3_8) oraz procedurze

potwierdzania efektów uczenia się ogłoszonej Zarządzeniami Rektora UWr 131/2022 i 101/2024 (zał_I_3_9a-b). Starania o przyjęcie na studia na podstawie potwierdzenia efektów uczenia się przeprowadza Komisja ds. potwierdzania efektów uczenia się powoływana przez Rektora. Prorektor ds. nauczania wyznacza eksperta z dyscypliny, do której przypisane są, podlegające procesowi potwierdzenia, efekty uczenia się. Wskazany ekspert bierze udział w pracach komisji z głosem doradczym. Efekty uczenia się kandydata na studia potwierdzane są w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w programie studiów dla danego kierunku, poziomu i profilu studiów. Komisja dokonuje oceny efektów uczenia się na podstawie wniosku oraz oryginałów dokumentów złożonych przez kandydata. Osoba wnioskująca o przyjęcie na studia na podstawie wyniku potwierdzania efektów uczenia się może wskazać maksymalnie 10 efektów uczenia się określonych w programie studiów wybranego kierunku, które mają być potwierdzone. Dla każdego efektu uczenia się zadeklarowanego przez kandydata Komisja ustala stopień jego osiągnięcia w skali ocen od 2 do 5. Warunkiem potwierdzenia wskazanego efektu uczenia się jest uzyskanie co najmniej oceny 3. W przypadku uzasadnionych wątpliwości Komisja może przeprowadzić rozmowę z wnioskującym lub zarządzić przeprowadzenie egzaminu w celu ustalenia stopnia osiągnięcia efektów uczenia się. Po przeprowadzeniu procedury Komisja podejmuje uchwałę w sprawie potwierdzenia albo odmowy potwierdzenia efektów uczenia się i przekazuje ją dziekanowi.

Potwierdzone efekty uczenia się uzyskane poza systemem studiów mogą być także podstawą do zaliczenia przedmiotu. Decyzję w tej sprawie, na wniosek studenta, podejmuje dziekan. W wyniku potwierdzenia efektów uczenia się można uzyskać najwyżej 50% punktów ECTS przypisanych do zajęć objętych programem studiów.

4. Zasady, warunki i tryb dyplomowania na każdym z poziomów studiów

Zasady ukończenia studiów obowiązujące w UWr opisane są w § 58-66 regulaminu studiów (zał_I_2_9). Zasady dyplomowania są również zawarte w Zarządzeniu Rektora UWr 112/2022 (zał_I_3_10). Na WNB obowiązuje procedura dyplomowania studentów (zał_I_2_5). Wszystkie informacje niezbędne studentom do pozytywnego przejścia procesu dyplomowania są umieszczone na stronie internetowej WNB w zakładce Studenci <https://biologia.uwr.edu.pl/prace-dyplomowe/>.

Aby ukończyć studia i zrealizować proces dyplomowania studenci *bc* muszą zaliczyć wszystkie przedmioty obowiązkowe i wybrane przez siebie przedmioty fakultatywne za wskazaną w programie liczbę 180 punktów ECTS, co stanowi potwierdzenie osiągnięcia wszystkich efektów uczenia się przewidzianych dla kierunku.

Na kierunku *bc* student jest zobowiązany przedstawić licencjacką pracę dyplomową, która może mieć charakter teoretyczny lub badawczy. Promotorem, zgodnie z regulaminem studiów (§ 59) może być profesor, doktor habilitowany lub doktor. W wyjątkowych sytuacjach, za zgodą dziekana, promotorem może być również osoba z tytułem magistra. Student wybiera temat pracy dyplomowej spośród oferowanych dla kierunku *bc* na dany rok akademicki. Oferta zamieszczana jest na stronie internetowej WNB. Tematy prac oferowane są przez pracowników WNB uprawnionych do prowadzenia prac dyplomowych i odpowiadają prowadzonej przez nich działalności naukowej. Propozycje tematów prac dyplomowych na dany rok akademicki zatwierdzane są przez Kierunkowy oraz Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia (KZJK i WZJK). Student może zaproponować własny temat pracy dyplomowej, co wiąże się z uzyskaniem zgody potencjalnego promotora i zatwierdzeniem tematu przez ww. zespoły. Na początku semestru zimowego student musi złożyć w sekcji dydaktycznej WNB deklarację dotyczącą wybranego tematu pracy.

Praca dyplomowa przygotowywana jest samodzielnie zgodnie z wymaganiami WNB, zawartymi w załączniku 6.1.-102 procedury dyplomowania WNB (zał_I_2_5). Właściwa struktura pracy i sposób jej formatowania przedstawione są w szablonach prac dyplomowych dostępnych na stronie internetowej WNB. Zakończenie wszystkich prac badawczych, jeśli miały one miejsce w przypadku prac licencjackich,

i przygotowanie znaczącej części manuskryptu pracy dyplomowej jest podstawą uzyskania zaliczenia z przedmiotu *Przygotowanie pracy licencjackiej* w ostatnim semestrze studiów na *bc*.

Nad przygotowaniem pracy dyplomowej zgodnie z etyką i dobrymi obyczajami akademickimi czuwają promotorzy prac wspierani przez recenzentów. Wytyczne w tym zakresie reguluje Zarządzenie Rektora UWr 190/2024 (zal_I_3_11) w sprawie wprowadzenia Standardów uczciwości akademickiej w procesie dydaktycznym obowiązujących na Uniwersytecie Wrocławskim. Zarządzenie definiuje wzorcowe zachowania związane z przedstawianiem wyników badań zgodnie z uzyskanymi rezultatami, poszanowaniem własności intelektualnej innych osób, wyraźnym oznaczaniem własnego wkładu w badania i pracę naukowo-dydaktyczną, a także zgodne z obyczajem akademickim przeciwdziałanie działaniom i zaniechaniom naruszającym Standardy oraz reagowanie na dokonane naruszenia. Wymienione wcześniej Zarządzenie jednoznacznie określa niedopuszczalne zachowania związane z czerpaniem z dóbr intelektualnych oraz wykorzystywaniem możliwości technologicznych, w szczególności wykorzystywaniem AI. Na WNB konsekwencje działań mających na celu uzyskanie efektów uczenia się niezgodnie z prawem lub w nieetyczny sposób, precyzuje procedura monitorowania postępów i osiągnięć studenta (zal_I_2_21). Procedura przewiduje nieuznanie pracy dyplomowej przygotowanej przez studenta niezgodnie z prawem lub w sposób nieetyczny, w tym przy pomocy w taki sposób wykorzystywanych narzędzi IT. W przypadku rażących nadużyć narzędzi IT student może zostać pociągnięty do odpowiedzialności prawnej. Działania wydziałowe w zakresie zachowania standardów uczciwości akademickiej w procesie dydaktycznym wspiera Zespół ds. wsparcia antyplagiatowego, działający w ramach Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia (UKJK) jako organ proponujący działania zapobiegawcze i naprawcze.

Po uzyskaniu akceptacji manuskryptu ze strony promotora student wprowadza elektroniczną wersję pracy do Archiwum Prac Dyplomowych (APD). W systemie APD wykonywane są kolejne działania: badanie pracy w systemie antyplagiatowym, generowanie raportów z badań antyplagiatowych, zatwierdzenie pracy przez promotora, wpisanie recenzji pracy przez promotora i recenzenta oraz przygotowanie protokołu. Wszystkie wymienione czynności wykonywane są zgodnie z terminarzem zawartym w aktualizowanym każdego roku zarządzeniu (ostatnia wersja: Zarządzenie Dziekana WNB 1/2023 (zal_I_2_6)). W każdym roku akademickim terminarz odnoszony jest do dat egzaminów dyplomowych w ogłaszającym corocznie zarządzeniu dziekana. W razie opóźnienia w przygotowaniu pracy dyplomowej regulamin studiów przewiduje możliwość wznowienia studiów w terminie dwóch lat (§ 66).

Proces dyplomowania kończy się egzaminem dyplomowym, w czasie którego student powinien wykazać się znajomością efektów uczenia się przewidzianych dla danego kierunku. Egzamin dyplomowy ma formę ustną. Zgodnie z procedurą dyplomowania egzamin dyplomowy obejmuje trzy etapy: przedstawienie głównych tez pracy dyplomowej, dyskusję nad pracą dyplomową oraz sprawdzenie poziomu opanowania wiedzy i umiejętności z zakresu studiowanego kierunku studiów. Prawo do dyskusji i zadawania pytań na egzaminie dyplomowym mają wszyscy członkowie Komisji egzaminacyjnej.

Komisję do przeprowadzenia egzaminu dyplomowego powołuje dziekan, a w jej skład poza promotorem wchodzi również recenzent pracy oraz przewodniczący. Recenzentem pracy musi być osoba wyspecjalizowana w tematyce poruszanej w ocenianej pracy dyplomowej. W przypadku pracy licencjackiej recenzent musi posiadać przynajmniej stopień doktora. Przewodniczącym komisji może być profesor lub doktor habilitowany. Na WNB do tej funkcji powoływana jest osoba zatrudniona w innej jednostce niż miejsce realizacji pracy dyplomowej. Recenzentów oraz Przewodniczących opiniują Kierunkowy oraz Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia (KZJK i WZJK), a zatwierdza Dziekan.

W wyjątkowych przypadkach egzaminy dyplomowe mogą być przeprowadzane w formie zdalnej z wykorzystaniem technik kształcenia na odległość zalecanych w UWr. Zgodę na przeprowadzenie egzaminu w takiej formie wyraża prodziekan ds. nauczania na wniosek promotora, po uzgodnieniu

z członkami komisji i dyplomantem, zgodnie z procedurą przeprowadzania egzaminów w formie zdalnej (zał_I_3_12).

Warunkiem uzyskania dyplomu jest otrzymanie co najmniej oceny dostatecznej z pracy dyplomowej i egzaminu dyplomowego. Ostateczny wynik studiów, wpisywany na dyplomie, wyliczany jest na podstawie ocen z egzaminu dyplomowego, pracy dyplomowej oraz średniej arytmetycznej ocen ze studiów. Dokumentacja egzaminów dyplomowych w formie protokołów jest przechowywana w dziekanacie przez 2 lata, a potem archiwizowana w Archiwum UWr, zgodnie z instrukcją kancelaryjną. W ramach działań projakościowych w procesie dyplomowania w każdym roku akademickim Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia (WZOJK) wykonuje analizę wymagań stawianych pracom dyplomowym wraz z oceną jakości, rzetelności oceniania oraz sposobu przeprowadzenia egzaminów dyplomowych. Ocenie podlegają wybrane losowo prace i protokoły egzaminów dyplomowych z poprzedniego roku akademickiego.

5. Sposoby oraz narzędzia monitorowania i oceny postępów studentów oraz działań podejmowanych na podstawie tych informacji, jak również sposoby wykorzystania analizy wyników nauczania w doskonaleniu procesu nauczania i uczenia się studentów

Istotnym elementem doskonalenia procesu dydaktycznego na *bc* jest systematyczne monitorowanie jakości nauczania i związanych z nią postępów i osiągnięć studentów. Proces ten jest zgodny z procedurą zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia na WNB (zał_I_3_13). Ważną rolę w tym procesie odgrywa praca Wydziałowych Zespołów ds. Jakości oraz Oceny Jakości Kształcenia (WZJK i WZOJK), których obowiązki określa Zarządzenie Rektora UWr 239/2022 (zał_I_3_14). Sposoby oraz narzędzia monitorowania i oceny postępów studentów *bc* wynikają z obowiązującej na WNB procedury monitorowania postępów i osiągnięć studenta (zał_I_2_21). Proces monitorowania osiągnięć prowadzony jest w sposób ciągły na każdym z przedmiotów realizowanych w ramach programu studiów. Każdy prowadzący zajęcia weryfikuje zakładane efekty uczenia się metodami zawartymi w sylabusie przedmiotu i zgodnymi z metodami stosowanymi na WNB takimi jak: egzamin pisemny, test, praca pisemna, kolokwium, prezentacja, projekt, sprawdzian praktyczny oraz bieżąca ocena aktywności studenta podczas zajęć. Zasady realizacji zajęć, w tym sposoby monitorowania i oceniania, są przekazywane studentom na pierwszym zajęciach i konsekwentnie przestrzegane.

Dokumentacja bieżącej oceny osiągnięć studentów jest przechowywana przez prowadzącego zajęcia, który na jej podstawie ocenia postępy studentów i wystawia ocenę zaliczeniową. W trakcie trwania kursu student jest informowany o swoich postępach i ma możliwość nadrabiania ewentualnych zaległości. Dobrą praktyką jest także zachęcanie studentów do zgłaszania trudności w przyswojeniu materiału oraz uczestniczenia w konsultacjach, aby na bieżąco korygować braki w efektach uczenia się. W przypadku przedmiotów kończących się egzaminem, studenci przystępują do niego po zakończeniu zajęć i otrzymują ocenę zgodną z osiągniętym wynikiem. W trakcie trwania wykładów studenci mogą zgłaszać problemy ze zrozumieniem treści programowych i konsultować wszelkie wątpliwości. Uzyskanie oceny pozytywnej z przedmiotu jest podstawą do otrzymania przewidzianej programem liczby punktów ECTS. Rosnąca suma liczby punktów świadczy o postępach studenta w osiąganiu efektów uczenia się na danym stopniu studiów.

W przypadku uzyskania mniejszej niż wymagana liczby punktów ECTS prodziekan ds. studenckich może podjąć decyzję o warunkowym zaliczeniu semestru, powtarzaniu przedmiotu, semestru lub roku. Skreślenie studenta z listy może nastąpić w wyniku braku postępów w nauce, po dwukrotnym niezaliczeniu danego semestru.

Na podstawie wystawionych ocen, w każdym roku akademickim WZOJK wykonuje analizę rozkładu ocen z przedmiotów nauczanych na WNB. W ten sposób zbierane są informacje o przedmiotach sprawiających studentom największą trudność, co także jest ważnym narzędziem monitorowania i oceny postępów studentów. Wyniki analizy skutkują propozycją i wdrażaniem działań naprawczych.

Ważną rolę w procesie oceny postępów studentów odgrywają ankiety studenckie oceniające prowadzących zajęcia. Na WNB obowiązuje procedura monitorowania jakości zajęć dydaktycznych poprzez analizę wyników ankiety studenckiej uruchamianej w systemie USOS zawarta w Zarządzeniu Dziekana 9/2019 (zal_I_3_15). Ankieta jest anonimowa. Zawartość ankiety jest uzależniona od wytycznych obowiązujących na UW. W roku akademickim 2024/2025 ankieta dla studentów WNB zostanie dostosowana do nowego Zarządzenia Rektora UW 182/2024 w sprawie studenckich i doktoranckich ankiet ewaluacyjnych i ankiet pracowniczych (zal_I_3_16). Studenci oceniają prowadzących w skali 2-5. Na podstawie ocen studentów, WZOJK analizuje średnie dla każdego prowadzącego oraz średnie dla każdego przedmiotu. Na podstawie wyników ankiet wskazywane są przedmioty problemowe i proponowane działania naprawcze. W przypadku negatywnej oceny, uzyskanej przez prowadzącego (poniżej 3,5) podstawowe działania to poinformowanie kierownika jednostki nauczyciela ocenionego negatywnie, przeprowadzenie przez dziekana rozmowy w sprawie niskiej oceny lub/i ogłoszenie hospitacji interwencyjnej. Hospitacja interwencyjna prowadzona jest zgodnie z procedurą hospitacji zajęć dydaktycznych realizowanych na WNB (zal_I_3_17) (więcej informacji na temat hospitacji znajduje się w **Kryteriach 4 i 10**). W ostateczności może nastąpić zmiana prowadzącego przedmiot. Wszystkie te działania mają na celu doskonalenie procesu kształcenia.

Formą oceny postępów studenta na danym stopniu studiów jest także proces przygotowywania pracy dyplomowej, nad którym opiekę sprawuje promotor pracy. Promotor omawia ze studentem zakres oraz konsultuje kolejne części pracy, co pozwala ocenić postępy studenta i korygować ewentualne błędy lub braki. Ostatecznym stwierdzeniem postępów w uzyskiwaniu efektów uczenia się na kierunku *bc* jest uzyskanie przez studenta dyplomu. W każdym roku akademickim WZOJK wykonuje analizę wymagań stawianych pracom dyplomowym wraz z oceną jakości, rzetelności oceniania oraz sposobu przeprowadzenia egzaminów dyplomowych. Wynik analizy jest przyczynkiem do zmian wytycznych do pisania prac dyplomowych oraz prowadzenia egzaminów dyplomowych.

Dodatkowo, na zakończenie cyklu kształcenia studenci biorą udział w ankiecie oceniającej cały program studiów, w której zgłaszają swoje uwagi i propozycje zmian. Wyniki ankiet analizują zespoły WZJK i KZJK dla *bc* oraz prodziekan ds. nauczania. Na podstawie ankiet mogą zostać opracowane zmiany w programie studiów kierunku.

Rolę w modyfikowaniu programu odgrywają także interesariusze zewnętrzni, poprzez ankiety i wnioski składane podczas posiedzenia Rady Interesariuszy. Dodatkowe informacje na temat interesariuszy zewnętrznych opisane są w **Kryterium 6**.

W przypadku zaobserwowania konieczności zmiany metod weryfikacji efektów uczenia się lub metod prowadzenia zajęć, osoba odpowiedzialna za przedmiot wprowadza do sylabusu stosowne zmiany, które muszą być zaakceptowane przez KZJK. Sposoby monitorowania postępów studentów są związane z szerokim zagadnieniem polityki jakości, projektowania, zatwierdzania, monitorowania, przeglądu i doskonalenia programu studiów, co szczegółowo opisuje **Kryterium 10**.

6. Ogólne zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów uczenia się

Zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów uczenia się na studiach na kierunku *bc* regulowane są zapisami w regulaminie studiów (zal_I_2_9). Na WNB obowiązuje także procedura monitorowania postępów i osiągnięć studenta (zal_I_2_21). Studenci realizują kierunkowe efekty uczenia się w trakcie realizacji programu studiów oraz w procesie dyplomowania. Efekty uczenia się dla przedmiotów są określone w sylabusach konstruowanych i modyfikowanych zgodnie z procedurą opracowania i modyfikowania metryki przedmiotu (sylabusu) (zal_I_3_18). Zgodnie z regulaminem studiów (zal_I_2_9) student może ubiegać się o zaliczenie zajęć na podstawie uczestnictwa w pracach badawczych lub obozach naukowych (§ 33).

Stopień osiągnięcia efektów uczenia się wyraża skala ocen od 2,0 do 5,0. Studenci otrzymują informacje o wymaganiach i zasadach panujących na poszczególnych przedmiotach na pierwszych zajęciach lub (zgodnie z § 20 regulaminu studiów) w ciągu 14 dni od rozpoczęcia zajęć. Wobec

wszystkich studentów stosuje się jednakowe wymagania, które nie zmieniają się w trakcie trwania zajęć. Na przedmiotach realizowanych przez kilku nauczycieli akademickich zostają ustalone jednoznaczne i wspólne dla wszystkich prowadzących kryteria zaliczenia przedmiotu (np. podobne kolokwia i sposób ich oceny). W przypadku niektórych przedmiotów prowadzący przypisani są do prowadzenia tematu w powielonych grupach, co ujednolica sposób oceniania. Studenci mają prawo wglądu do dokumentacji swoich postępów w uczeniu się – prac, ocen, egzaminów. Mogą także ubiegać się o zaliczenie zajęć lub zdawanie egzaminu we wcześniejszym terminie (§ 31). Nadzór merytoryczny nad realizacją zajęć i stopniem osiągnięcia przez studentów zaplanowanych dla przedmiotu efektów uczenia się sprawuje koordynator przedmiotu.

Dokumentacja procesu dydaktycznego prowadzona jest na WNB w oparciu o system USOS, zgodnie z Zarządzeniem Rektora 160/2020 (zal_I_3_19). W systemie przechowywane są protokoły zaliczenia zajęć i protokoły egzaminacyjne. Końcowe oceny podawane są do wiadomości studentom bez zbędnej zwłoki i w sposób jednoznacznie określający stopień osiągnięcia efektów uczenia się – ocena wpisywana jest do USOS w terminie zarządzonym przez dziekana dla każdego semestru roku akademickiego (aktualny terminarz w Zarządzeniu Dziekana 33/2024, w zal_I_3_20).

W przypadku kwestionowania przez studenta wystawionej oceny regulamin studiów przewiduje możliwość komisyjnego sprawdzenia uzyskanych przez studenta wyników lub komisyjne zaliczenie (zal_I_2_9; § 32). Sposoby osiągania efektów uczenia się mogą zostać dostosowane do potrzeb studentów ze szczególnymi wymaganiami edukacyjnymi, ale w ten sposób, aby utrzymać wysoki standard kształcenia.

Uzyskanie pozytywnych ocen ze wszystkich ujętych w programie zajęć obowiązkowych oraz pracy dyplomowej gwarantuje osiągnięcie wszystkich kierunkowych efektów uczenia się. Metody weryfikacji efektów uczenia się dla całych studiów to przede wszystkim: proces dyplomowania, recenzje pracy dyplomowej i egzamin dyplomowy. Odpowiedzialnym za uzyskanie efektów uczenia się w trakcie realizacji pracy dyplomowej jest promotor. Elementem sprawdzającym osiągnięcie efektów uczenia się i jednocześnie przeciwdziałającym naruszeniom zasad etyki jest także sprawdzanie prac dyplomowych w systemie antyplagiatowym. Komisja egzaminacyjna przeprowadzająca egzamin dyplomowy weryfikuje efekty uczenia się oceniając pracę dyplomową oraz prowadząc egzamin dyplomowy. Szczegóły procesu dyplomowania znajdują się w punkcie 4 niniejszego kryterium.

7. Dobór metod sprawdzania i oceniania efektów uczenia się osiągniętych przez studentów w trakcie i na zakończenie procesu kształcenia

Dobór metod sprawdzania i oceniania efektów uczenia się zależy od specyfiki przedmiotu. Przedmioty na kierunku *bc* mogą być realizowane w formie wykładu, ćwiczeń, laboratorium, seminarium, konwersatorium i lektoratu. Na jednym przedmiocie efekty mogą być weryfikowane na kilka różnych sposobów. Konkretnie metody sprawdzania i oceniania efektów uczenia się opracowuje koordynator zajęć dopasowując je do przedmiotu. Metody weryfikacji efektów uczenia się są wskazane i opisane w sylabusach dostępnych w katalogu USOS: <https://usosweb.uni.wroc.pl/kontroler.php?action=katalog2/index>.

Na zajęciach mających formę wykładu stosuje się metody sprawdzające osiągnięcie efektów uczenia się z kategorii wiedzy i kompetencji społecznych. Są to prace pisemne, testy z pytaniami zamkniętymi i otwartymi. Są one oceniane zgodnie ze skalą obowiązującą na UWr, a oceny końcowe wpisywane do USOS.

Na ćwiczeniach i laboratoriach efekty uczenia się mogą być weryfikowane na różne sposoby. Sprawdzeniu podlegają efekty z kategorii wiedzy i umiejętności, a także kompetencji społecznych. Dla studentów *bc* ważną metodą weryfikacji efektów uczenia jest sprawdzian praktyczny. Sprawdziany praktyczne mają różny przebieg, dostosowany do specyfiki przedmiotu. Może to być identyfikacja i opis materiału szkieletowego, pomiary antropometryczne oraz osteometryczne przy użyciu specjalistycznego sprzętu, zadania praktyczne z wykorzystaniem programu *Statistica*, praca

z mikroskopem, itp. Ponadto, na zajęciach praktycznych studenci rozwiązują testy (z pytaniami zamkniętymi i otwartymi), wykonują zadania indywidualne i grupowe, przygotowują sprawozdania z ćwiczeń i raporty z obserwacji. Studenci otrzymują informacje zwrotne na temat swoich prac, które są archiwizowane przez prowadzących zajęcia. Ocenie podlegają również efekty z zakresu kompetencji społecznych. Prowadzący zwracają uwagę na udział studentów w dyskusji, pracę w grupie, dbałość o sprzęt, organizację stanowiska pracy, przestrzeganie zasad BHP itp. Wszystkie opisane metody sprawdzają stopień osiągnięcia efektów uczenia się na kolejnych etapach zajęć. Podsumowanie punktów lub ocen z poszczególnych etapów jest podstawą do wystawienia oceny końcowej potwierdzającej stopień osiągnięcia wszystkich efektów uczenia się właściwych dla przedmiotu.

Na zajęciach takich jak seminarium i konwersatorium częstą formą weryfikacji efektów uczenia się jest prezentacja połączona z dyskusją na omawiany temat, a także ocena aktywności studentów na zajęciach.

Umiejętności językowe, takie jak mówienie, pisanie, czytanie i rozumienie ze słuchu języka obcego (angielskiego) weryfikowane są w ramach lektoratów (**Kryterium 2**).

Sprawdzanie i ocenianie osiągniętych przez studenta kompetencji związanych z prowadzeniem działalności naukowej, odbywa się głównie podczas przygotowania pracy dyplomowej, w szczególności na poziomie studiów II stopnia, co nie dotyczy studiów na *bc*. Warto jednak podkreślić, że choć wśród licencjackich prac dyplomowych realizowanych na *bc* przeważają prace o charakterze teoretycznym, to jednak prace praktyczne są również realizowane (od 2020 roku egzaminem licencjackim zakończyło się 12 prac badawczych). Tematyka prac dyplomowych na kierunku *bc* obejmuje różnorodną problematykę badawczą, związaną m.in. z adaptacyjnym znaczeniem morfologicznych, fizjologicznych i behawioralnych cech człowieka, ewolucją człowieka i badaniami dawnych populacji ludzkich na podstawie kości i zębów, badaniami dotyczącymi atrakcyjności fizycznej człowieka oraz biologicznych aspektów ludzkich zachowań i preferencji w zakresie doboru płciowego, przebiegiem procesu ontogenezy i wpływającymi na nią czynnikami, antropologią kliniczną, czynnikami warunkującymi zdrowie człowieka, antropologicznymi aspektami kryminalistyki oraz biologicznymi aspektami mobilności społecznej i migracji (zał_I_1_7). Tematy prac dyplomowych zrealizowanych w ostatnich dwóch latach ujęto w materiałach uzupełniających do części III raportu (zał_III_2_6). Opiekę nad pracą dyplomową studenta sprawuje zawsze kompetentny w danym temacie promotor, co umożliwia rzetelne weryfikowanie nabywanych przez studenta efektów uczenia się. Ważny związek z działalnością naukową w zakresie dyscypliny, do której jest przyporządkowany kierunek *bc* mają efekty uczenia się dla przedmiotu *Techniki przygotowania pracy dyplomowej*. Weryfikacja efektów uczenia się na tym przedmiocie istotnie wiąże się ze wzrostem umiejętności przydatnych w przygotowaniu pracy dyplomowej.

8. Dobór metod sprawdzania i oceniania efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych prowadzących do uzyskania kompetencji inżynierskich

Nie dotyczy

9. Spełnienie reguł i wymagań w zakresie metod sprawdzania i oceniania efektów uczenia się, zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 powołanej ustawy

Nie dotyczy

Zalecenia dotyczące Kryterium 3 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (nie dotyczy)

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

1. Liczba, struktura kwalifikacji oraz dorobek naukowy nauczycieli akademickich jak również ich kompetencje dydaktyczne (z uwzględnieniem przygotowania do prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz w językach obcych)

W realizację założeń programowych kierunku *biologia człowieka (bc)* są zaangażowani aktywni naukowo pracownicy Wydziału Nauk Biologicznych (WNB), którzy zadeklarowali przynależność do dyscypliny nauki biologiczne i w jej obrębie publikują wyniki swojej pracy naukowej (zał_I_1_10a-d) oraz realizują projekty badawcze (zał_I_1_13). Aktywność naukowa kadry wraz z jej dużym doświadczeniem dydaktycznym jest gwarantem jakości kształcenia na wysokim poziomie, jak również realizacji wszystkich efektów uczenia się ujętych w programie studiów. Podstawą doboru kadry dydaktycznej jest program kształcenia na kierunku *bc* przedstawiony w **Kryterium 1**, jak również doświadczenie naukowe związane z efektami uczenia się poszczególnych przedmiotów.

Zajęcia dydaktyczne na kierunku *bc* prowadzi 51 nauczycieli akademickich, w tym 5 profesorów, 16 doktorów habilitowanych oraz 30 doktorów (zał_I_1_8). Prowadzący zajęcia to pracownicy badawczo-dydaktyczni oraz dydaktyczni (załącznik do III części raportu – zał_III_2_2), posiadający stopnie i tytuły naukowe w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych, dyscyplinie nauk biologicznych, jak również w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu. W prowadzeniu zajęć uczestniczą także słuchacze Szkoły Doktorskiej Kolegium Doktorskiego Nauk Biologicznych, przygotowujący do prowadzenia zajęć przez doświadczonych nauczycieli akademickich, co w znaczący sposób podnosi ich kwalifikacje i jakość nauczania. Kadra dydaktyczna prowadząca przedmioty kierunkowe, specjalistyczne dla studentów kierunku *bc* pracuje w: Zakładzie Biologii Człowieka, Zakładzie Biologii Rozwoju Zwierząt, Zakładzie Biologii Patogenów i Immunologii, Zakładzie Parazytologii, Zakładzie Mikrobiologii, Zakładzie Biologii Ewolucyjnej i Ochrony Kręgowców oraz w Zakładzie Mykologii i Genetyki. Tak szeroki dobór specjalistów pracujących w ramach Wydziału Nauk Biologicznych jest związany z faktem, iż aby w pełni rozumieć zagadnienia z zakresu biologii człowieka student musi również zdobyć wiedzę związaną z innymi specjalnościami w ramach dyscypliny nauki biologiczne. Ponadto w ramach zajęć do wyboru studenci kierunku *bc* mogą poszerzać swoją wiedzę także o zagadnienia z innych specjalności niż biologia człowieka. Pracownicy wymienionych zakładów posiadają znaczący dorobek naukowy w zakresie szerokiej tematyki naukowo-badawczej, która pokrywa się z prowadzonymi w ramach kierunku *bc* przedmiotami, obejmując zagadnienia z zakresu:

- struktury i funkcji organizmów na poziomie molekularnym, komórkowym, tkankowym, organizmalnym i populacyjnym, ze szczególnym uwzględnieniem gatunku *Homo sapiens*;
- wpływu czynników środowiskowych, ze szczególnym uwzględnieniem środowiska społeczno-ekonomiczno-kulturowego oraz oddziaływania innych organizmów żywych, na rozwój biologiczny i zdrowie człowieka;
- zróżnicowania morfologicznego, fizjologicznego i behawioralnego człowieka współczesnego w kontekście środowiskowym i ewolucyjnym;
- zróżnicowania w budowie szkieletu ludzkiego z uwzględnieniem funkcjonalnych zależności pomiędzy jego elementami.

O podnoszeniu kompetencji do prowadzenia zajęć dydaktycznych świadczą awanse naukowe pracowników WNB. W latach 2020-2024 tytuł profesora zwyczajnego uzyskało 3 pracowników, a 16 stopień doktora habilitowanego, ponadto obroniono 61 doktoratów z czego 18 należało do obecnych pracowników wydziału (zał_I_1_8).

Przedmioty z zakresu nauk podstawowych, powiązanych z naukami biologicznymi (biofizyka, chemia), czy też z inne istotne przedmioty dla kierunku *bc* (np. *Komercjalizacja badań naukowych*, *Prawo autorskie i prawo pracy* a w szczególności przedmioty fakultatywne, jak *Demografia*, *Etnologia*,

Psychologia społeczna czy *Socjologia*) prowadzone są przez specjalistów z innych jednostek organizacyjnych Uniwersytetu Wrocławskiego (UWr). W programie studiów kierunku *bc*, zgodnie z wytycznymi Rozporządzenia MNiSW w sprawie studiów z dnia 27.09.2018 r. z późn. zm., uwzględnione są także przedmioty humanizujące, lektoraty z języka obcego oraz zajęcia z wychowania fizycznego. W realizację i prowadzenie przedmiotów humanizujących zaangażowani są specjaliści w danej dziedzinie. Języki obce nauczane są przez doświadczonych lektorów Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych UWr (zał_I_2_4). Zajęcia sportowe realizowane są przez Uniwersyteckie Centrum Wychowania Fizycznego i Sportu (zał_I_2_3). Więcej na ten temat można znaleźć w **Kryterium 2**. Kursy bezpieczeństwa pracy realizowane są przez inspektorów z Działu Bezpieczeństwa i Higieny Pracy oraz Ochrony Przeciwpożarowej UWr, zgodnie z Zarządzeniem Rektora UWr 202/2022 (zał_I_4_1).

Podsumowując, kwalifikacje kadry dydaktycznej kierunku *bc* pokrywają się z tematyką prowadzonych zajęć, co w znaczący sposób wpływa na wysoką jakość nauczania. Warto podkreślić, że realizacja własnych grantów badawczych sprawia, że prowadzący mają wiedzę i doświadczenie w zakresie najnowszych kierunków i metod badawczych, które starają się przekazywać na zajęciach praktycznych. Kompetencje dydaktyczne kadry są dodatkowo podnoszone dzięki mobilności naukowców, współpracy z ośrodkami polskimi i zagranicznymi (opisane w **Kryterium 7**) oraz otoczeniem społeczno-gospodarczym (przedstawione w **Kryterium 6**). Dzięki wspomnianym wyżej aktywnościom kadra ma możliwość bieżącego rozpoznawania potrzeb rynku w zakresie kompetencji pożądanych u przyszłego pracownika. W **Kryterium 1** można odnaleźć informacje o działalności naukowej kadry zaangażowanej w proces dydaktyczny na kierunku *bc*. Do raportu załączone zostały karty charakterystyki nauczycieli akademickich (załącznik do III części raportu – zał_III_2_4), w których zawarto informacje o doświadczeniu dydaktycznym, w tym o prowadzonych zajęciach, opiece nad pracami dyplomowymi, oraz o innych aktywnościach, w tym np. szkoleniach i kursach, podnoszących kwalifikacje kadry.

Dorobek naukowy pracowników dydaktycznych WNB, realizowany w kraju i za granicą, udokumentowany jest publikacjami i potwierdza kompetencje kadry do prowadzenia zajęć oraz realizacji założonych efektów uczenia się na ocenianym kierunku, w tym szeregu tzw. kompetencji miękkich takich, jak np. umiejętność pracy w zespole. Doświadczenie i wiedza kadry dydaktycznej kierunku *bc* przekłada się na program bogaty w przedmioty specjalistyczne (jak, przykładowo: *Antropometria i antroposkopia, Antropogeneza, Współczesne metody badań w paleoantropologii, Ekologia behawioralna człowieka, Czynniki rozwoju człowieka i ochrony zdrowia, Podstawy statystyki w naukach o człowieku*) oraz na wysoką jakość kształcenia. Poziom badań naszych specjalistów potwierdzają wysokie wskaźniki bibliometryczne ich publikacji oraz zaangażowanie pracowników w realizację grantów badawczych. W sumie w latach 2020-2024 nauczyciele prowadzący zajęcia na *bc* opublikowali 382 artykuły naukowe, z czego 361 to prace z listy filadelfijskiej. Ponadto prowadzący opublikowali 10 monografii naukowych i 47 rozdziałów w monografiach (zał_I_1_10a do c). Warto zaznaczyć, że w latach 2020-2024 opublikowano 13 prac za 200 pkt, 99 za 140 i 119 prace za 100 pkt.

Pracownicy badawczo-dydaktyczni WNB są beneficjentami różnych projektów finansowanych przez Narodowe Centrum Nauki (NCN), Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW), Unię Europejską oraz innych projektów w tym finansowanych przez gminę Wrocław. Udział nauczycieli akademickich w realizacji wspomnianych wyżej projektów obejmuje zarówno funkcje kierownicze jak i wykonawcze. W latach 2020-2024 pracownicy prowadzący zajęcia na kierunku *bc* realizowali 28 projektów, w tym m. in. granty OPUS i MINIATURA oraz inne na łączną kwotę prawie 15,3 mln zł (zał_I_1_13).

Prowadzone na kierunku *bc* zajęcia opracowywane są w oparciu o najnowszą literaturę naukową z zakresu nauczanego przedmiotu oraz uwzględniają rezultaty badań własnych prowadzącego. Zdobywane na bieżąco przez prowadzących doświadczenie, przekłada się bezpośrednio na podniesienie jakości prowadzonych zajęć laboratoryjnych i ćwiczeniowych. Zajęcia praktyczne są prowadzone przez osoby z wieloletnim doświadczeniem badawczym z wykorzystaniem

prezentowanych technik. Dodatkowo uczestnictwo nauczycieli akademickich w konferencjach krajowych oraz międzynarodowych umożliwia im zapoznanie się z najnowszymi wynikami i trendami badawczymi w kraju i na świecie, co podnosi jakość kształcenia. Wspomniane wyżej aktywności pozwalają na weryfikację treści nauczania względem zmieniających się wyzwań stawianych współczesnej nauce oraz potrzeb rynku pracy. Kadra dydaktyczna kierunku bierze również aktywny udział w organizacji konferencji naukowych pełniąc funkcje organizatorów (zał_I_1_11).

Pracownicy WNB, w tym kadra dydaktyczna kierunku *bc*, aktywnie uczestniczą w życiu naukowym zarówno polskiego, jak i międzynarodowego środowiska akademickiego – pracują w redakcjach czasopism, są też członkami polskich i zagranicznych towarzystw naukowych. Bazując na swojej wiedzy i doświadczeniu, angażują się we współpracę o charakterze działań eksperckich dla instytucji publicznych oraz organizacji pozarządowych, uczestnicząc w radach naukowych i różnych komisjach (więcej szczegółów w **Kryterium 6**).

Pracownicy WNB, w tym kadra badawczo-dydaktyczna kierunku *bc*, mają stały kontakt z językiem angielskim, co jest związane z udziałem w międzynarodowych konferencjach naukowych oraz z publikowaniem w anglojęzycznych czasopismach naukowych (zał_I_1_10a-d). Rozwojowi kompetencji językowych pracowników sprzyjają wyjazdy zagraniczne (zał_I_7_2) (**Kryterium 7**). Ponadto pracownicy UWr mają możliwość korzystania z kursów języka angielskiego m.in. *Academic English*, co opisano w punkcie 5 tego kryterium.

Zarówno kadra dydaktyczna, jak i studenci kierunku *bc*, angażują się w wydarzenia służące popularyzacji i promocji nauki. Corocznie organizowane są wydarzenia popularyzatorskie *Noc Biologów* i *Dolnośląski Festiwal Nauki*, skierowane do różnych grup wiekowych – dzieci, młodzieży i dorosłych. Wykłady i zajęcia praktyczne prowadzone w ramach tych wydarzeń cieszą się dużym zainteresowaniem. Pracownicy WNB prowadzą również zajęcia dla szkół podstawowych i ogólnokształcących. Więcej informacji o bogatej działalności popularyzatorskiej kadry zawiera **Kryterium 6**.

Kadra dydaktyczna przygotowująca jest do prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość przez Centrum Kształcenia na Odległość (CKO) (<https://www.cko.uni.wroc.pl/>), co opisano w pkt 5. tego kryterium.

Wyrazem uznania dla pracowników WNB, w tym pracowników *bc*, są przyznane Nagrody Rektora UWr oraz inne nagrody oraz odznaczenia państwowe i resortowe (zał_I_1_14).

2. *Obsada zajęć, ze szczególnym uwzględnieniem zajęć, które prowadzą do osiągnięcia przez studentów kompetencji zawiązanych z prowadzeniem działalności naukowej*

Obsada zajęć dydaktycznych jest planowana w oparciu o stosowne regulacje obowiązujące na Uniwersytecie Wrocławskim (UWr). Regulamin pracy UWr (zał_I_4_2) określa zakres obowiązków nauczycieli akademickich, w tym wymiar pensum dydaktycznego dla poszczególnych grup pracowników i stanowisk. Zasady organizacji procesu dydaktycznego, w tym planowania i rozliczania obciążeń dydaktycznych nauczycieli akademickich reguluje Zarządzenie Rektora UWr 173/2023 z późn. zm. (zał_I_2_19).

Liczba godzin w ramach rocznego pensum dydaktycznego dla nauczycieli akademickich UWr wynosi w poszczególnych grupach:

- profesorowie: 180,
- profesorowie UWr: 210,
- pozostali pracownicy badawczo-dydaktyczni: 240,
- pracownicy dydaktyczni: 360,
- profesorowie dydaktyczni: 330,
- uczestnicy Szkoły Doktorskiej: od 10 do 60 godzin.

Prowadzący zajęcia, którzy pełnią funkcję kierownika projektu badawczego, mogą wnioskować o obniżenie pensum dydaktycznego zgodnie ze wspomnianym powyżej Zarządzeniem (zał_I_2_19) oraz w ramach konkursu w projekcie *IDUB* (V edycja konkursu; Zarządzenie Rektora 80/2020 wraz ze zmianami zał_I_4_3; Komunikat Rektora UWr 14/2024, zał_I_4_4). W pięciu edycjach konkursu 21 pracowników WBN otrzymało roczne obniżenie pensum (zał_I_1_12). O częściowe zwolnienie z prowadzenia zajęć mogą ubiegać się również osoby pełniące funkcje prorektora, dziekana lub prodziekana, co reguluje regulamin pracy (zał_I_4_2).

Do konkretnych zajęć przydzielani są nauczyciele z dorobkiem naukowym i doświadczeniem adekwatnym do zakładanych efektów uczenia się właściwych dla prowadzonego przedmiotu. Przy planowaniu obsady zajęć uwzględniana jest również własna ocena pracownika, czy posiada pełne kompetencje do prowadzenia konkretnego przedmiotu, dlatego też przydział odbywa się na zasadzie deklaracji pracownika o gotowości do jego prowadzenia. Dodatkowo brane pod uwagę są doświadczenie dydaktyczne oraz opinie studentów wyrażone w ankietach.

3. Łączenie przez nauczycieli akademickich i inne osoby prowadzące zajęcia, działalności dydaktycznej z działalnościami naukową oraz włączanie studentów w prowadzenie działalności naukowej

Przygotowywanie przez studentów prac dyplomowych to szczególny okres podczas edukacji, który wymaga zaangażowania doświadczonego opiekuna. Opiekunem pracy licencjackiej może zostać osoba posiadająca co najmniej stopień doktora, tylko w szczególnych przypadkach, zgodnie z regulaminem studiów, dziekan może wyrazić zgodę na sprawowanie opieki przez magistra. Aby zapewnić studentom poświęcenie im odpowiedniego czasu i uwagi przez promotora, na WNB jeden nauczyciel akademicki może pełnić funkcję promotora pracy dyplomowej tylko dla pięciu studentów łącznie na III roku studiów I stopnia i II roku studiów II stopnia (Zarządzenie Dziekana 20/2022, zał_I_2_7) (więcej na ten temat w **Kryteriach 2 i 3**).

Warto zwrócić uwagę, że nauczyciele akademicy na *bc* realizują w ramach nauczanych przez siebie przedmiotów zagadnienia i treści, które pozwalają rozwijać naukowe pasje studentów i włączać się w działalność naukową. Często też studenci są angażowani w pracę naukową pracowników ramach pracy licencjackiej o charakterze badawczym, będących częścią większych projektów naukowych. Dowodem na coraz większe angażowanie studentów w pracę naukową jest ich współautorstwo publikacji czy wystąpień konferencyjnych (zał_I_4_5). Dodatkowo istnieje możliwość realizowania przez studentów przedmiotu *Projekt badawczy*, w ramach którego mogą nauczyć się planowania badań naukowych oraz doskonalić warsztat pracy badawczej.

4. Założenia, cele i skuteczność prowadzonej polityki kadrowej, z uwzględnieniem metod i kryteriów doboru oraz rekrutacji kadry, sposobów, zasad i kryteriów oceny jakości kadry oraz udział w tej ocenie różnych grup interesariuszy, w tym studentów, a także wykorzystanie wyników oceny w rozwoju i doskonaleniu kadry

Polityka kadrowa prowadzona jest w ramach uwarunkowań formalno-prawnych w oparciu o strategię rozwoju UWr i WNB (zał_I_1_3, zał_I_1_4 i zał_I_1_5). Ważnym celem jest utworzenie profesjonalnej kadry badawczo-dydaktycznej, zapewniającej efektywność kształcenia oraz prowadzenia badań naukowych. Realizacja tego nadrzędnego celu zapewnia rozwój jednostki oraz dyscypliny naukowej poprzez stworzenie warunków dla optymalnego prowadzenia badań naukowych na wysokim poziomie, umożliwienia współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz rozwoju szkół naukowych i specjalności badawczych. Założeniem WNB jest prowadzenie projakościowej polityki kadrowej poprzez:

- zatrudnianie na podstawie dorobku naukowego,
- ocenę i motywację pracowników,
- dobór pracowników o właściwych kompetencjach, którzy są autorytetami naukowymi i posiadają doświadczenie w zakresie prowadzonych przedmiotów,

- zatrudnianie osób, które charakteryzują się komunikatywnością i potrafią wzbudzić w studentach chęć zdobywania wiedzy i zainteresowanie przedmiotem,
- umożliwienie szkoleń.

W prowadzeniu polityki kadrowej wykorzystywane są następujące narzędzia:

- procedura zatrudniania nowych pracowników,
- okresowe oceny pracowników,
- wskazania Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia (WZOJK),
- ogólnouniwersyteckie i wydziałowe regulacje związane z przydzielaniem i zakresami obowiązków służbowych, udzielaniem urlopów naukowych, zmianą obciążeń dydaktycznych oraz motywowaniem pracowników (nagrody).

Nowi nauczyciele akademicki zatrudniani są w miarę potrzeb tak, by zapewnić efektywną realizację dydaktyki i projektów naukowych. Zatrudnianie opiera się na otwartych konkursach zgodnie z Zarządzeniem Rektora 252/2022 (zał_I_4_6). Jednym z kryteriów jest weryfikacja dorobku naukowego kandydata. Dodatkowo brane jest pod uwagę doświadczenie w pracy dydaktycznej. Oba te kryteria świadczą o kompetencjach do prowadzenia określonych zajęć. Nabór ogłaszany jest jako konkurs otwarty, zgodnie z ustawą upubliczniony na stronach internetowych UWr, MEiN oraz Komisji Europejskiej w europejskim portalu dla mobilnych naukowców. Konkursy są otwarte zarówno dla kandydatów z kraju jak i z zagranicy. Warunkiem przystąpienia do konkursu jest spełnienie wymagań konkursowych. Wydziałowa Komisja Konkursowa ds. zatrudniania nauczycieli akademickich wyłania kandydata, który następnie jest opiniowany przez Radę Dyscypliny Naukowej Nauki Biologiczne oraz Radę WNB. Uzyskanie pozytywnej opinii przez kandydata jest warunkiem rozstrzygnięcia konkursu.

Nauczyciele akademicki podlegają okresowej ocenie, która dokonywana jest przez Wydziałową Komisję Oceniającą. Ocena przeprowadzana jest zgodnie z Zarządzeniem Rektora 81/2024 (zał_I_4_7). Przy ocenie brane są pod uwagę następujące elementy:

- dorobek naukowy, dydaktyczny i organizacyjny,
- aktywności związane z popularyzacją nauki, nagrodami oraz innymi osiągnięciami pracownika,
- ocena zajęć dydaktycznych dokonywana przez studentów,
- ocena nauczyciela akademickiego przez bezpośredniego przełożonego.

Studenci po zakończonym kursie wypełniają w systemie USOS anonimowo ankiety oceniające organizację, sposób i jakość prowadzonych zajęć, umiejętność wyjaśniania zagadnień oraz stosunek nauczyciela do studentów (zał_1_3_15). Zgodnie z Zarządzeniem Rektora UWr 119/2023 (zał_I_4_8) na WNB przeprowadzane są także hospitacje zajęć zgodnie z procedurą hospitacji zajęć dydaktycznych (zał_I_3_17). W szczególności hospitacje dotyczą nowo zatrudnionych pracowników oraz doktorantów. Zestawienie przeprowadzonych hospitacji i uzyskanych ocen zajęć prowadzonych przez doktorantów i pracowników WNB w latach 2019/2020-2023/2024 przedstawiono w załączniku (zał_I_4_9). Wyniki ankiet oraz hospitacji są analizowane przez WZOJK i przekazywane władzom dziekańskim. Są one ważnym aspektem weryfikacji prawidłowości obsady zajęć, oceny okresowej pracownika oraz jego awansu (**Kryterium 10**).

Warto zaznaczyć, że w ramach doskonalenia działań z zakresu polityki kadrowej Uniwersytet Wrocławski wdrożył szereg działań związanych z polityką antymobbingową (Zarządzenie Rektora 269/2022, zał_I_4_10; Zarządzenie Rektora 203/2023, zał_I_4_11). W ramach wspomnianej polityki utworzono na Uniwersytecie stanowisko pełnomocnika ds. przeciwdziałania mobbingowi oraz pełnomocnika ds. zapobiegania skutkom mobbingu. Więcej szczegółów odnośnie polityki antymobbingowej znajduje się na stronie <https://uwr.edu.pl/pomocny-uwr/dzialania-antymobbingowe/>.

5. System wspierania i motywowania kadry do rozwoju naukowego lub artystycznego oraz podnoszenia kompetencji dydaktycznych

Kadra WNB jest wspierana i motywowana do rozwoju naukowego i podnoszenia kompetencji dydaktycznych, potwierdzeniem tego faktu są awanse naukowe kadry wymienione w punkcie 1 niniejszego kryterium. Wydział oferuje pracownikom pomoc w:

- staraniach o wyjazdy stażowe i szkoleniowe w ramach programów i porozumień międzyuczelnianych,
- organizacji i wyposażaniu stanowisk pracy,
- podnoszeniu kompetencji dydaktycznych m. in. przez udział w programach, kursach, szkoleniach,
- rozwiązywaniu konfliktów pomiędzy pracownikami, czy też konfliktu prowadzący - studenci,
- w trudnej sytuacji życiowej.

Programy, w ramach których pracownicy mogą podnosić swoje kompetencje, są najczęściej finansowane ze źródeł zewnętrznych. Przykładem mogą być *Zintegrowane Programy Rozwoju Uniwersytetu Wrocławskiego I i II*, realizowane w latach 2018-2022 oraz 2019-2023, czyli programy współfinansowane przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach programu operacyjnego *Wiedza Edukacja Rozwój*, oś priorytetowa nr 3 *Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju*, działanie 3.1 *Kompetencje w szkolnictwie wyższym*. Programy te obejmują m. in. realizację działań podnoszących kompetencje dydaktyczne kadr uczelni w zakresie umiejętności dydaktycznych oraz podnoszących kompetencje zarządcze kadr kierowniczych i administracyjnych uczelni, przyczyniając się do usprawnienia procesów zarządczych i poprawy funkcjonowania uczelni, w tym w zakresie jakości kształcenia.

Pracownicy mogą zwiększać swoje kompetencje także poprzez webinaria organizowane przez CKO. Dotyczą one obsługi platformy e-learningowej E-EDU oraz pakietu Office 365, prezentując narzędzia dedykowane do prowadzenia zdalnych zajęć. Nagrania i materiały ze szkoleń dostępne są w aplikacji Stream Office 365 oraz na stronie <https://www.cko.uni.wroc.pl/>. Pracownicy mogą liczyć na stałe wsparcie i pomoc specjalistów z CKO. Organizowane są również webinaria z zakresu organizacji dydaktyki np. *Metody aktywizujące w pracy z grupą edukacyjną*, *Digital storytelling w pracy dydaktycznej*, *Jak napisać dobry sylabus? Razem czy osobno?*, *Bezpieczeństwo danych w dydaktyce prowadzonej z wykorzystaniem narzędzi internetowych*.

Przykładem działań podnoszących kwalifikacje kadry mogą być również dwusemestralne kursy języka angielskiego *Academic English dla kadry dydaktycznej UWr*, prowadzone przez lektorów Studium Intensywnej Nauki Języka Angielskiego UWr, z których mogą skorzystać wszyscy nauczyciele akademicy niezależnie od poziomu zaawansowania znajomości języka. Zajęcia są obecnie odpłatne jednak ich koszt jest niewielki. Dodatkowo pracownicy mogą skorzystać z bogatej oferty kursów językowych prowadzonych przez pracowników Instytutu Filologii Romańskiej lub Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych UWr.

W celu motywacji kadry do rozwoju naukowego środki na prowadzenie badań naukowych (subwencja) dystrybuowane są w sposób proporcjonalny do ich wypracowania przez członków zakładów. Subwencja dzielona jest wg sumy punktów uzyskanych za artykuły naukowe w czasopismach punktowanych oraz wartości uzyskanych środków zewnętrznych (grantów). Dodatkowo, w ramach wsparcia finansowego na badania, pracownik może starać się o tzw. grant wewnętrzny w ramach programu *IDUB*. W pięciu edycjach konkursu na 150 wniosków złożonych w panelu *Nauk o Życiu i Ziemi* finansowanie grantów otrzymało 37 pracowników WNB (zał_I_1_12). Młodzi naukowcy (do 35 roku życia) i uczestnicy Szkoły Doktorskiej mogą starać się o granty finansowane z dotacji celowej MEiN. Pracownicy mają również możliwość realizacji krótkoterminowych staży zagranicznych w ramach programów i porozumień międzyuczelnianych, co wpływa na podniesienie kwalifikacji naukowych i dydaktycznych.

Warto także dodać, że w latach 2020-2024 spośród wszystkich pracowników WNB, 3 uzyskało tytuł profesora a 17 stopień doktora habilitowanego (zal_I_1_8). Oprócz możliwości awansowania pracownicy WNB, w tym kadra kierunku *bc*, mogą uzyskać nagrody Rektora UWr oraz dodatki motywacyjne, które zależne są od osiągnięć naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych (Zarządzenie Rektora UWr 30/2021; zal_I_4_12). W latach 2020-2024 Nagrodą Rektora co najmniej raz zostało wyróżnionych 127 pracowników WNB, z czego 38 to nauczyciele prowadzący zajęcia na kierunku *bc* (zal_I_1_14). Pracownicy mogą również aplikować do konkursu *Projakościowy sposób wynagradzania nauczycieli akademickich* na dodatki motywacyjne w ramach programu *IDUB*. W czterech kolejnych edycjach konkursu 52 pracowników WNB otrzymało dodatki motywacyjne czasowe, a 51 dodatki motywacyjne jednorazowe (zal_I_1_12).

6. Spełnienie reguł i wymagań w zakresie metod sprawdzania i oceniania efektów uczenia się, zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 powołanej ustawy.

Nie dotyczy

Zalecenia dotyczące Kryterium 4 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (nie dotyczy)

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

1. Ocena stanu, nowoczesności, rozmiarów i kompleksowości bazy dydaktycznej i naukowej służącej realizacji zajęć oraz działalności naukowej na ocenianym kierunku

Studenci kierunku *biologia człowieka (bc)* studiów I stopnia korzystają w trakcie zajęć z infrastruktury zgromadzonej w dwóch kampusach:

- **Kampus Ogród Botaniczny** – obejmuje jednostki badawczo-dydaktyczne Wydziału Nauk Biologicznych (WNB) przy ul. Kanonia 6/8 i ul. Sienkiewicza 21-23 z zapleczem dydaktycznym, Ogród Botaniczny wraz z infrastrukturą dydaktyczną, Muzeum Przyrodnicze z Herbarium (ul. Sienkiewicza 5) oraz pomieszczenia biblioteki WNB. W obrębie tego kampusu powstanie także Muzeum Człowieka, będące obecnie w trakcie przygotowania do otwarcia po przeniesieniu do nowej lokalizacji.
- **Kampus Przybyszewskiego** – obejmuje jednostki badawczo-dydaktyczne WNB przy ul. Przybyszewskiego 63-65 z zapleczem dydaktycznym, dziekanat, sekcję dydaktyczną WNB oraz pomieszczenia biblioteki WNB.

Kształcenie na kierunku *bc* ma miejsce na terenie obu kampusów, ponieważ w obu znajdują się zakłady, których tematyka badawcza odpowiada efektom uczenia się realizowanym na studiach. W wymienionych obiektach znajdują się duże sale audytoryjne, przeznaczone na wykłady oraz mniejsze sale seminaryjne, ćwiczeniowe i laboratoryjne, w których prowadzone są zajęcia praktyczne. Ponadto istotny dla pogłębiania wiedzy jest nieograniczony dostęp do materiałów kosztnych będących w zasobach Zakładu Biologii Człowieka (ZBC). Dodatkowo do dyspozycji studentów są dwie pracownie komputerowe. Bardzo ważnym elementem infrastruktury, ze względu na charakter kierunku, są pracownie oraz laboratoria naukowe, których wyposażenie gwarantuje osiąganie przez studentów efektów uczenia się i przygotowuje ich do przyszłej pracy zawodowej lub badawczej. Każdorazowo liczebność grupy jest dostosowywana do liczby stanowisk pracy w laboratoriach tak, aby każdy student miał możliwość samodzielnego wykonywania zadań i bezpiecznego korzystania z urządzeń i aparatury, będących na wyposażeniu pomieszczeń.

Szczegółowy opis sal wykładowych, seminaryjnych, laboratoriów oraz spis specjalistycznej aparatury zawarto w III części raportu (zał. III_2_5), w której odniesiono się również do poprawy stanu infrastruktury dydaktycznej, zarówno w zakresie remontowym, jak i jej doposażania.

2. Infrastruktura i wyposażenie instytucji, w których prowadzone są zajęcia poza uczelnia oraz praktyki zawodowe

Studenci kierunku *bc* realizują program studiów I stopnia głównie w ramach infrastruktury Uniwersytetu Wrocławskiego. W ramach programu studiów nie są przewidziane praktyki zawodowe.

3. Dostęp do technologii informacyjno-komunikacyjnej oraz stopień jej wykorzystania w procesie nauczania i uczenia się studentów oraz w działalności i komunikacji naukowej

We wszystkich budynkach, w których realizowane są zajęcia dydaktyczne, dostępne są przewodowe i bezprzewodowe sieci internetowe, w tym sieci pracownicze oraz WNB (sieć wydziałowa) i Eduroam, z której korzystają studenci całej uczelni. Eduroam jest międzynarodową inicjatywą, umożliwiającą dostęp do bezpiecznej bezprzewodowej sieci studentom i naukowcom z różnych uczelni, należących do projektu. Pozwala na uwierzytelnianie się loginem oraz hasłem z macierzystej jednostki we wszystkich miejscach, gdzie jest udostępniana. W ostatnim roku jednostki WNB zostały doposażone w nowe punkty dostępu (tzw. *access points*), usprawniające działanie sieci internetowych.

UWr umożliwia kadrze i studentom korzystanie z systemu MS Office 365, składającym się z sześciu kluczowych elementów:

- **Exchange Online** – poczta elektroniczna działająca w chmurze, z aktualizowanymi na bieżąco zabezpieczeniami antywirusowymi i antyspamowymi;
- **SharePoint Online** – platforma do tworzenia portali korporacyjnych; praca z dokumentami w trybie on-line;
- **OneDrive for Business** – dysk internetowy do przechowywania plików w chmurze;
- **MsTeams** – komunikator internetowy z funkcjami konferencji audio i wideo, przekazywania wiadomości błyskawicznych oraz współdzielenia pulpitu; wykorzystywany również do prowadzenia zajęć dydaktycznych lub konsultacji ze studentami;
- **Office Web Apps (OWA)** – przeglądarkowe wersje programów Word, Excel, PowerPoint i OneNote, kompatybilne ze wszystkim popularnymi przeglądarkami: Mozilla Firefox, Google Chrome, MS Edge oraz Apple Safari. Tworzone dokumenty przechowywane są w usłudze OneDrive for Business. Pakiet zapewnia dostępność na wszystkich platformach, tj. PC, Apple oraz na urządzeniach mobilnych;
- **Yammer Enterprise** – korporacyjne medium społecznościowe, jego interfejs graficzny jest zbliżony do Facebooka z dodatkowymi opcjami współpracy grupowej i połączeniem z pakietem Office 365. W praktyce jest to wiodąca platforma do kontaktu pomiędzy Centrum Kształcenia na Odległość (CKO) a pracownikami w sprawach dotyczących zdalnego nauczania na UW.

Na WNB wykorzystywane programy Office 365 to głównie poczta elektroniczna, dysk w chmurze oraz komunikator internetowy MsTeams. Dzięki wdrożeniu Office 365 możliwe stało się utworzenie wszystkim pracownikom i studentom UW kont w jednej, zunifikowanej domenie *@uwr.edu.pl*. Każda skrzynka pocztowa, których jest ok. 30 tys., ma 50 GB pojemności, a dysk internetowy dla każdego konta ma pojemność 1 TB. Studenci są zobowiązani do korzystania z kont w domenie w ramach korespondencji formalnej. Szybki kontakt z prowadzącymi zajęcia umożliwia system USOS.

Na kierunku *bc*, obok tradycyjnych form zajęć, dopuszcza się możliwość prowadzenia zajęć w formie zdalnej. Jednym z narzędzi umożliwiających ich prowadzenie jest platforma e-learningowa E-EDU (**Kryterium 2**). Koordynatorem nauczania online jest CKO, które w swoich kompetencjach ma podnoszenie kwalifikacji kadry dydaktyczno-badawczej, wsparcie metodyczne autorów kursów i nauczycieli oraz obsługę strony formalnej zgłaszania i prowadzenia kursów online przez jednostki UW. Z możliwości tej korzystano głównie w okresie pandemii COVID-19. Jednak specyfika studiów na kierunku *bc* kładzie nacisk na zajęcia w formie stacjonarnej.

4. Udogodnienia w zakresie infrastruktury i wyposażenia dostosowanych do potrzeb studentów z niepełnosprawnościami

Budynki WNB, z uwzględnieniem konserwatorskiej ochrony zabytków, są dostępne dla osób o niepełnosprawności ruchowej dzięki podjazdom i windom, odpowiednio szerokim korytarzom i wejściom do sal itp. (zgodnie z normami budowlanymi).

W pomieszczeniach biblioteki WNB znajdują się stanowiska komputerowe dostosowane dla osób niedowidzących lub niewidomych. Posiadają odpowiednio skonfigurowany sprzęt (np. klawiatura z dużymi czcionkami) oraz specjalne programy ułatwiające korzystanie tej grupie studentów z komputerów i zasobów elektronicznych. Przed budynkami wyznaczone są miejsca parkingowe dla osób z niepełnosprawnościami. Strony internetowe: główna UW i WNB mają przyjazny interfejs, możliwość regulacji wielkości i czytelności czcionki, zmiany kontrastu oraz ulokowanie tych funkcji w górnej części menu.

Sale wykładowe i seminaryjne wyposażone są w sprzęty multimedialne (m. in. stanowiska komputerowe, tablice multimedialne) z dostępem do Internetu, a laboratoria posiadają samodzielne stanowiska pracy zorganizowane zgodnie z wymogami BHP (dygestoria, bezpieczne stanowiska użytkowania gazu, dostęp do bieżącej wody, środków myjących itp.).

UWr wychodzi naprzeciw osobom ze stwierdzonymi niepełnosprawnościami także poprzez program skierowany do studentów, którzy mogą aplikować na stanowiska asystentów osób z niepełnosprawnościami (umowa podpisywana jest na semestr). Asystenci oferują wsparcie związane z procesem kształcenia, m. in. pomoc w sporządzaniu notatek, korzystaniu z bibliotek czy załatwianiu formalności związanych z organizacją studiów. Asystentem może zostać osoba z tej samej grupy laboratoryjnej/ćwiczeniowej, co osoba z niepełnosprawnością, która wyręczy osobę potrzebującą wsparcia w bardziej wymagających zadaniach. Osoby posiadające różnego rodzaju dysfunkcje mogą zawsze liczyć na pomoc osób pracujących na portierniach obiektów, a także pracowników i studentów przebywających na terenie danego budynku. Więcej informacji o wsparciu studentów z niepełnosprawnościami znajduje się w **Kryterium 8**.

Uniwersytet Wrocławski był beneficjentem projektu *Uniwersytet Wrocławski uczelnią w pełni dostępną do roku 2023* współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach *Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój*, oś priorytetowa nr 3 *Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju*, działanie 3.5 *Kompleksowe programy szkół wyższych* (okres realizacji projektu od 1.01.2020-31.10.2023). Głównym celem projektu było osiągnięcie znacznego wzrostu dostępności do kształcenia na poziomie wyższym w UWr dla studentów i doktorantów z niepełnosprawnościami poprzez wdrożenie zmian organizacyjnych i podnoszenie świadomości kadry uczelni (<https://uni.wroc.pl/projekty-uwr/uczelnia-dostepna/>).

Na *bc*, na dzień sporządzania raportu, nie ma osób z dysfunkcjami ruchu, wzroku i słuchu.

5. Dostępność infrastruktury, w tym aparatury naukowej, oprogramowania specjalistycznego i materiałów dydaktycznych, w celu wykorzystywania przez studentów do wykonywania zadań wynikających z programu studiów w ramach pracy własnej

Jednostki WNB dysponują odpowiednią infrastrukturą dydaktyczną, dostosowaną do specyfiki studiów przyrodniczych, co zostało szczegółowo opisane w III części raportu (zał_III_2_5). Do realizacji efektów uczenia się *bc* wykorzystywane jest 11 sal wykładowych i seminaryjnych mieszczących od 15 do 172 osób i 4 sale wykładowo-seminaryjne, które mogą pomieścić od 15 do 32 osób, 4 sale seminaryjno-ćwiczeniowych oraz 9 sal laboratoryjno-seminaryjnych i laboratoryjno-ćwiczeniowych. Są one wyposażone w sprzęt multimedialny do prowadzenia wykładów i prezentacji audiowizualnych, a sale seminaryjno-ćwiczeniowe, laboratoryjno-ćwiczeniowe i laboratoryjno-seminaryjne także w sprzęt odpowiedni do prowadzenia laboratoriów lub ćwiczeń. Ponadto studenci mają do dyspozycji 2 sale komputerowe wyposażone w sprzęt i oprogramowanie podstawowe oraz specjalistyczne do obliczeń statystycznych (*Statistica*). Na potrzeby dydaktyczne udostępniany jest także sprzęt specjalistyczny, znajdujący się w zakładach i pracowniach poza ogólnodostępnymi salami dydaktycznymi (zał_III_2_5).

Na kierunku *bc* program studiów jest realizowany także przez pracę własną studentów, zwłaszcza podczas realizacji pracy dyplomowej. Promotor pracy dyplomowej wskazuje studentowi kierunek badań, metody oraz narzędzia, za pomocą których można osiągnąć cele badawcze, natomiast ich realizacja leży po stronie dyplomanta. Rocznie na kierunku *bc* powstaje zazwyczaj dwie lub trzy prace praktyczne (tzw. licencjaty badawcze). W latach 2019/2020-2023/2024 studenci *bc* zrealizowali 12 takich prac.

W związku ze specyfiką kierunkowych przedmiotów na *bc* zapewnione jest specjalistyczne zaplecze techniczne w postaci kompleksowego oprzyrządowania antropometrycznego (cyrkle suwakowe, kabłąkowe, ortodontyczne, antropometry, fałdomierze, ciśnieniomierze, itp.) oraz sprzętu do analizy kryminalistycznej (pędzle i wałki daktyloskopijne, skale do identyfikacji włosów i tęczówek, sprzęt do identyfikacji odontologicznej i odontoskopijnej) i diagnostyki ergonomicznej (np. hałasomierz, termometr z higrometrem). Ponadto studenci kierunku *bc* w trakcie zajęć mogą korzystać z takich urządzeń jak dynamometr, sprzęt do bioimpedancji Tanita lub Seca 515 czy analizator BIA (InBodyj10, biosoace). W przyszłym roku będą mogli także korzystać z zakupionego w końcówce roku 2024 negatoskopu biurkowego z ekranem NGP-11 Ultra Slim LED. Dodatkowo możliwe jest wykorzystanie

wysokospecjalistycznego sprzętu znajdującego się w zasobach Zakładu Biologii Człowieka, są to system wielosondowy do pomiarów parametrów skóry DermaLab Combo, miernik czasu reakcji, miernik czasu reakcji Alpha Electronics – system SIGMA, analizator parametrów akustycznych głosu – oprogramowanie DiagNova, analizator RMR Fitmate MED (Cosmed), ergometr rowerowy COSMED, densytometr Achilles, algometr (Medoc), wskaźnik kostka ramię – MESI ABPI, zestaw EEG – Biofeedback Infiniti 5.

Do realizacji efektów kształcenia na charakteryzowanym kierunku udostępniana jest również pracownia przystosowana do prowadzenia badań oraz analizowania danych z zakresu biologii i fizjologii człowieka oraz szeroko pojętej biologii rozwoju. Ponadto laboratoria i pracownie poszczególnych zakładów, realizujących na kierunku *bc* przedmioty ogólnobiologiczne (np. mikrobiologia, genetyka, biologia komórki zwierzęcej) posiadają odpowiednie stanowiska pracy do badań z wymienionego wyżej zakresu oraz do analizy i interpretacji uzyskanych wyników. Laboratoria poszczególnych zakładów posiadają odrębne strefy przeznaczone do sterylizacji materiałów, przygotowywania pożywek i roztworów, składowania odpadów, mycia i przechowywania szkła laboratoryjnego, co bardzo ułatwia pracę i rozdzielenie wykonywanych czynności w czasie i przestrzeni.

W ramach rozwoju infrastruktury dydaktyczno-naukowej jednostki wydziału regularnie starają się pozyskiwać środki na aparaturę badawczą oraz wyposażenie sal dydaktycznych. W 2022 r. wydział uzyskał finansowanie zakupu 7 mikroskopów świetlnych i 8 stereoskopowych w wysokości ponad 80 tys. zł., w 2023 ponad 84 tys. zł. na zakup mikroskopów świetlnych i stereoskopowych, w 2024 ponad 100 tys. zł., w tym ponad 80 tys. zł. na zakup mikroskopów świetlnych i stereoskopowych. Do dyspozycji studentów jest także wiele innych urządzeń, z których mogą korzystać pod opieką pracowników naukowych lub technicznych, np. ze znajdujących się w wydziałowej Pracowni Technik Mikroskopowych: mikroskopu konfokalnego (Olympus FluoView1000) czy transmisyjnego mikroskopu elektronowego z opcją tomografii i analizy 3D (Talos L120C), pozyskanego w ramach II edycji konkursu na finansowanie aparatury, w ramach programu Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza (IDUB), w 2021 r. (Finansowanie aparatury badawczej z IDUB w zał_I_1_12).

6. System biblioteczno-informacyjny uczelni, w tym dostęp do aktualnych zasobów informacji naukowej w formie tradycyjnej i elektronicznej, o zasięgu międzynarodowym, w tym w szczególności dostępu do piśmiennictwa zalecanego w sylabusach

Biblioteka WNB znajduje się w następujących lokalizacjach:

- Biblioteka WNB – Genetyka i Mikrobiologia, BWNB/GiM; Biologia Człowieka, BWNB/BC, ul. Przybyszewskiego 63 (Kampus Przybyszewskiego);
- Biblioteka WNB – Biologia Roślin, BWNB/BR ul. Kanonia 6/8 (Kampus Ogród Botaniczny);
- Biblioteka WNB – Biologia Zwierząt, BWNB/BZ ul. Sienkiewicza 21 (Kampus Ogród Botaniczny);
- Biblioteka WNB – Ogród Botaniczny, BWNB/OB, ul. Sienkiewicza 23 (Kampus Ogród Botaniczny).

Biblioteka zajmuje łącznie powierzchnię 634 m². Obecnie zarejestrowanych jest ok. 2100 czytelników. W czytelniach znajduje się 71 miejsc, a także 26 stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu. Biblioteka dysponuje również 3 kserografami, 4 drukarkami oraz 3 czytnikami kodów kreskowych. Biblioteka WNB jest podłączona do sieci Eduroam.

Biblioteka udostępnia zbiory studentom i pracownikom WNB oraz innym zainteresowanym osobom. Zasady funkcjonowania oraz udostępniania zbiorów określone są w regulaminie biblioteki WNB. Biblioteka wyposażona jest w katalogi tradycyjne (książek, czasopism i serii wydawniczych) oraz elektroniczne (katalog wydawnictw zwartych, czasopism bibliotek specjalistycznych; zał_III_2_5).

Biblioteka prowadzi wypożyczalnię międzybiblioteczną. Sprowadza poszukiwane publikacje w postaci plików pdf z innych bibliotek w kraju. Regularnie dokonywane są zakupy literatury, szczególnie tej wskazywanej w sylabusach przedmiotów. Na życzenie pracowników lub studentów

sprowadzane są książki zagraniczne. Pracownicy biblioteki przeprowadzają okresowe szkolenia w zakresie korzystania z baz oraz prowadzą szkolenia biblioteczne dla studentów pierwszego roku. Cyklicznie odbywają się melioracje kartotek czytelników i katalogów, zgodnie z wymaganiami regulaminu skonstruowania zbiorów.

W Bibliotece WNB gromadzony jest księgozbiór specjalistyczny, zgodny z profilem badań naukowych pracowników oraz zgodny z procesem dydaktycznym. Gromadzona jest literatura polska i obca z zakresu: botaniki, zoologii, antropologii, genetyki i mikrobiologii, ochrony środowiska, chemii, fizyki, geografii, systematyki roślin i zwierząt, zoogeografii, biologii komórki, fizjologii roślin i zwierząt, embriologii, ekologii, paleozoologii, ewolucjonizmu i innych działów biologii, jak również filozofii przyrody oraz współczesnych metod nauczania biologii i nauk przyrodniczych. Studenci i pracownicy mają do dyspozycji również najnowsze encyklopedie, słowniki i wydawnictwa albumowe.

Gromadzenie druków zwartych i ciągłych odbywa się drogą zakupu krajowego oraz zagranicznego, a także poprzez dary i wymianę z innymi jednostkami naukowymi. Priorytetem jest poszerzanie księgozbioru o najnowszą literaturę; biblioteka dysponuje również cennymi, XIX w. zbiorami, które również stanowią cenne źródło wiedzy. Biblioteka WNB podtrzymuje dostęp do wybranych publikacji w czytelni internetowej IBUK Libra. Dostęp możliwy jest z sieci uczelni oraz przez serwer PROXY. Studenci mogą korzystać z e-czytelni również z komputerów lub nośników multimedialnych domowych. Biblioteka posiada ponad 47 000 druków zwartych (książek), ok. 25 300 druków ciągłych (czasopism) oraz ok. 2000 wydawnictw zabezpieczonych.

Biblioteka rejestruje publikacje pracowników, wprowadza rekordy do Bazy Bibliografii Publikacji Pracowników i Doktorantów UWr oraz bazy HUESCA, co pozwala na włączenie ich do ogólnokrajowego systemu Polska Bibliografia Naukowa (PBN). Baza publikacji stanowi doskonałe źródło pozyskiwania informacji dla studentów na temat profilu badań danego pracownika, co może skutkować dalszym rozwojem zainteresowań studenta.

Dzięki ścisłej współpracy z Biblioteką Uniwersytecką (BU) biblioteka WNB posiada również dostęp do narzędzi RefWorksFlow oraz Mendeley, dzięki którym efektywnie można zarządzać pisanie publikacji, organizacją pracy badawczej poprzez współpracę z innymi użytkownikami w trybie on-line. Oddział Opracowania BU opracowuje cyfrowo wydawnictwa zwarte bibliotek WNB w systemie VIRTUA od 1996 r., zarówno nowe nabytki jak i publikacje z lat poprzednich. Dzięki temu zakupione zbiory szybko po opracowaniu są widoczne i udostępniane w katalogu on-line. Obecnie UWr znacząco poszerza możliwość korzystania przez studentów i pracowników z elektronicznych zasobów literatury naukowej, dzięki IBUK Libra możliwy jest dostęp do wersji elektronicznych polskich książek naukowych. W 2021 r. w UWr uruchomiony został dostęp do elektronicznych, szerokich, wielodyscyplinarnych baz danych, baz e-czasopism i e-booków światowej klasy wydawnictw naukowych. BU uruchomiła także dostęp do części swoich zbiorów w obszarze tzw. wolnego dostępu. Księgozbiór dotąd wyłączony z użytkowania w związku z wdrażaniem systemu RFID w BU został ponownie udostępniony użytkownikom na 2 poziomach magazynów otwartych i w Czytelni Głównej. W przypadku korzystania z wolnego dostępu nie obowiązują wcześniejsze zapisy. Istnieje możliwość korzystania z kabin pracy indywidualnej w Czytelni Głównej oraz z sieci Wi-Fi dostępnej we wszystkich czytelniach i informatorium BU.

7. Sposoby, częstość i zakres monitorowania, oceny i doskonalenia bazy dydaktycznej i naukowej oraz systemu biblioteczno-informacyjnego, a także udział w ocenie różnych grup interesariuszy, w tym studentów

- W zakresie stanu technicznego budynków odpowiedzialni są administratorzy budynków (tryb ciągły) oraz dział infrastruktury UWr (tryb ciągły). Corocznie odbywa się kontrola oraz przeglądy gwarancyjne wyremontowanych części zgodnie z zapisami umów z wykonawcami. Pracownicy mają możliwość składania wniosków o remonty oraz zgłaszanie bieżących usterek. W obrębie jednostek

WNB regularnie przeprowadzane są czynności modernizacyjne, podnoszące standard infrastruktury dydaktycznej (zal_III_2_5).

- W zakresie przestrzegania zasad BHP oraz ochrony przeciwpożarowej odpowiedzialny jest dział BHP (kontrole skutkujące zaleceniami). Corocznie odbywa się kontrola zakończona przesłaniem władzom UWr protokołu z zaleceniami.
- W zakresie zasobów bibliotecznych – pracownicy biblioteki, pracownicy naukowcy i dydaktyczni, studenci i doktoranci mogą wnioskować o zakup literatury, poszerzenie dostępu do baz; melioracja katalogów przeprowadzana jest przez pracowników biblioteki.
- W zakresie wyposażenia sal, pracowni i laboratoriów – zapotrzebowanie składają nauczyciele na podstawie wniosków i doświadczeń własnych oraz potrzeb zgłaszanych przez studentów; doposażanie sal ma miejsce na bieżąco w zależności od potrzeb i możliwości finansowych WNB.
- W zakresie aparatury — zapotrzebowania składają nauczyciele na podstawie wniosków i doświadczeń własnych oraz potrzeb zgłaszanych przez studentów.

8. *Opis spełnienia reguł i wymagań w zakresie infrastruktury dydaktycznej i naukowej, zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 powołanej ustawy.*

Nie dotyczy

Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (nie dotyczy)

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

1. Zakres i formy współpracy uczelni z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym z pracodawcami oraz jej wpływ na koncepcję kształcenia, efekty uczenia się, program studiów i jego realizację

Otoczenie społeczno-gospodarcze kierunku *biologia człowieka (bc)*, podobnie jak całego Wydziału Nauk Biologicznych (WNB), obejmuje przede wszystkim instytucje naukowe, publiczne, popularyzujące naukę oraz firmy prywatne, z którymi Wydział aktywnie współpracuje na różnych polach. Dzięki tej współpracy kadra badawczo-dydaktyczna WNB nieustannie rozwija swoją wiedzę specjalistyczną w zakresie biologii, która pozwala na bieżącą aktualizację treści prowadzonych zajęć, a także bierze udział w różnych działaniach o charakterze praktycznym, które pozwalają na zdobywanie nowych kompetencji, a także kreowanie przestrzeni stwarzającej możliwość współpracy studentów z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Zdobyte przez pracowników doświadczenie w ramach współpracy z otoczeniem znajduje bezpośrednie przełożenie na doskonalenie programu studiów na kierunku *bc*.

Kluczowe podmioty otoczenia społeczno-gospodarczego WNB to instytucje naukowo-badawcze i akademickie. Ich znaczenie dla przygotowywania i realizacji programu studiów obejmuje wzbogacenie treści merytorycznych i metodyki prowadzenia zajęć, poszerzanie wiedzy i umiejętności kadry, które mogą być przekazywane w czasie zajęć, możliwość prowadzenia prac dyplomowych we współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, oraz tworzenie przestrzeni do kontaktu między studentami a otoczeniem społeczno-gospodarczym, przede wszystkim w ramach prowadzonych projektów naukowych.

Współpraca nauczycieli akademickich z instytucjami naukowymi umożliwia zdobycie nowych kompetencji, pozwalających na wzbogacenie programów nauczania. Przykłady współpracy kadry kierunku *bc* podkreślają jej praktyczne i dydaktyczne znaczenie. Wśród nich można wymienić współpracę z Centrum Medycznym Karpacz w Karpaczu, dotyczącą osób chorych na mukowiscydozę, która zaowocowała wzbogaceniem treści programowych wykładów o tematykę związaną z programem badań przesiewowych w kierunku wykrywania wrodzonych wad metabolizmu w populacji polskiej. Ponadto, współpraca z Katedrą i Kliniką Otolaryngologii, Chirurgii Głowy i Szyi Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu w zakresie analizy uwarunkowań rozwoju fizycznego dzieci z przerostem migdałka zaowocowała rozbudowaniem treści zajęć o zagadnienia związane z zaburzeniami proporcji twarzy i głowy wynikającymi z chorób przewlekłych. Również współpraca z Dolnośląskim Centrum Onkologii, Pulmonologii i Hematologii we Wrocławiu w zakresie badań nad jakością życia pacjentów z rakiem płuca i obturacyjnym bezdechem śródseptycznym wpłynęła na uzupełnienie programu o treści związane z oceną jakości życia w kontekście wybranych schorzeń przewlekłych.

Bardzo istotną jest współpraca z badaczami reprezentującymi zagraniczne ośrodki naukowe takie jak: Instytut Antropologii Ewolucyjnej im. Maxa Plancka w Lipsku, Narodowe Muzeum Historii Naturalnej w Paryżu, Muzeum Historii Naturalnej w Londynie, czy też Laboratorium Osteoarcheologii i Paleoantropologii Uniwersytetu Bolońskiego w Równi, w zakresie stosowania nowoczesnych metod analiz ludzkich szczątków kostnych należących do przedstawicieli dawnych populacji ludzkich, w tym szczególne znaczenie mają badania pierwszych odkrytych w Polsce szczątków kostnych należących do neandertalczyków, a także badania poświęcone problematyce występowania cech neandertalskich obejmujących morfologię kości czaszek należących do przedstawicieli naszego gatunku. Współprace te zaowocowały wspólnymi naukowymi publikacjami i niewątpliwie wpłynęły na poszerzenie wiedzy studentów w zakresie antropogenezy oraz współczesnych metod badań stosowanych w paleoantropologii, przez włączenie tych zagadnień w treści przekazywane studentom w ramach wykładów i ćwiczeń poświęconych tej tematyce. Dodatkowo, można wymienić współpracę z Katedrą Morfologii i Embriologii Człowieka na Uniwersytecie Medycznym we Wrocławiu, która

pozwała na korzystanie z Muzeum Anatomii na Uniwersytecie Medycznym w ramach zajęć z anatomii człowieka.

Dzięki takiej współpracy kierunek *bc* integruje wiedzę teoretyczną z praktycznymi zagadnieniami, co nie tylko podnosi jakość kształcenia, ale również zwiększa konkurencyjność absolwentów na rynku pracy. Wykaz ośrodków naukowych współpracujących z pracownikami WNB, w tym z prowadzącymi zajęcia na kierunku *bc* zawarto w załączniku (zal_I_6_1).

Współpraca pracowników WNB z instytucjami naukowymi stwarza również studentom możliwość zaangażowania się w prace badawcze i projekty, pomaga studentom poszerzyć horyzonty i nawiązać cenne kontakty zawodowe, odpowiadając na wyzwania współczesnego rynku pracy. Należy jednak podkreślić, że tego rodzaju inicjatywy naukowe częściej są realizowane na poziomie prac magisterskich w ramach specjalności biologii człowieka, na kierunku *biologia*, co wynika z ich zaawansowanego charakteru i większego doświadczenia studentów kontynuujących naukę na specjalnościach magisterskich. Przykładem takich projektów prac, w ramach których angażowano studentów są projekty pt. *Antropologiczna ocena pacjentów z zespołem bezdechu sennego ze szczególnym uwzględnieniem proporcji twarzy oraz jakości życia badanych*, prowadzone we współpracy z Dolnośląskim Centrum Onkologii, Pulmonologii i Hematologii we Wrocławiu czy projekty naukowe prowadzone we współpracy z Kliniką Pediatrii, Gastroenterologii i Żywienia Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu.

Drugą grupę podmiotów otoczenia społeczno-gospodarczego stanowią różnego rodzaju instytucje publiczne i stowarzyszenia, z którymi pracownicy wydziału współpracują jako eksperci, angażują się w ich działalność, lub prowadzą badania naukowe. Dla kierunku *bc* są to przede wszystkim organizacje i instytucje związane z ochroną i promocją zdrowia, towarzystwa naukowe, ale także organizacje związane z edukacją. Tego typu aktywność przyczynia się do podwyższenia kompetencji kadry WNB, a także kształtuje przyjazne środowisko umożliwiające studentom poznanie przyszłych pracodawców. Wykaz wspomnianych powyżej działalności wraz z funkcjami pełnionymi przez pracowników WNB (w tym zaangażowanych w realizację zajęć na kierunku *bc*) znajduje się w załączniku (zal_I_6_2).

Bliska współpraca WNB z Polskim Towarzystwem Nauk o Człowieku i Ewolucji (PTNCE) jest również przykładem działań związanych z rozwojem naukowym studentów i kadry akademickiej. PTNCE, z siedzibą w Zakładzie Biologii Człowieka (ZBC) UWr, zostało założone we Wrocławiu przez obecnego kierownika Zakładu (który również jest Przewodniczącym Towarzystwa) i jest multidyscyplinarnym, międzynarodowym towarzystwem naukowym. Jednym z głównych celów statutowych PTNCE jest aktywne zachęcanie studentów do udziału w badaniach naukowych i międzynarodowych konferencjach. Towarzystwo organizuje coroczne międzynarodowe anglojęzyczne konferencje naukowe, w których często uczestniczą studenci kierunku *bc*. Wydarzenia te oferują preferencyjne wysokości opłat rejestracyjnych dla studentów, możliwość ubiegania się o zwolnienie z opłaty rejestracyjnej, stworzenie przestrzeni sprzyjającej prezentacji własnych badań dla początkujących naukowców, nawiązywaniu kontaktów naukowych i dyskusji w inspirującym środowisku. Przykłady prezentacji posterowych przygotowywanych przez studentów studiów licencjackich *bc* to: *Androgen receptor sensitivity and body masculinization in men* (PTNCE 2024), *Women's body attractiveness and adipokins levels in women* (PTNCE 2019), *Body attractiveness and visceral fat amount in normal weight women* (PTNCE 2019). Dzięki tej bliskiej współpracy studenci WNB UWr mają okazję uczestniczyć w konferencjach na wysokim poziomie międzynarodowym oraz zdobywać cenne doświadczenia w kontakcie z wybitnymi naukowcami z dziedziny nauk o człowieku i ewolucji. W 2025 roku konferencja PTNCE po raz drugi odbędzie się we Wrocławiu i będzie organizowana przez zespół pracowników ZBC UWr. Organizacja tego wydarzenia pozwoli nie tylko na promocję osiągnięć naukowych Wydziału, ale także na zaangażowanie studentów w prace organizacyjne. Dzięki temu uczestnicy zdobędą cenne doświadczenia, rozwijając kompetencje organizacyjne, komunikacyjne i interpersonalne, które mogą okazać się niezwykle przydatne na współczesnym rynku pracy. Bliska współpraca Zakładu z Towarzystwem, udział studentów w konferencjach PTNCE, a także możliwość bezpośredniego

kontaktu z wybitnymi naukowcami z dziedziny nauk o człowieku i ewolucji, goszczącymi na konferencjach, znacząco podnosi ich kwalifikacje oraz rozwija ich potencjał naukowy i zawodowy.

Istotnym przykładem współpracy WNB z wrocławskimi instytucjami publicznymi jest zacieśniana od 2021 roku relacja z Ogrodem Zoologicznym we Wrocławiu. Podpisane 14 stycznia 2021 r. porozumienie między WNB a Ogrodem Zoologicznym obejmuje szeroki zakres działań, takich jak transfer wiedzy naukowej, współpraca z międzynarodowymi ośrodkami badawczymi, organizacja praktyk i staży zawodowych dla studentów, a także realizacja prac dyplomowych i doktorskich na terenie ZOO. Dzięki tej inicjatywie możliwe jest pogłębienie współpracy między pracownikami i studentami WNB a pracownikami Ogrodu Zoologicznego, co przekłada się na wymierne korzyści edukacyjne i naukowe. Porozumienie pozwala na wykorzystanie unikalnej infrastruktury i zasobów ZOO do badań, a także daje studentom możliwość zdobycia cennych doświadczeń w praktycznym środowisku pracy, rozwijając ich kompetencje zawodowe. Dla studentów *bc* stwarza to unikalną szansę badań z obszaru prymatologii.

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym obejmuje także specyfikę projektów badawczych realizowanych przez pracowników naukowo-dydaktycznych ZBC (stanowiących oś kadry prowadzącej zajęcia na kierunku *bc*) finansowanych ze środków badawczych MNiSW lub funduszy Narodowego Centrum Nauki. W badaniach tych uczestniczą mieszkańcy Wrocławia i okolic, którzy spełniają kryteria kwalifikacyjne danego projektu. Tylko w ostatnich czterech latach realizowano cztery takie projekty: 1) Projekt *W poszukiwaniu uwarunkowań starzenia reprodukcyjnego kobiet – wieloaspektowe badania przemian okresu okołomenopauzalnego* dotyczył czynników wpływających na starzenie się reprodukcyjne u kobiet. W ramach tego projektu badaniami zastała objęta grupa około 1000 uczestniczek w wieku 40-60 lat. 2) Projekt *Znaczenie trzewnej tkanki tłuszczowej dla kondycji biologicznej kobiety*, skupiający się na znaczeniu otłuszczenia trzewnego dla odporności immunologicznej, płodności i ogólnego zdrowia kobiet obejmował grupę 211 kobiet w wieku 25-34 lat. 3) Projekt *Poziom maskulinizacji jako sygnał potencjału antyoksydacyjnego u mężczyzn* testował hipotezę immunohandicapu oksydacyjnego u mężczyzn i objął grupę 209 mężczyzn w wieku 30-45 lat. 3) Projekt *Kondycja biologiczna mężczyzn w średnim wieku jako wskaźnik zdolności organizmu do poniesienia fizjologicznych kosztów maskulinizacji* dotyczył badań nad adaptacyjnym znaczeniem cech maskulinizacji u mężczyzn, którymi objęto grupę 211 uczestników w wieku 50-60 lat. Projekty te angażowały lokalnych mieszkańców i umożliwiały im dostęp do bezpłatnych badań profilaktycznych, m.in. badania wzroku, mammografii, oceny stanu jamy ustnej, czy analizy nasienia, realizowanych we współpracy z partnerami medycznymi (np. LUXMED, Enel-med, Invimed). Taka współpraca z sektorem zdrowia i diagnostyki sprzyja nie tylko profilaktyce zdrowotnej, ale także tworzy unikalną platformę wymiany wiedzy między uczelnią a sektorem prywatnym i publicznym. Dodatkowo, takie projekty badawcze obejmują współpracę z placówkami Zakładów Opieki Zdrowotnej i prywatnymi laboratoriami diagnostycznymi (np. Diagnostyka). Projekty te zaowocowały również nawiązaniem współpracy naukowej z Laboratorium Diagnostyki Molekularnej Bio-Genetik we Wrocławiu. Dzięki uczestnictwu w tych projektach studenci kierunku *bc* mają szansę zdobycia cennego doświadczenia badawczego, zarówno w przygotowaniu prac dyplomowych, jak i w ramach wolontariatu, co znacząco wzbogaca ich rozwój akademicki i zawodowy (Wykaz prac licencjackich realizowanych w ramach grantów naukowych znajduje się w zał_I_4_5). Dodatkowo, realizacja takich projektów obejmuje sponsoring firm kosmetycznych, które przekazują swoje próbki kosmetyków. Do takich firm należą: Bielenda, Dr Irena Eris, Babor, Mucovagin, Sylveco, Biotanique, Basiclab, Polemica i inne. Próbkę przekazywane są uczestnikom badań nieodpłatnie, a logo marek umieszczane są na ulotkach informacyjnych zapraszających do udziału w badaniu (wykaz firm współpracujących z WNB, w tym z ZBC znajduje się w załączniku zał_I_6_3).

Należy zaznaczyć, że Rada Interesariuszy WNB pełni szczególną rolę w pogłębianiu współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym Uniwersytetu Wrocławskiego. Rada Interesariuszy została powołana uchwałą Rady Wydziału Nauk Biologicznych 22 października 2020 r. (zał_I_6_4) i obejmuje wszystkie kierunki studiów realizowane na WNB. Lista osób reprezentujących określone instytucje (między innymi jednostki naukowo-badawcze, placówki edukacyjne, podmioty gospodarcze, instytucje

państwowe oraz organizacje związane z ochroną zdrowia) została zawarta w Komunikacie Dziekana WNB (ZaI_I_1_16). Zgodnie z przyjętą procedurą (ZaI_I_1_15) do zadań interesariuszy należy opiniowanie programów nowotworzonych kierunków studiów, ocena umiejętności absolwentów WNB i efektów uczenia się oraz proponowanie zmian w realizowanych programach studiów (dotyczących efektów uczenia się). Opinie i propozycje Rady Interesariuszy są poddawane analizie przez Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia (WZJK) i przez Wydziałowy Zespół do Oceny Jakości Kształcenia (WZOJK) i w efekcie prac tych zespołów mogą być uwzględnione podczas wprowadzania korekt dotyczących efektów uczenia się oraz modyfikacji programów studiów. Warto także dodać, że kierunek *bc* ma dodatkowych Interesariuszy, nie będących w Radzie Interesariuszy, reprezentujących np. Zakład Antropologii PAN czy też *Align Technology Poland*.

Należy podkreślić, że w ramach programu studiów na kierunku *bc* realizowane są dwa obowiązkowe przedmioty: *Komercjalizacja badań naukowych* oraz *Prawo autorskie i prawo pracy*. W przypadku pierwszego z tych przedmiotów tematyka wiąże się z przygotowaniem studentów do aktualnych warunków środowiska społeczno-gospodarczego pod kątem wiedzy o komercjalizacji własności intelektualnej z uwzględnieniem możliwości istniejących w Polsce, z poszerzeniem wiedzy o tworzeniu i rozwoju produktów na podstawie rezultatów opracowań naukowych oraz o współpracy z funduszami inwestycyjnymi. Drugi przedmiot obejmuje zagadnienia dotyczące prawa autorskiego, własności intelektualnej i przygotowuje studenta do adaptacji na rynku pracy przez zapoznanie go z podstawami prawa pracy. Student zostaje także zapoznany z podstawowymi instytucjami i zasadami prawa pracy. Warto podkreślić, że do programu kierunku *bc* w roku akademickim 2022/2023 wprowadzono przedmiot do wyboru (na semestrze V lub VI) *Projekt badawczy* umożliwiający aktywny udział studenta w badaniach w ramach realizacji określonego projektu naukowego niestanowiącego części pracy dyplomowej (możliwości i zasady realizacji takiego przedmiotu w ramach indywidualnego programu studiów określa odpowiednia procedura (ZaI_I_2_11)). Projekt ten może także stworzyć możliwość wzięcia przez studenta udziału we współpracy z ośrodkami badawczymi, firmami, szpitalami czy innymi instytucjami z sektora zdrowia. Tego rodzaju współpraca pomaga studentom zdobyć cenne doświadczenie praktyczne, które jest istotne na rynku pracy i w dalszej karierze naukowej. Dodatkowo w ramach drugiego przedmiotu do wyboru *Programy stypendialne dla studentów nauk biologicznych* wprowadzonego do programu studiów na kierunku *bc* w 2021r. studenci nabywają wiedzę o fundacjach/instytucjach finansujących stypendia, o możliwości podjęcia pracy w projektach badawczych w ramach odpowiednich programów, co pozwala na lepsze zrozumienie mechanizmów finansowania badań naukowych oraz zdobywania środków na rozwój projektów.

W latach, w ramach projektu *Zintegrowany program rozwoju Uniwersytetu Wrocławskiego 2018-2022* POWER.03.05.00-00-Z304/17, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach działania: 3.5 *Kompleksowe programy szkół wyższych, Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój*, dwukrotnie zorganizowano warsztaty poświęcone kryminalistyce obejmujące 10 godzin wykładów i 6 godzin ćwiczeń. Zajęcia te zostały zrealizowane przez ekspertów Laboratorium Kryminalistycznego Komendy Wojewódzkiej Policji we Wrocławiu. W 2019 roku w zajęciach tych uczestniczyło 13 studentów III roku kierunku *bc*, a w 2022 roku 12 studentów tego samego kierunku. Szkolenia dotyczyły tematyki obejmującej następujące zagadnienia: działania podejmowane na miejscu zdarzenia; zbieranie, zabezpieczenie i analiza śladów biologicznych; zbieranie, zabezpieczanie i analiza śladów daktyloskopijnych; rola biegłego sądowego; możliwość kariery w policji dla studentów *bc*; symulacja miejsca zdarzenia - zbieranie, zabezpieczanie, opisywanie śladów. W ramach tych spotkań miały miejsce praktyczne zajęcia, a zakończenia szkolenia wiązało się z uzyskaniem przez studenta stosownego certyfikatu.

WNB oferuje także studentom sesje tutoringu (dwa rodzaje: tutoriale akademickie i tutoriale rozwojowe) (<https://biologia.uwr.edu.pl/tutoring-propozycja-dla-studentow-wnb-uwr/>). Są to indywidualne zajęcia ponadprogramowe (15 godzin), które podlegają zaliczeniu bez oceny, które wpływają na rozwój osobisty studentów, wzmacniają ich pewność siebie i przygotowują do radzenia sobie z różnymi wyzwaniami jakie będą przed nimi stawiane w sytuacjach podjęcia pracy w ramach ich

ścieżki zawodowej. O tutoring mogą ubiegać się studenci studiów pierwszego stopnia (od III semestru) i drugiego stopnia (zał_I_2_13 i zał_I_2_14).

Kontakty kadry akademickiej i studentów WNB z otoczeniem społecznym realizowane są również poprzez działania popularyzujące naukę. Koordynacją tych działań zajmują się Pełnomocnik Dziekana ds. Działań Edukacyjnych, Pełnomocnik Dziekana ds. Promocji i Kontaktów z Mediami oraz Zespół ds. Kształcenia przez Całe Życie, w skład którego wchodzi pracownicy, doktoranci oraz studenci wydziału (<https://biologia.uwr.edu.pl/komisje-i-zespoły/>). Wydział aktywnie uczestniczył w *Lifelong Learning Programme* (LLP), realizowanym przez Komisję Europejską w latach 2014–2020, prowadząc różnorodne formy edukacji skierowane do odbiorców w różnych grupach wiekowych. W ramach tych działań WNB rozwijał i rozwija nadal współpracę z dolnośląskimi instytucjami oświatowymi, w szczególności ze szkołami na różnych poziomach edukacji. Tego typu współpraca umożliwia włączenie przedstawicieli oświaty w proces tworzenia i doskonalenia koncepcji kształcenia, co stanowi ważny element rozwoju programu studiów oraz całego kierunku. Proces kształcenia przez całe życie, obejmujący pogłębianie wiedzy, rozwijanie umiejętności i doskonalenie kwalifikacji, jest istotnym obszarem działalności wydziału. Pozwala on na wszechstronny rozwój uczestników, kształtowanie ich zainteresowań oraz wspieranie uzdolnień. Wiele wydarzeń realizowanych przez WNB w tym zakresie, zarówno jako organizator, jak i partner, ma charakter cykliczny i cieszy się dużym zainteresowaniem społeczności lokalnej, wspierając aktywny udział wydziału w procesie edukacji przez całe życie.

Ważny element współdziałania z różnymi instytucjami naukowymi stanowi działalność edukacyjna, popularyzatorska i organizacyjna studentów. W ramach WNB działa 18 Studenckich Kół Naukowych (SKN) (<https://casid.uwr.edu.pl/wykaz-kol-naukowych/>). Kołem Naukowym zrzeszającym głównie studentów kierunku *bc* jest intensywnie działające od kilkunastu lat SKN Antropologów „Kostka” z siedzibą w ZBC. Członkowie tego Koła uczestnicząc w licznych wydarzeniach organizowanych przez Koło rozwijają swoje pasje naukowe, dotyczące głównie szeroko rozumianej antropologii fizycznej, a także kryminalistyki sądowej oraz zagadnień związanych z rozwojem człowieka i jego ewolucją. Należy podkreślić, że wśród członków SKN Antropologów „Kostka” są także osoby uznawane za członków honorowych wspierających działalność studentów kierunku *bc* na różnych polach, nawet po zakończeniu studiów i podjęciu pracy. Działalność „Kostki” ma charakter wielowymiarowej współpracy między jej członkami, która wyraża się we wspólnym organizowaniu warsztatów edukacyjnych, opracowywaniu i wygłaszaniu wykładów dla szkół (np. dla V LO we Wrocławiu w 2023 r., Szkoły Podstawowej Nr 1 we Wrocławiu w 2023 r.) w ramach, których studenci doskonalą swoje umiejętności związane z przekazywaniem wiedzy (i jej pogłębianiem – uczą się ucząc innych) i pracą nad sobą. Członkowie wspomnianego Koła przy merytorycznym i organizacyjnym wsparciu opiekunki Koła aktywnie uczestniczą w popularyzacji nauki wygłaszając referaty lub organizując pokazy naukowe w ramach Festiwalu Nauki, Nocy Biologów, uczestniczą także w innych wydarzeniach takich jak np. Piknik Paleontologiczny (2022 r.) i Bielawskie spotkanie z biologią (2024 r.). Ich aktywność przejawia się także w organizacji spotkań edukacyjnych z różnymi naukowcami (np. dotyczy to wizyty w Muzeum Zakładu Anatomii Prawidłowej, także w prosektorium z prelekcją pracownika Zakładu Anatomii Prawidłowej Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu w 2023r.), czy też warsztatów kosztnych prowadzonych dla Kostki przez doktorantów Zakładu Antropologii Polskiej Akademii Nauk we Wrocławiu, lub spotkań wyjazdowych do innych ośrodków naukowo-badawczych w celu wysłuchania wykładu (np. do Zakładu Antropologii UJ w Krakowie). Należy pokreślić, że członkowie „Kostki” organizują lub współorganizują konferencje studenckie (np. II Ogólnopolską Interdyscyplinarną Konferencję Naukową: *Odczytując język zmarłych* w 2023 r., lub Ogólnopolską Konferencję Naukową: *Dzieciństwo. Medyczne i kulturowe aspekty na przestrzeni dziejów* w 2023 r.), co pozwala im na zdobycie odpowiedniego doświadczenia związanego z organizacją pracy zespołowej, planowaniem i zarządzaniem. Ponadto chętnie wspierają różne akcje społeczne (na zasadzie wolontariatu) w tym np. związane z propagowaniem wiedzy dotyczącej przeszczepu szpiku i poszukiwaniem dawców szpiku (np. wolontariat w ramach współpracy z Fundacją DKMS w 2023 r.) Ich aktywność dotyczy także udziału w naukowych konferencjach, na których referują zagadnienia np. w Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej *Dzieciństwo. Medyczne i kulturowe aspekty na przestrzeni*

dziejów w 2023 r., w XV Interdyscyplinarnej Konferencji Naukowej TYGIEL 2023 *Interdyscyplinarność kluczem do rozwoju*. „Kostka” współpracuje także z archeologami i antropologami organizującymi badania terenowe – wykopaliska (np. w Starorypinie Prywatnym, w Pniu, w Katedrze Podwyższenia Krzyża Świętego w Opolu w 2022r, w Książnicach w 2023 r.), w których jej członkowie bardzo chętnie i często uczestniczą pomagając w pracach dotyczących czyszczenia, przygotowywania dokumentacji wydobytych ludzkich szczątków kostnych, także w antropologicznym opracowaniu materiału kostnego, w przypadku którego wykorzystują w praktyce nabytą wcześniej wiedzę z zakresu antropologii fizycznej. Co ważne aktywność tego typu jest możliwa dla studentów studiów pierwszego stopnia kierunku *bc* (właściwie bez względu na etap studiowania). Tak duża i wielowymiarowa działalność „Kostki” zastała dostrzeżona i nagrodzona: w 2023 r. SKN Antropologów Kostka zajęło III miejsce w kategorii naukowej na konkursie Giełdy Kół Naukowych UW wrocławski a w 2024 r. uzyskało I miejsce za aktywności, których wykaz zastał umieszczony w załączniku (zał_I_6_5).

Studenci kierunku *bc* mogą także uczestniczyć w działaniu innych SKN. W tym roku po raz pierwszy studenci I roku *bc* dość licznie (9 osób) zapisali się do SKN Nauczycieli Sowa i część z nich wspierała Koło przy organizacji VIII Interdyscyplinarnej Ogólnopolskiej Studencko-Doktoranckiej Konferencji Dydaktycznej *W poszukiwaniu nowych horyzontów* w grudniu 2024.

Działalność Muzeum Człowieka, przynależnego do ZBC, stanowi istotny element współpracy społeczno-gospodarczej kierunku *bc*. Pomimo czasowego zamknięcia wystawy Muzeum, wynikającego z przeniesienia do nowego budynku i remontu, Muzeum ciągle aktywnie angażuje się w działalność edukacyjną, projekty szkoleniowe oraz działania wspierające rozwój kompetencji uczniów, nauczycieli i studentów, angażując jednocześnie studentów kierunku *bc*. Rocznie Muzeum prowadzi zajęcia edukacyjne dla 500-850 uczniów, zarówno z Wrocławia i Dolnego Śląska (np. Opola, Zgorzelca, Trzebnicy, Oleśnicy), jak i z innych regionów Polski (Poznań, Kraków, Ostrowa Wielkopolskiego). Dzięki temu przyczynia się do budowy trwałych relacji z placówkami edukacyjnymi na poziomie lokalnym i krajowym. Współpraca Muzeum Człowieka z otoczeniem społeczno-gospodarczym wyraża się także poprzez udział w projektach współfinansowanych przez Europejski Fundusz Społeczny, takich jak: 1) *Naukowe poznanie świata - program rozwoju kompetencji niezbędnych na rynku pracy dla młodzieży szkół ponadpodstawowych* (POWR.03.01.00-00-T067/18), 2) *Biologia dla praktyka - program rozwoju zainteresowań i pobudzenia aktywności edukacyjnej i kulturalnej dla słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku* (POWR.03.01.00-00-T068/18), 3) *Świat odkrywców, odkrywanie świata - nowatorski program rozwoju kompetencji i pobudzenia aktywności edukacyjnej i kulturalnej dla dzieci szkół podstawowych* (POWR.03.01.00-IP.08-00-3MU/18). Te inicjatywy wzmacniają współpracę z lokalnymi szkołami, umożliwiają zaangażowanie studentów w wolontariat oraz rozwijają ich kompetencje w zakresie edukacji i pracy z różnymi grupami społecznymi, co znacząco zwiększa ich szanse na rynku pracy. Muzeum Człowieka odgrywa również ważną rolę w podnoszeniu kwalifikacji zawodowych nauczycieli. Przykładem takiej współpracy jest szkolenie zorganizowane dla Wrocławskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli pt. *Wrocław przedwczoraj, wczoraj i dziś – zajęcia w przestrzeni miejskiej Wrocławia*, które pozwala na łączenie wiedzy teoretycznej z praktycznym zastosowaniem w edukacji. Działania Muzeum Człowieka są nie tylko elementem promocji nauki, ale również wzmacniają relacje pomiędzy uczelnią, szkołami i społecznością lokalną, pełniąc istotną rolę w budowaniu kapitału społecznego i edukacyjnego regionu.

Działalność edukacyjno-popularyzatorska jest organizowana od wielu lat przez pracowników WNB w ramach regularnych wydarzeń (zał_I_6_6). Wydarzenia te umożliwiają dzielenie się wiedzą i, co ma duże znaczenie na aktualnym rynku pracy, wpływają pozytywnie na kształtowanie kompetencji miękkich studentów podczas kontaktu ze zróżnicowanymi wiekowo grupami uczestników oraz z przedstawicielami placówek oświatowych. Do najważniejszych z tych wydarzeń należą:

- **Dolnośląski Festiwal Nauki (DFN)** to impreza o zasięgu ogólnopolskim popularyzująca wiedzę, odbywająca się od 1998 r. W przypadku każdej z edycji WNB był reprezentowana na DFN przez swoich przedstawicieli (pracowników, studentów i doktorantów). Należy zaznaczyć, że w 2019 r. UW i DFN zostały zaprezentowane w ramach Międzynarodowej Wystawy Naukowej IX Pekińskiego

Festiwalu Nauki (*The Ninth Beijing Science Festival, The International Science Exhibition*) zorganizowanego przez *Beijing Association for Science and Technology* (BAST) w Pekinie. W Festiwalu tym uczestniczyło około 25 przedstawicieli jednostek naukowych oraz tych popularyzujących naukę z całego świata

(<https://biologia.uwr.edu.pl/popularyzacja/dolnoslaski-festiwal-nauki-3/>)

DFN otrzymał także Nagrodę Główną w kategorii Popularyzacja nauki przyznawaną przez Stowarzyszenie PR i Promocji Uczelni Polskich PRom za XXVI edycję festiwalu (w 2023 roku) oraz nagrodę główną w konkursie Popularyzator Nauki 2019, organizowanym przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

- **Noc Biologów** obejmuje cykliczne wydarzenia, które są organizowane w tym samym czasie od 2012 r. przez ponad 30 ośrodków naukowych w Polsce. Ideą wydarzenia jest przekazywanie wiedzy biologicznej w przystępnej formie dzieciom przedszkolnym, młodzieży szkolnej, licealistom i dorosłym. Impreza ta cieszy się zawsze dużym zainteresowaniem, co przekłada się na wysoką frekwencję zewnętrznych uczestników (<https://biologia.uwr.edu.pl/popularyzacja/noc-biologow/>)
- **Uniwersytet Trzeciego Wieku** działa jako jednostka ogólnouczelniana UWr od roku akademickiego 2015/2016. Zajęcia prowadzono początkowo w formie pojedynczych wykładów, wzbogacając stopniowo ich ofertę o warsztaty, cykliczne wykłady audytoryjne, zajęcia fizyczne, lektoraty, które cieszą się dużym zainteresowaniem słuchaczy. Pracownicy WNB angażują się w cykliczne wykłady pt. *Świat Przyrody* (<https://utw.uwr.edu.pl/>)

Należy także wspomnieć o *Dniu Darwina* jako cyklicznej imprezie organizowanej na różnych uczelniach w rocznicę urodzin Karola Darwina. Pracownicy i doktoranci ZBC wielokrotnie angażowali się w organizację tej imprezy. Pracownicy i doktoranci ZBC wyróżniają się intensywną działalnością popularyzatorską, czego dowodem jest ich stała współpraca z różnorodnymi mediami oraz instytucjami naukowymi. Angażują się oni regularnie w realizację podcastów internetowych, publikacje w czasopiśmie popularnonaukowych, wystąpienia w stacjach telewizyjnych, audycjach radiowych i licznych wywiadach prasowych. Wśród miejsc, gdzie wygłaszają wykłady, znajdują się m.in. Centrum Edukacji Copernicus oraz Centrum Nauki Eksperyment w Gdyni. Do podcastów, z którymi regularnie współpracują nasi pracownicy i doktoranci należą: Radio Naukowe, Racjonalista.tv, Faceci w Kitlach, EkoLOGICZNI studenci i doktoranci oraz Strefa Psyche Uniwersytetu SWPS. Ich artykuły popularnonaukowe pojawiają się na łamach takich periodyków i portali jak Wszystko Co Najważniejsze, Wiedza i Życie, Archeologia Żywa oraz Hello Zdrowie. Ponadto, regularnie komentują odkrycia naukowe i udzielają wywiadów dla gazet takich jak Tygodnik Powszechny, Gazeta Wyborcza, Rzeczpospolita czy Gazeta Wrocławska, a także dla stacji radiowych, w tym Radio Eska Wrocław, Radio Wrocław, Radio RAM oraz TOK FM. Pracownicy zakładu są również autorami książek popularyzujących naukę, jak np. „Nagi umysł” i „Biologia atrakcyjności człowieka” prof. Bogusława Pawłowskiego.

Warto dodać, że działania popularyzatorskie prowadzone przez pracowników WNB zostały docenione również na szczeblu ogólnopolskim, czego wyrazem jest przyznanie w 2015 r. pracownikowi wydziału tytułu Wykładowcy Roku w Uniwersytecie Dzieci, a rok później innemu pracownikowi głównej nagrody Popularyzatora Nauki 2016 r. w konkursie PAP i MNiSW.

Aktywność popularyzatorska pracowników i doktorantów ZBC przekłada się na jakość kształcenia na kierunku *bc* w kilku istotnych aspektach. Przede wszystkim pozwala na rozwijanie umiejętności komunikacji naukowej, zwiększając umiejętności efektywnego tłumaczenia złożonych koncepcji naukowych, co następnie jest przenoszone na proces dydaktyczny, sprzyjając lepszemu rozumieniu realizowanych przez studentów zagadnień. Co więcej, studenci, obserwując zaangażowanie wykładowców w popularyzację nauki, mogą być motywowani do podejmowania podobnych działań, rozwijając swoje umiejętności komunikacyjne i zyskując doświadczenie w promowaniu wiedzy biologicznej poza środowiskiem akademickim, co jest jedną z możliwych ścieżek kariery absolwentów *bc*. Aktywność popularyzatorska daje dostęp do szerokiej sieci kontaktów naukowych i instytucjonalnych.

Ponadto pracownicy, doktoranci i studenci WNB współpracują z placówkami oświatowymi w zakresie następujących aktywności (zał_I_6_6):

- patronaty dziekana WNB dotyczące objęcia patronatem klas przez dziekana WNB na wniosek szkół których program zakłada poszerzenie wiedzy i ciekawą realizację treści biologicznych. Wydział oferuje wykwalifikowaną kadrę badawczo-dydaktyczną, bazę naukowo-badawczą i wsparcie dydaktyczno-pedagogiczne pracowników Pracowni Edukacji Biologicznej WNB przy projektowaniu, opiniowaniu i przeprowadzaniu działań dydaktycznych
<https://biologia.uwr.edu.pl/popularyzacja/patronaty-2/>.
- zajęcia dla szkół wszystkich etapów edukacyjnych realizowane w ramach umów, ale także na podstawie zamawianych usług. W zależności od potrzeb danej szkoły mogą mieć różną formę np. laboratoriów, warsztatów, seminariów, konwersatoriów lub ćwiczeń terenowych. Ich celem jest realna pomoc w realizacji podstawy programowej i wzbogacenie o nowe treści wiedzy biologicznej.
<https://biologia.uwr.edu.pl/popularyzacja/zajecia-dla-szkol/>.

2. Sposoby, częstość i zakres monitorowania, ocena i doskonalenie form współpracy i wpływu jej rezultatów na program studiów i doskonalenie jego realizacji

W 2020 r. została powołana Rada Interesariuszy (Uchwała Rady WNB 49/2020 – zał_I_6_4). Skład Rady wraz z instytucjami, które ją reprezentują w kadencji 2020-2024, został ogłoszony Zarządzeniem Dziekana WNB 5/2022 (zał_I_1_16). Skupia ona 28 osób, w tym cztery reprezentujące WNB. Członkowie Rady udzielają wskazówek dotyczących udoskonalania proponowanych programów studiów, sugerują stosowne modyfikacje programów już uruchomionych, także wskazują na prawidłowy dobór efektów uczenia się. Posiedzenia Rady Interesariuszy odbyły się już kilka razy i w ramach tych spotkań poruszano kwestie związane z aktualną sytuacją na rynku pracy w Polsce i zagranicą, dotyczącą również szkolnictwa. Skupiono się na zagadnieniu zatrudnialności absolwentów WNB, potrzebie szerszego monitorowania losów absolwentów WNB, kształtowania kompetencji miękkich u studentów w zakresie rozwiązywania konfliktów i pracy w grupie. Omawiano także kwestie staży i praktyk zawodowych.

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 6:

Warto podkreślić, że studenci kierunku *bc* mają szansę kontynuacji studiów na poziomie magisterskim na kierunku *biologia* ze specjalnością *biologia człowieka*. Dzięki kontynuacji kształcenia, szczególnie w czasie realizacji badań do prac magisterskich, studenci mają szansę na pełniejsze kontakty z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Duże znaczenie w przypadku tej kwestii mają współprace pracowników ZBC UWr z różnymi instytucjami i placówkami naukowymi.

Zalecenia dotyczące Kryterium 6 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (nie dotyczy)

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

1. Rola umiędzynarodowienia procesu kształcenia w koncepcji kształcenia i planach rozwoju kierunku

Uniwersytet Wrocławski zajął trzecie miejsce spośród uczelni w Polsce w jednym z najbardziej prestiżowych i największych rankingów (tj. *Times Higher Education World University Rankings 2025*) w kategorii *International Outlook* (umiędzynarodowienie). Wyniki oceny ponad dwóch tysięcy uczelni z całego świata zostały ogłoszone 9 października 2024 r. Umiędzynarodowienie było oceniane na podstawie odpowiednich wskaźników uwzględniających kadrę i studentów z zagranicy oraz międzynarodową współpracę badawczą (<https://uwr.edu.pl/ranking-the-wur-2025-uwr-silny-w-umiędzynarodowieniu/>). Również ranking *Quacquarelli Symonds Europe University Rankings 2025*, porównujący europejskie uniwersytety krajów członkowskich Rady Europy wskazał na mocne strony Uniwersytetu Wrocławskiego, do których między innymi należą wymiana międzynarodowa i internacjonalizacja. W tym rankingu Uniwersytet Wrocławski znalazł się na 174 miejscu w Europie pod względem odsetka studentów przyjeżdżających na wymiany międzynarodowe (<https://uwr.edu.pl/uniwersytet-wroclawski-w-2025-qs-europe-university-rankings/>).

Kluczową rolę w osiągnięciu wysokiego poziomu umiędzynarodowienia odgrywają projekty realizowane przez Biuro Współpracy Międzynarodowej (BWM). Od 2018 r. BWM zrealizowało szereg programów, takich jak: *International Alumni*, PROM (edycja I i II), *STER – Umiędzynarodowienie Szkół Doktorskich*, *Solidarni z Ukrainą – Uniwersytety Europejskie* (edycja I i II) oraz *Welcome to Poland*, skierowany m.in. do pracowników administracyjnych i akademickich współpracujących ze studentami.

Wzrost umiędzynarodowienia jest jednym z priorytetowych zadań WNB, czego przejawem jest powołanie w roku akademickim 2023/2024 nowej specjalności dotyczącej studiów II stopnia na kierunku biologia: Integrative biodiversity. Zajęcia dla tej specjalności są prowadzone w języku angielskim. WNB podejmuje także liczne aktywności mające na celu stałe zwiększanie poziomu umiędzynarodowienia w obszarze kształcenia i badań naukowych. Skupiają się one głównie na wymianie studentów z uczelni partnerskich (obejmującej studia i praktyki zawodowe) oraz wymianie nauczycieli akademickich. Studia oraz możliwość uzyskania zagranicznych stypendiów mają przygotować studentów i absolwentów studiów na WNB, w tym kierunku *bc*, do pracy w międzynarodowym środowisku naukowym, rozwijania umiejętności posługiwania się specjalistycznym językiem obcym oraz współpracy z zagranicznymi studentami i kadrą akademicką. Aktywności te przyczyniają się też do zdobywania doświadczenia w prowadzeniu badań, doskonalenia procesu dydaktycznego oraz wzbogacania warsztatu naukowego zarówno kadry naukowo-dydaktycznej jak i studentów WNB. Działania te uzupełniają organizowane przyjazdy profesorów wizytujących (zał_I_7_1) oraz wyjazdy zagraniczne pracowników administracyjnych i technicznych.

WNB proponuje bogatą ofertę możliwości wyjazdów do zagranicznych uczelni dla studentów wszystkich kierunków obu poziomów studiów (pierwszego i drugiego), a także dla pracowników naukowych. Obejmuje ona takie programy jak: Erasmus+, Erasmus+ *Incoming mobility*, Erasmus+ Pracownicy (<https://biologia.uwr.edu.pl/erasmus/>). Specjalnie powołany wydziałowy koordynator aktywnie wspiera działania osób zainteresowanych możliwością skorzystania z proponowanych programów.

W ramach unijnego programu Erasmus+ studenci mogą wyjechać na semestr w celu uczestniczenia w zajęciach regularnych (objętych programem) oraz na wyjazdy krótkoterminowe (5-30 dni) na szkolenia, kursy, szkoły letnie i zimowe, BIP (*Blended Intensive Programme*). Program Erasmus+ został podzielony na dwa typy: Erasmus+ studia, którego zadaniem jest wsparcie finansowe studentów realizujących część studiów za granicą oraz Erasmus+ praktyki, który wspiera finansowo studentów odbywających praktyki w zagranicznych instytucjach (np. firmach, placówkach naukowo-badawczych, organizacjach non-profit). Regulamin dla WNB dotyczący rekrutacji studentów na studia w uczelniach współpracujących oraz rozliczenia wyjazdów jest sporządzany co roku (zał_I_2_17).

Do tej pory WNB zawarł umowy Erasmus+ związane z wymianą studentów i pracowników z 32 uczelniami zagranicznymi (w zależności od uczelni, obowiązujące do 2027 r., 2028 r., 2029 r.), przy czym lista współpracujących w tym zakresie uczelni jest stopniowo poszerzana (dwie kolejne umowy są w trakcie ustaleń, dotyczą Uniwersytetu w Turcji i we Francji). Zawarte umowy obejmują uczelnie wyższe znajdujące się w następujących krajach: trzy w Belgii, dwie we Francji, pięć we Włoszech, cztery w Niemczech, jedna w Grecji, cztery w Czechach, pięć w Hiszpanii, pięć w Portugalii, dwie w Rumunii i jedna na Słowacji).

W ramach programu Erasmus+ *Incoming mobility* studenci (obcokrajowcy), którzy uczestniczą w wymianie mogą realizować określone zajęcia na WNB przez jeden lub dwa semestry. Dla wizytujących studentów zaproponowano bogatą ofertę zajęć w języku angielskim (33 kursy) w tym wykłady, seminaria, laboratoria, kursy terenowe, praktyki i projekty badawcze (<https://biologia.uwr.edu.pl/erasmus/erasmus-incoming-mobility/>).

W ramach programu *Sojusz Uniwersytetów Europejskich Arqus* (*European University Alliance Arqus*), do którego UWr. dołączył w 2021 roku (<https://uwr.edu.pl/sojusz-arqus/>) zostały zawarte umowy z 8 uczelniami zagranicznymi znajdującymi się w następujących krajach: Hiszpanii, Austrii, Niemczech, Francji, Irlandii, Portugalii, we Włoszech i na Litwie. Przyjęto takie same zasady aplikacji i finansowania jak te obowiązujące w przypadku programu Erasmus+. Program ten stwarza kolejne szanse na wzrost międzyuczelnianej mobilności studentów.

Należy zaznaczyć, że studenci mogą starać się o uzyskanie grantu w ramach konkursu *Granty Młody Badacz* (<https://uwr.edu.pl/inicjatywa-doskonalosci-uczelnia-badawcza/konkursy-2/trwajace/granty-mlody-badacz-nabor-trwa/>). Aktualnie trwa druga edycja tego konkursu *Młody Badacz 2023-2025* w ramach programu Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza. Grant umożliwia udział w międzynarodowym wydarzeniu, pobyt w zagranicznej uczelni lub instytucji naukowo-badawczej, także organizację międzynarodowych szkół lub warsztatów naukowych. Głównym celem grantu jest wspieranie rozwoju kompetencji naukowo-badawczych oraz współpracy w międzynarodowym środowiskiem badaczy. Informacje o wymienionych powyżej programach znajdują się na stronie WNB.

Przykładem działań, mających na celu promocję międzynarodowej mobilności studentów są działania podejmowane przez Biuro Współpracy Międzynarodowej (BWM) oraz Koordynatora Programu Erasmus+. Coroczne spotkania informacyjne pozwalają studentom lepiej zrozumieć zasady i korzyści płynące z udziału w programach wymiany oraz zachęcają do korzystania z dostępnych możliwości. Ponadto, wprowadzenie przedmiotu *Programy stypendialne dla studentów nauk biologicznych* dla kierunku *bc* od roku 2021/2022 pozwoliło na zwiększenie świadomości studentów na temat dostępnych programów stypendialnych. Dzięki temu przedmiotowi, studenci *bc* mają możliwość zdobycia praktycznej wiedzy o celach i warunkach wyjazdu oraz poznają zasady przygotowania dokumentów wymaganych podczas rekrutacji w ramach programów umożliwiających mobilność studentów, takich jak: Erasmus+, MOST, BIOLAB, ISEP, CEEPUS, oraz umów bilateralnych UWr.

2. Aspekty programu studiów i jego realizacji, które służą umiędzynarodowieniu, ze szczególnym uwzględnieniem kształcenia w językach obcych

Podstawą kształcenia językowego na *bc* jest kształcenie języka angielskiego w ramach obowiązkowych lektoratów prowadzonych przez Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych UWr (SPNJO) zgodnie z Zarządzeniem Rektora UWr 42/2020 (zał. I_2_4). Dodatkowo do oferty wprowadzono przedmiot obowiązkowy *Wykorzystanie języka angielskiego w biologii człowieka* dający możliwość poznania i doskonalenia terminologii naukowej z zakresu biologii człowieka w języku angielskim.

Obok wspomnianej oferty dydaktycznej, prowadzący na wielu zajęciach zapoznają studentów z terminologią specjalistyczną z zakresu biologii, medycyny, ewolucjonizmu itp., studentom polecana jest literatura anglojęzyczna, w tym najnowsze artykuły naukowe, niezbędne do poszerzania wiedzy i przygotowania się do zajęć. Na etapie pisania pracy dyplomowej studenci korzystają z literatury,

oprogramowania, baz danych i innych materiałów źródłowych w języku angielskim. Studenci mają również możliwość uczestnictwa w wykładach zagranicznych naukowców organizowanych na WNB. Lista wykładów przeprowadzonych na WNB w latach 2019-2024 znajduje się w załączniku (zał_I_7_1).

Dużą szansą na kontakt z międzynarodowym środowiskiem naukowym jest bliska współpraca pracowników ZBC z towarzystwem naukowym PTNCE (opisana również w **Kryterium 6**). Studenci kierunku *bc* są szczególnie zachęceni do udziału w międzynarodowych konferencjach tego towarzystwa, gdzie językiem porozumiewania się jest angielski, a studenci mogą prezentować wyniki swoich badań.

3. Stopień przygotowania studentów do uczenia się w językach obcych i sposobów weryfikacji osiągnięć przez studentów wymaganych kompetencji językowych oraz ich oceny

Program studiów na kierunku *bc* obejmuje naukę języka angielskiego, która rozpoczyna się od testu kwalifikacyjnego i pozwala przypisać studentów do grup odpowiadających ich poziomowi biegłości językowej. Studenci osiągający poziom wyższy niż B2 mogą przystąpić do egzaminu końcowego, pomijając udział w lektoratach. Osoby posiadające certyfikat uznawany przez SPNJO, potwierdzający znajomość języka na poziomie C1 lub C2, otrzymują ocenę egzaminacyjną zgodną z oceną z certyfikatu na danym poziomie i mogą wykorzystać przysługujący im limit godzin na naukę innego języka. Szczegółowy wykaz honorowanych certyfikatów oraz procedury zwolnienia z lektoratu lub wyboru innego języka dostępne są na stronie SPNJO: www.spnjo.uni.wroc.pl.

Zgodnie z Zarządzeniem Rektora UWr 42/2020 (zał_I_2_4), studenci kierunku *bc* zobowiązani są do osiągnięcia biegłości związanej z opanowaniem języka obcego na poziomie B2 w ramach 180 godzin zajęć (po 60 godzin w semestrze), za co, po zdaniu egzaminu końcowego, przyznawane jest 12 punktów ECTS. Taki poziom biegłości językowej umożliwia udział w programach wymiany studenckiej, w przypadku których wymagany jest poziom B2.

4. Skala i zasięgu mobilności i wymiany międzynarodowej studentów i kadry

W okresie obejmującym roczniki od 2019/2020 do 2023/2024 z możliwości studiowania za granicą w ramach programu Erasmus+ skorzystała 1 osoba studiująca na kierunku *bc* (w Universidade do Porto w Portugalii; a w trakcie całego trwania kierunku dwie osoby – druga w Université de Rennes I we Francji). W przypadku całego WNB we wspomnianym powyżej okresie z programu Erasmus+ skorzystało 140 studentów. Niskie zainteresowanie studentów kierunku *bc* wyjazdami na uczelnie zagraniczne można tłumaczyć tym, że studenci studiów I stopnia rzadziej decydują się na takie wyjazdy w porównaniu do studentów studiów II stopnia. Mimo niewielkiego uczestnictwa studentów kierunku *bc* w programie Erasmus+ warto podkreślić, że studenci *bc* korzystają również z innych możliwości wyjazdu niż wcześniej wspomniane programy.

We wspomnianych powyżej latach (2019-2024) w ramach programu Erasmus+ *Incoming mobility* WNB wizytowało rocznie od 6 do 17 studentów z zagranicy. Wizytujący studenci przyjeżdżali z następujących krajów: 2019/2020: Hiszpania, Czechy, Turcja, Portugalia – 17 osób; 2020/2021: Hiszpania, Portugalia – 6 osób; 2021/2022: Niemcy, Belgia, Hiszpania, Portugalia – 10 osób; 2022/2023: Hiszpania, Turcja, Portugalia, Włochy – 12 osób; 2023/2024: Hiszpania, Turcja, Niemcy, Portugalia, Ukraina, Kazachstan – 11 osób. Na kierunek *bc* w latach 2019-2024 przyjęto w sumie 8 osób z zagranicy (5 z Ukrainy, 2 z Rosji i 1 z Białorusi) na studia w języku polskim.

Natomiast grant *Młody Badacz* w ramach programu Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza UWr, w przypadku kierunku *bc* uzyskała jedna osoba (w 2024 r.). Grant ten obejmuje pokrycie kosztów związanych z udziałem w zagranicznym stażu (w USA), którego celem jest poszerzenie wiedzy studenta w zakresie antropologii fizycznej i sądowej.

Pracownicy badawczo-dydaktyczni WNB często korzystają z możliwości wyjazdów zagranicznych, realizowanych w ramach ogólnouniwersyteckich umów bilateralnych, programu Erasmus+, inicjatyw

NAWA, wyjazdów finansowanych przez IDUB oraz współpracy naukowej finansowanej np. z grantów badawczych. Takie wyjazdy nie tylko sprzyjają rozwijaniu współpracy naukowej, ale także pozwalają doskonalić warsztat dydaktyczny. Przykłady obejmują udział w kursach podnoszących umiejętności prowadzenia zajęć w języku angielskim, wymianę doświadczeń oraz wykorzystywanie nowoczesnych technologii w procesie dydaktycznym. Ważnym elementem podnoszenia kompetencji dydaktycznych są także wykłady prowadzone na uczelniach zagranicznych na zaproszenie tych instytucji. Lista wyjazdów nauczycieli akademickich WNB, które miały miejsce w latach 2019-2024 znajduje się w załączniku (zal_I_7_2). Kadra dydaktyczna kierunku *bc* wykorzystuje doświadczenia zdobyte w trakcie popytu na zagranicznych uczelniach podczas prowadzenia zajęć dla studentów.

Pracownicy WNB doskonalili swoje umiejętności językowe w zakresie języka angielskiego dzięki projektom realizowanym na UWr np. w ramach projektu *Academic English*, co przyczyniło się do podniesienia jakości kształcenia na uczelni. Dodatkowo uczestniczyli w szkoleniach organizowanych w ramach *Zintegrowanego Programu Rozwoju Uniwersytetu Wrocławskiego 2018–2022*.

5. *Udział wykładowców z zagranicy w prowadzeniu zajęć na ocenianym kierunku*

Ważnym czynnikiem pozytywnie wpływającym na umiędzynarodowienie studiów na WNB są wizyty naukowców reprezentujących zagraniczne uczelnie i jednostki badawcze. Wizyty te realizowane są w ramach programów takich jak Erasmus+, *Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza Visiting Professors*. Listę naukowców wizytujących WNB w latach 2019-2024, wraz z tematami prowadzonych przez nich wykładów i kursów przedstawiono w załączniku (zal_I_7_1). Jednym z przykładów są zajęcia z anatomii człowieka prowadzone przez pracownika *Critical Medecine Department, Faculty of Natural Sciences and Health Care, Batumi Shota Rustaveli State University*, Gruzja.

6. *Sposoby, częstości i zakres monitorowania i oceny umiędzynarodowienia procesu kształcenia*

WNB posiada opracowane procedury regulujące mobilność zarówno studentów, jak i pracowników (np. zal_I_2_17). Organizację oraz monitoring mobilności studentów (w tym przyjeżdżających w ramach umów wymiany), doktorantów oraz pracowników UWr nadzoruje Biuro Współpracy Międzynarodowej (BWM). BWM publikuje na swojej stronie internetowej informacje na temat wszystkich realizowanych programów współpracy i wymiany międzynarodowej: <https://international.uni.wroc.pl/>.

Powołany na WNB koordynator programu Erasmus+ (oraz umów bilateralnych) przeprowadza rekrutację na wyjazdy, monitoruje proces umiędzynarodowienia na WNB oraz organizuje spotkania informacyjne dotyczące możliwości wyjazdów dla studentów, w tym dla tych studiujących na kierunku *bc*. Spotkania mają na celu uświadomienie studentom korzyści wynikających z udziału w proponowanych programach wymiany oraz przedstawienie potencjalnych kierunków wyjazdów. Ułatwia to planowanie i organizację przebiegu procesu rekrutacji. Ważnym aspektem dyskusji mających miejsce podczas tego typu spotkań jest rozwianie wszelkich obaw studentów dotyczących zagranicznych wyjazdów, co przyczynia się do zwiększenia poziomu mobilności zagranicznej - kluczowego elementu nowoczesnego prowadzenia badań naukowych opartych na współpracy międzynarodowej.

Informacje i regulaminy dotyczące wyjazdów na studia i praktyki (w tym wyjazdów dydaktycznych i szkoleniowych) są regularnie publikowane na stronie WNB w zakładce Erasmus+. Bieżące informacje na temat możliwych form mobilności zamieszczane są także w zakładce *Aktualności*. Studenci i pracownicy WNB otrzymują te informacje również za pośrednictwem korespondencji mailowej. Dodatkowym kanałem informacyjnym poświęconym tej tematyce jest profil WNB dostępny w mediach społecznościowych pod adresem <https://www.facebook.com/wnbuniwroc>.

Zalecenia dotyczące Kryterium 7 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (nie dotyczy)

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

1. Dostosowanie systemu wsparcia dla potrzeb różnych grup studentów, w tym potrzeb studentów z niepełnosprawnościami

Wydział Nauk Biologicznych (WNB) udziela studentom kierunku *biologia człowieka (bc)* wszechstronnego wsparcia poprzez uwzględnienie ich zróżnicowanych potrzeb, co wpływa na ich rozwój naukowy, społeczny i zawodowy. W procesy wsparcia studentów zaangażowane są władze wydziału, nauczyciele akademicki oraz pracownicy administracyjni. Wspólne działania umożliwiają skuteczną realizację efektów uczenia się, przygotowanie studentów do prowadzenia lub udziału w badaniach naukowych oraz efektywne kształtowanie kariery zawodowej. Istotną rolę w motywowaniu studentów odgrywają interesariusze zewnętrzni wydziału, którzy w przyszłości mogą stać się ich potencjalnymi pracodawcami.

Władze wydziału, nauczyciele akademicki oraz pracownicy administracyjni wychodzą naprzeciw potrzebom studentów poprzez rozwiązywanie spraw studenckich, związanych bezpośrednio ze studiami, udzieleniem wsparcia w trudnych sytuacjach życiowych, motywowaniem do osiągania jak najlepszych wyników w nauce oraz zapoznawaniem z ofertą stypendialną.

W Uniwersytecie Wrocławskim (UWr) opracowano system wsparcia studentów ze stwierdzonymi niepełnosprawnościami, który jest dostosowany do indywidualnych potrzeb, zależnych od rodzaju i stopnia niepełnosprawności. Zgodnie z Regulaminem studiów UWr (zal_I_2_9) mają oni prawo do szczególnych warunków uczestnictwa w zajęciach oraz indywidualnych form i terminów zaliczania, realizacji programu studiów w oparciu o indywidualną ich organizację (IOS) (zal_I_2_12), pierwszeństwa w zapisach na zajęcia i w wyborze grup zajęciowych, pomocy w pozyskiwaniu materiałów dydaktycznych i sprzętu niezbędnego do studiowania, indywidualnych konsultacji, a w uzasadnionych przypadkach także indywidualnych zajęć, indywidualnej opieki wybranego nauczyciela akademickiego (**Kryterium 2**). Budynki WNB są zgodnie z normami budowlanymi dostosowane do potrzeb osób z różnymi typami niepełnosprawności (**Kryterium 5**). Zgodnie z regulaminem udostępniania zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej (BU) (<https://www.bu.uni.wroc.pl/regulamin-udostepniania>), studenci z niepełnosprawnościami mają ułatwiony, indywidualny dostęp do zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej oraz udogodnienia przy korzystaniu z jej czytelni.

Obecnie na kierunku *bc* studiuje dwie osoby ze stwierdzoną niepełnosprawnością, które pobierają stypendium dedykowane dla studentów z niepełnosprawnościami. Zgodnie z Zarządzeniem 156/2024 Rektora UWr (zal_I_8_1), analizą potrzeb studentów z niepełnosprawnościami oraz organizowaniem indywidualnych form wsparcia w celu zapewnienia im pełnego udziału w procesie kształcenia zajmuje się ogólnouczelniane Biuro Wsparcia i Dostępności (BWD) (<https://uwr.edu.pl/biuro-wsparcia-i-dostepnosci/>).

Istotnym elementem wsparcia studentów z niepełnosprawnościami w UWr jest możliwość uczestniczenia kadry akademickiej w kursach i szkoleniach podnoszących kompetencje z zakresu postępowania z osobami w kryzysie psychicznym, kontaktu ze studentami ze spektrum autyzmu, kursów języka migowego, itp. Działania te, mające na celu likwidację barier w dostępie studentów i doktorantów z niepełnosprawnościami do kształcenia na poziomie wyższym, realizowano w latach 2021-2023 w ramach projektu pt. *Uniwersytet Wrocławski uczelnia w pełni dostępną do roku 2023*, współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków EFS w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (<https://uwr.edu.pl/uwr-zmieniamy-sie/uczelnia-dostepna/>). Również po zakończeniu tego projektu kontynuowane są szkolenia wspierające kadre – w marcu 2024 odbyło się np. szkolenie dla pracowników WNB *Kontakt z młodymi i dorosłymi w kryzysie psychicznym – jak rozpoznawać problemy, jak pomagać, jak reagować na sytuacje zagrożenia?*

Studenci, będący w trudnym stanie psychicznym, nieradzący sobie ze stresem związanym z nauką, egzaminami, zmagający się z problemami rodzinnymi czy z uzależnieniami, mogą skorzystać z nieodpłatnej pomocy psychologicznej w Pracowni Konsultacji i Poradnictwa Psychologicznego,

działającej w Instytucie Psychologii (<https://uwr.edu.pl/pomocny-uwr/pomoc-psychologiczna/pracownia-konsultacji-i-poradnictwa-psychologicznego/>). UWr wspiera studentów będących rodzicami (<https://uwr.edu.pl/rodzice-na-uwr/>). Studentki w ciąży lub studenci będący rodzicami mogą ubiegać się o indywidualną organizację studiów (IOS) oraz urlop od zajęć przy zachowaniu praw studenckich.

UWr udziela również wsparcia studentom w zakresie pomocy prawnej. Bezpłatnych porad udzielają studenci Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii (po uprzedniej konsultacji z pracownikiem naukowo-dydaktycznym tego wydziału) w Uniwersyteckiej Poradni Prawnej (<https://prawo.uni.wroc.pl/poradnia>). W sytuacjach kryzysowych studenci mogą uzyskać wsparcie Rzecznika praw studenta UWr (<https://uwr.edu.pl/pomocny-uwr/pomoc-prawna-i-socjalna/rzecznik-praw-studenta-uwr/>).

2. Zakres i formy wspierania studentów w procesie uczenia się

Podstawową formą wsparcia studentów *bc* w procesie uczenia są indywidualne konsultacje, których udzielają nauczyciele akademicki w trakcie regularnie odbywanych dyżurów. Zgodnie z regulaminem pracy UWr (zał. I_4_2), każdy nauczyciel akademicki jest zobowiązany do prowadzenia co najmniej dwóch godzin konsultacji dla studentów w tygodniu, przy czym czas konsultacji w jednym dniu nie może być krótszy niż 60 min. Możliwa jest również forma dodatkowych konsultacji elektronicznych za pomocą poczty elektronicznej oraz komunikatorów np. Teams. Wszyscy pracownicy i studenci posiadają służbowe konta w uniwersyteckiej domenie uwr.edu.pl, a komunikację ułatwia program pocztowy zintegrowany z Uniwersyteckim Systemem Obsługi Studentów (USOS) (<https://usosweb.uwr.edu.pl/>). Konsultacje odbywają się zarówno w czasie semestru, jak i sesji egzaminacyjnej. Harmonogram konsultacji ustalany jest na początku każdego semestru i umieszczany w USOS.

Program studiów pozwala studentom *bc* na poznanie różnych aspektów badań prowadzonych na WNB. Studenci w ramach realizowanych prac dyplomowych mają możliwość korzystania z infrastruktury i instrumentów badawczych, oprogramowania statystycznego oraz usług bibliotecznych (**Kryterium 5**). Mogą korzystać ze zbiorów krajowej i zagranicznej literatury naukowej z zakresu szeroko rozumianej biologii i nauk pokrewnych, obejmujących m.in. artykuły naukowe (w tym dostępne on-line), podręczniki akademickie, materiały bibliograficzne, bazy ISI Web of Science oraz Scopus, pozwalające na sprawne wyszukanie artykułów o interesującej tematyce.

3. Formy wsparcia:

a. krajowa i międzynarodowa mobilność studentów

Mobilność studencka jest realizowana w ramach krajowych i międzynarodowych programów mobilności studentów MOST i Erasmus+ oraz umów bilateralnych z uczelniami partnerskimi (zał. I_2_16, zał. I_2_17, <https://international.uni.wroc.pl/uczelnie-partnerskie>). Wsparcia w mobilności zagranicznej młodzieży akademickiej udziela Biuro Współpracy Międzynarodowej UWr (BWM), działające na poziomie ogólnouczelnianym. Na Wydziale zostali powołani koordynatorzy ww. programów. W ramach programu Erasmus+ studenci wyjeżdżają do uczelni partnerskich na semestr lub rok, a także realizują praktyki studenckie lub absolwenckie. Po zakończonej rekrutacji, a przed planowanym wyjazdem, student w porozumieniu z koordynatorem, przygotowuje umowę w sprawie programu studiów (*learning agreement*, LA). Jeżeli w trakcie trwania mobilności, student ma problemy z realizacją zajęć, koordynator pomaga wprowadzić zmiany w LA tak, by po powrocie student mógł wykazać się zrealizowaniem wymaganych efektów uczenia się, niezbędnych do zaliczenia semestru/roku. Przedmioty zrealizowane w ramach wymiany stanowią integralną część studiów (szczegóły w **Kryterium 7**).

Wyjazdy poszerzają horyzonty, rozwijają kompetencje miękkie oraz przede wszystkim umożliwiają kształcenie studentów w środowisku międzynarodowym oraz kontakt ze studentami i wykładowcami

z uczelni zagranicznych. Dlatego w celu zaktywizowania jak największej liczby studentów do korzystania z programów mobilności, regularnie organizowane są spotkania informacyjne prowadzone przez koordynatora wydziałowego. W ramach przedmiotu do wyboru *Programy stypendialne dla studentów nauk biologicznych*, realizowanego na II roku studiów, studenci *bc* mają możliwość zapoznania się z programami umożliwiającymi odbycie części studiów lub praktyk na uczelniach polskich i zagranicznych oraz uzyskaniem finansowania projektów prac dyplomowych. Każdego roku, w listopadzie również BWM organizuje spotkania informacyjne dla studentów mające pokazać istniejące możliwości, zachęcić do wyjazdów, przełamać obawy oraz ułatwić planowanie wyjazdu i przejście procesu rekrutacji. Ponadto BWM prowadzi stronę internetową (<https://international.uni.wroc.pl/>), a także profil na FB (<https://www.facebook.com/International.Office.University.of.Wroclaw>), gdzie zamieszczane są niezbędne informacje dotyczące aktualnych rekrutacji i wydarzeń (więcej w **Kryterium 7**).

W ocenianym okresie (2019-2024), z wyjazdów w ramach programu Erasmus+ skorzystało 140 studentów WNB. Z kierunku *bc* od czasu jego powstania z programu Erasmus+ skorzystały dwie osoby. Program wymiany krajowej MOST wzbudza wśród studentów WNB mniejsze zainteresowanie. Warto jednak dodać, że studenci *bc* wyszukują także samodzielnie oferty wyjazdów i praktyk zagranicznych, nie objętych programem Erasmus+.

b. prowadzenie działalności naukowej oraz publikowanie lub prezentacja jej wyników, jak również uczestniczenie w różnych formach działalności naukowej

Studenci *bc* mają możliwość aktywnego uczestniczenia w badaniach naukowych. Bezpośredni kontakt z promotorem w trakcie realizacji pracy dyplomowej, sprzyja rozwinięciu działalności naukowej studenta. Relacja taka umożliwia również studentowi zapoznanie się z potencjalnymi możliwościami dalszego rozwoju, jak np. kontynuacją kształcenia na specjalności biologia człowieka na II stopniu studiów na kierunku *biologia* prowadzonych na WNB lub innym z kierunków na WNB oraz, po ukończeniu studiów II stopnia, w Szkole Doktorskiej, jak również udziału w stypendiach krajowych czy zagranicznych. Prace dyplomowe realizowane na studiach I stopnia na kierunku *bc* obejmują różnorodną tematykę m. in. związaną z ewolucją człowieka i badaniami nad dawnymi populacjami ludzkimi, antropologią kliniczną, adaptacyjną rolą atrakcyjności fizycznej i biologicznym podłożem zachowań człowieka, ewolucyjnymi aspektami zdrowia i choroby, uwarunkowaniami kondycji biologicznej i przebiegu ontogenezy człowieka czy wykorzystaniem antropologii w kryminalistyce. Mając na uwadze różnorodność nurtów badawczych, oferta tematów prac dyplomowych jest bogata, a studenci mogą również zaproponować i uzgodnić z promotorem pomysł na własny temat pracy dyplomowej. Wszyscy studenci kierunku otrzymują wsparcie opiekunów prac dyplomowych.

Realizacja prac dyplomowych to nie jedyna możliwość prowadzenia działalności naukowej. Studenci mogą również, już od pierwszego roku studiów, dołączyć do studenckich kół naukowych, gdzie uczą się planować i realizować prace badawcze pod okiem opiekuna koła i starszych kolegów.

Dla studentów wybitnych program kierunku przewiduje możliwość dołączenia do zespołu badawczego i realizacji własnych pasji, co skutkować powinno współautorstwem w publikacji naukowej. W takim wypadku student zobowiązany jest do przygotowania indywidualnego planu studiów (IPS, zał_I_2_11), w którym jednym z przedmiotów jest *Projekt badawczy*, który można realizować na V i VI semestrze studiów (**Kryterium 2**).

Umiejętności w zakresie prezentowania zagadnień naukowych i własnych wyników studenci nabywają m. in. podczas zajęć konwersatoryjnych przewidzianych w programie studiów (np. *Techniki przygotowania pracy dyplomowej*). Część studentów, głównie uczestniczących w pracach badawczych kół naukowych, angażuje się także w działalność popularyzatorską podczas np. *Festiwalu Nauki* czy *Nocy Biologów* (**Kryterium 4 i 6**). Studenci prezentują wyniki swoich badań na konferencjach studenckich, krajowych lub w postaci publikacji naukowych (zał_I_4_5).

c. wchodzenie na rynek pracy lub kontynuowanie edukacji

Program studiów kierunku *bc* (**Kryterium 2**) pozwala studentom na poznanie różnorodnych aspektów prac badawczych związanych z biologią człowieka i przygotowuje do kontynuowania kształcenia na studiach II stopnia na innych kierunkach WNB a w szczególności na specjalności biologia człowieka na kierunku *biologia* a następnie do wejścia na rynek pracy lub do kontynuacji nauki w Szkole Doktorskiej.

Wsparciem dla wszystkich studentów WNB w przygotowaniu do wejścia na rynek pracy jest Rada Interesariuszy (zał_I_1_15, zał_I_1_16). Spośród członków Rady szczególne wsparcie kierunek *bc* otrzymuje od przedstawicieli Laboratorium Kryminalistycznego Komendy Wojewódzkiej Policji we Wrocławiu, którzy dla naszych studentów prowadzili wykłady lub całe cykle szkoleń. Nasz kierunek uzyskuje również dodatkowe wsparcie od interesariuszy niebędących członkami Rady, reprezentujących Zakład Antropologii PAN czy też *Align Technology Poland* (**Kryterium 1 i 6**).

Istotną rolę w przygotowaniu studentów do wejścia na rynek pracy pełnią działania realizowane na szczeblu ogólnouczelnianym przez Akademickie Biuro Karier (ABK) (<https://biurokarier.uwr.edu.pl/>). ABK prowadzi działalność poradniczą w ramach pogotowia rekrutacyjnego, doradztwa zawodowego, organizuje i prowadzi szkolenia, udostępnia oferty pracy, praktyk i staży w kraju i za granicą. ABK we współpracy z interesariuszami zewnętrznymi organizuje spotkania z pracodawcami, warsztaty, szkolenia i seminaria, a także targi pracy np. organizowane corocznie Targi Pracy i Praktyk *Kampus kariery* (<https://biurokarier.uwr.edu.pl/targi-pracy/>).

Wejście na rynek pracy wspomagają inicjatywy wdrażane przez ABK:

- program *Mentoring dla Studentów*, oparty na nieformalnej relacji mentor – mentee (specjalista o wysokich kompetencjach zawodowych – student UWr), umożliwiający uzyskanie informacji o wybranej przez studenta ścieżce kariery, zweryfikowanie wyobrażeń na temat pracy zawodowej, poznanie znaczenia *dojrzałości zawodowej* (<https://biurokarier.uwr.edu.pl/mentoring-2/>);
- program liderek, skierowany do wszystkich, którzy chcą zostać liderkami zespołów, mający na celu rozwijanie kompetencji liderek, naukę budowania efektywnie funkcjonujących zespołów i zarządzania nimi;
- realizacja we współpracy z biznesem projektów rozwijających rynkowe kompetencje przyszłości takich jak *Corporate Readiness Certificate* (<https://biurokarier.uwr.edu.pl/corporate-readiness-certificate/>) czy *HP Academy* (<https://biurokarier.uwr.edu.pl/hp-academy/>);
- oferta ogólnouczelnianych przedmiotów ponadprogramowych (*Zaprojektuj swoją karierę, Przedsiębiorczość – historie sukcesów, University Dragon's Den*) (<https://biurokarier.uwr.edu.pl/university-dragons-den/>).

Uczestnictwo studentów kierunku *bc* w programach oferowanych przez ABK przedstawia prezentacja (zał_I_8_2).

d. aktywność studentów: sportowa, artystyczna, organizacyjna i w zakresie przedsiębiorczości

Wsparcie aktywności sportowej młodzieży akademickiej ma miejsce poprzez obowiązkowe zajęcia wychowania fizycznego. Studenci mają do wyboru: nieodpłatne zajęcia podstawowe, częściowo płatne (np. pływanie, tenis, wioślarstwo) i całkowicie płatne weekendowe zajęcia wyjazdowe (np. narciarstwo, turystyka rowerowa lub piesza) oraz obozy sportowo-rekreacyjne (np. kajakowe, jeździeckie i fitness). Studenci UWr od I roku studiów mogą trenować w sekcjach sportowych (np. aerobiku, badmintona, koszykówki, narciarstwa, piłki nożnej, pływania, siatkówki, tenisa ziemnego i wspinaczki sportowej). Uniwersytet wspiera także aktywność fizyczną studentów z częściowymi ograniczeniami zdrowotnymi poprzez ofertę zajęć rehabilitacyjnych (ćwiczenia korekcyjno-kompensacyjne lub ćwiczenia relaksacyjno-oddechowe). Zajęcia organizowane są przez Uniwersyteckie Centrum Wychowania Fizycznego i Sportu, a wszelkie informacje dotyczące sportu, planów zajęć podstawowych i treningów sekcji sportowych znajdują się w zakładkach na stronie

internetowej (<https://uwr.edu.pl/zycie-studenckie/sport/>). Sport na UWr jest równie ważny jak nauka, na co wskazują miejsca zajmowane przez sekcje sportowe UWr w Dolnośląskiej Lidze Międzyuczelnianej oraz w Akademickich Mistrzostwach Polski.

Studenci mogą rozwijać również swoje pasje artystyczne w UWr np. poprzez uczestnictwo w Chórze Uniwersyteckim *Gaudium*, Zespole Tańca Dawnego czy zespole artystyczno-teatralnym *Nomen Omen*, a także w organizowanych konkursach i wydarzeniach artystycznych np. festiwalach piosenek. Studenci wykazujący się osiągnięciami sportowymi lub artystycznymi mogą ubiegać się o stypendium Rektora (Zarządzenie Rektora 196/2023; zał_I_8_3).

Aktywność organizacyjna studentów wspierana jest głównie poprzez dofinansowanie projektów realizowanych w ramach kół naukowych, działających pod auspicjami prorektora ds. studenckich, a także poprzez nowy program grantów dla studentów oraz doktorantów UWr – *Młody Badacz 2020-2025*, który pomaga im m. in. organizować międzynarodowe wydarzenia naukowe. Studenci wrocławskich uczelni wyższych mogą również skorzystać z *Academic Box* (<https://ctt.uwr.edu.pl/box/>), tj. unikatowego w skali kraju programu Uniwersyteckiego Centrum Transferu Technologii mającego na celu wspieranie inicjatyw i przedsiębiorczości studentów. W hali produkcyjno-magazynowej NOVA 7 Wrocławskiego Parku Technologicznego stworzona została przestrzeń warsztatowo-koncepcyjna, przeznaczona dla kół naukowych działających na wrocławskich uczelniach wyższych.

4. System motywowania studentów do osiągania lepszych wyników w nauce i działalności naukowej oraz sposoby wsparcia studentów wybitnych

Studenci WNB z najwyższą średnią ocen mają możliwość studiowania według indywidualnego planu studiów (IPS) (zał_I_2_11) polegającego na realizowaniu programu dostosowanego do zainteresowań studenta pod kierunkiem opiekuna naukowego. W ocenianym okresie żaden ze studentów kierunku *bc* nie skorzystał z możliwości kształcenia oferowanych w ramach IPS.

Stosowany jest również finansowy system motywacyjny. Studenci mający szczególne osiągnięcia naukowe mogą uzyskać stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Najlepsi studenci mogą ubiegać się o stypendium Rektora UWr przysługujące tym, którzy w poprzednim roku akademickim osiągnęli wysoką średnią ocen lub mają osiągnięcia naukowe, artystyczne albo sportowe. W latach 2020-2024 takie stypendia pobierało 23 studentów *bc* (zał_I_8_4). Szczegółowe uregulowania dotyczące przyznawania stypendiów znajdują się na stronie: <https://uwr.edu.pl/stypendia-i-wsparcie-finansowe/wsparcie-dla-studentow-2/>.

W związku z przyznaniem UWr statusu *Uczelni Badawczej* został uruchomiony program stypendialny *Młody Badacz 2020-2025* (Zarządzenie Rektora 95/2020; zał_I_8_5) dla wszystkich studentów, którzy w roku zdania egzaminu maturalnego zostali przyjęci na I rok studiów I stopnia lub jednolitych studiów magisterskich prowadzonych w UWr jako medaliści olimpiad międzynarodowych, laureaci i finaliści olimpiad przedmiotowych lub też jako kandydaci z najwyższymi wynikami uzyskanymi w procesie rekrutacji. Program stypendialny ma na celu wsparcie rozwoju kompetencji naukowo-badawczych studentów poprzez ich udział w pracach studenckich kół naukowych (SKN) i badaniach prowadzonych przez pracowników UWr. W konkursie *Młody Badacz* w latach 2020-2024 stypendia otrzymało 13 studentów WNB, w tym 1 osoba na kierunku *bc*.

Studenci mogą ubiegać się również o stypendium Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej (NAWA) dedykowane obcokrajowcom kształcącym się w Polsce lub studentom polskim odbywającym częściowo studia i pobyty studyjne za granicą (<https://uwr.edu.pl/pomocny-uwr/pomoc-prawna-i-socjalna/wsparcie-materialne/stypendysci-nawa/>). Działania w zakresie pomocy stypendialnej są koordynowane przez wyznaczonego pracownika dziekanatu WNB.

5. Sposoby informowania studentów o systemie wsparcia, w tym pomocy materialnej

Informacje o dostępnych formach wsparcia dla studentów, w tym realizowane programy, zasady i regulaminy przyznawania wsparcia, wzory dokumentów czy obowiązujące terminy, znajdują się na

stronie głównej Uniwersytetu Wrocławskiego (<https://uni.wroc.pl/wsparcie/wsparcie-dla-studentow/>). Również strona wydziału (<https://biologia.uwr.edu.pl/>) zawiera podstawowe informacje i odsyła osoby zainteresowane bezpośrednio do strony uniwersyteckiej. Na UWr działa Rzecznik praw studenta, który zajmuje się m.in.: doradzaniem w sprawach związanych z przestrzeganiem praw studenta, interwencjami w przypadku ich łamania, prowadzeniem szkoleń z zakresu praw i obowiązków studentów, pomocą studentom w osobistych sprawach związanych ze studiowaniem i uczelnią (Zarządzenie Rektora 30/2014, zał_I_8_6). W ramach wsparcia studentów UWr Samorząd Studencki uruchomił również skrzynkę mailową, gdzie można zgłaszać problemy, prosić o wsparcie/interwencję.

Studenci mogą otrzymać również wsparcie finansowe określone przez regulamin świadczeń dla studentów UWr (Zarządzenie Rektora 196/2023; zał_I_8_3). Studenci w trudnej sytuacji materialnej mogą otrzymać stypendium socjalne, stypendium socjalne dla osób z niepełnosprawnościami oraz zapomogę. Szczegółowe uregulowania dotyczące przyznawania wsparcia finansowego dla studentów UWr znajdują się na stronie: <https://uni.wroc.pl/wsparcie/wsparcie-dla-studentow/>, a w przypadku wątpliwości studenci mogą kontaktować się z zajmującym się tymi zagadnieniami pracownikiem dziekanatu.

6. Sposoby rozstrzygania skarg i rozpatrywania wniosków zgłaszanych przez studentów oraz ich skuteczność

Zgodnie z regulaminem studiów (zał_I_2_9) student ma prawo do zgłaszania władzom uczelni postulatów dotyczących planów i programów studiów, spraw związanych z procesem uczenia się oraz warunkami socjalno-bytowymi, wyrażania opinii o zajęciach dydaktycznych oraz o pracy prowadzących je nauczycieli akademickich w trybie uzgodnionym przez samorząd studencki z rektorem. Zarządzeniem Rektora 106/2020 (zał_I_8_7) została powołana Komisja ds. równego traktowania mająca na celu procedowanie skarg dotyczących molestowania, dyskryminacji i podobnych nadużyć. Informacje o procedurze składania skargi znajdują się na portalu *Równy UWr* (<https://uwr.edu.pl/rowny-uwr-2/>). Wszelkie wnioski i skargi rozpatrywane są na bieżąco, a studenci informowani o podjętych decyzjach w sposób właściwy dla rodzaju sprawy.

W przypadku kwestii spornych dotyczących toku studiów np. otrzymanej oceny, prawidłowości przeprowadzenia egzaminu, braku zaliczenia itp. regulamin studiów przewiduje określony tok postępowania i wskazuje na sposoby rozwiązania problemu (zał_I_2_9).

Na WNB studenci mogą składać skargi i wnioski w formie pisemnej lub ustnej do prodziekana ds. studenckich. W przypadku złożenia skargi w formie ustnej sporządzana jest notatka służbowa ze spotkania. W sytuacjach konfliktowych, gdy zaangażowanych jest kilka stron, prodziekan przeprowadza oddzielną rozmowę z każdą z nich. Na podstawie zebranych informacji podejmowane są adekwatne działania dla polubownego rozwiązania sprawy.

Gdy skarga studenta dotyczy nauczyciela akademickiego i istnieją przesłanki wskazujące na zasadność skargi, prodziekan ds. studenckich informuje pisemnie pracownika WNB, a także jego bezpośredniego przełożonego oraz dziekana wydziału o zaistniałej sytuacji. Pracownik powinien się ustosunkować pisemnie do zarzutów, po czym podejmowane są działania, mające na celu rozwiązanie problemu. O podjętych działaniach informowany jest student, pracownik i jego bezpośredni przełożony. W zasadnych sytuacjach prodziekan może zwrócić się z wnioskiem do Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia (WZOJK) o przeprowadzenie hospitacji interwencyjnych zajęć pracownika, którego dotyczyła skarga.

W przypadku decyzji o skreśleniu z listy studentów, o odmowie zwolnienia z opłat, reaktywacji na studia, wznowienia studiów albo przeniesienia z innej uczelni, studentowi przysługuje prawo złożenia wniosku do rektora o ponowne rozpatrzenie sprawy albo skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego. Wniosek składa się w dziekanacie w terminie 14 dni, a skargę w terminie 30 dni od dnia otrzymania decyzji. Od decyzji rektora studentowi przysługuje odwołanie do Wojewódzkiego Sądu

Administracyjnego. Od innych rozstrzygnięć dziekana studentowi przysługuje odwołanie do rektora za pośrednictwem dziekana, w terminie 14 dni od dnia ich doręczenia (zał_I_2_9).

7. Zakres, poziom i skuteczność systemu obsługi administracyjnej studentów, w tym kwalifikacje kadry wspierającej proces kształcenia

Najważniejsze dla studenta informacje i ogłoszenia zamieszczane są na stronie głównej UWr (<https://uwr.edu.pl/>) oraz na stronie wydziału (<https://biologia.uwr.edu.pl/>). Można tu znaleźć informacje o strukturze wydziału, kontakt do pracowników, a w zakładce *Studenci* znajdują się wszystkie dokumenty i formularze, wzory podań, instrukcje, procedury, informacje dotyczące dyplomowania, wykazy ważnych terminów, szczegółowe programy i plany studiów na dany rok akademicki itp. Nowo przyjęci studenci otrzymują również najważniejsze informacje w trakcie spotkań organizowanych w ramach dni adaptacyjnych. Wiele potrzebnych wiadomości, pozwalających studentom odnaleźć się w nowej sytuacji, znajduje się też na stronie głównej UWr w poradniku *Pierwszy rok? Zobacz co jak działa* (<https://uwr.edu.pl/poradnik-dla-studentow-pierwszorocznych/>).

Pracownicy dziekanatu oraz sekcji dydaktycznej zajmują się kompleksową obsługą studentów WNB, dotyczącą procesu nauczania, wspierania studentów w kwestiach formalnych, socjalno-bytowych oraz dostępem do informacji i dokumentów potrzebnych do sprawnego przebiegu studiów. Sprawy niewymagające osobistego złożenia dokumentów można procedować drogą elektroniczną poprzez przesłanie maila do odpowiedniego pracownika dziekanatu. W razie konieczności, studenci po wcześniejszym umówieniu się z danym pracownikiem są przyjmowani również poza godzinami dyżurów. Informacje o dziekanacie i sekcji dydaktycznej, zakresie kompetencji ich pracowników dostępne są w *Niezbędnikach studenta* odpowiednio na stronie dziekanatu WNB i sekcji dydaktycznej. (<https://biologia.uwr.edu.pl/struktura/diekanat/>, <https://biologia.uwr.edu.pl/struktura/sekcja-dydaktyczna-2/>). Co roku, w formie ankiet, zbierane są opinie studentów dotyczące jakości obsługi w dziekanacie WNB oraz w sekcji dydaktycznej.

W UWr działa Uniwersytecki System Obsługi Studentów (USOS). Do platformy USOSweb, mają dostęp studenci i pracownicy naukowo-dydaktyczni poprzez indywidualne, kodowane konto. W systemie są dostępne informacje o przedmiotach, ocenach, konsultacjach, planie zajęć oraz sprawach administracyjnych. USOS umożliwia szybki i bezpośredni kontakt ze studentami. System umożliwia procedowanie wielu spraw drogą elektroniczną np. prowadzenie indeksu, rejestracji na przedmioty, zatwierdzanie decyzji stypendialnych, ślubowanie studentów itp. Wdrożono również elektroniczny podpis recenzji prac dyplomowych oraz elektroniczny protokół z egzaminu dyplomowego. Powyższe rozwiązania przyspieszają, ułatwiają i poprawiają skuteczność obsługi administracyjnej.

8. Działania informacyjne i edukacyjne dotyczące bezpieczeństwa studentów, przeciwdziałania dyskryminacji i przemocy, zasady reagowania w przypadku zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa, dyskryminacji i przemocy wobec studentów, jak również pomoc jej ofiarom

Władze UWr dokładają wszelkich starań, aby zapewniać bezpieczeństwo studentom, zapobiegać sytuacjom konfliktowym z ich udziałem oraz przeciwdziałać przemocy.

Zarządzeniem Rektora UWr 27/2017 z późn. zmianami (zał_I_8_8) został powołany Pełnomocnik Rektora ds. bezpieczeństwa studentów i doktorantów, który koordynuje działania o charakterze prewencyjnym, edukacyjnym i organizacyjnym, służące zapewnieniu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie UWr. Uniwersytet podejmuje również działania w celu wyeliminowania wszelkich form dyskryminacji oraz nierównego traktowania na uczelni. W UWr został powołany Rzecznik ds. równego traktowania i przeciwdziałania dyskryminacji (<https://uwr.edu.pl/rowny-uwr-2/rzecznik-antydiskryminacyjny-2/>) oraz Komisja ds. równego traktowania na UWr (<https://uwr.edu.pl/rowny-uwr-2/komisja-ds-rownego-traktowania/>) współpracująca z Rzecznikiem, Pełnomocnikiem Rektora oraz siecią Pełnomocników wydziałowych ds. równego traktowania oraz ds.

bezpieczeństwa studentów i doktorantów. Ofiary przemocy (tak studenci, jak pracownicy) mogą również uzyskać wsparcie w Pracowni Konsultacji i Poradnictwa Psychologicznego (<https://uwr.edu.pl/pomocny-uwr/pomoc-psychologiczna/pracownia-konsultacji-i-poradnictwa-psychologicznego/>).

9. Współpraca z samorządem studentów i organizacjami studenckimi

Studenci UWr mają prawo zrzeszania się w uczelnianych organizacjach studenckich, zgodnie z regulaminem studiów (zał_I_2_9) i mogą mieć swoich reprezentantów we wszystkich kolegialnych ciałach UWr. W UWr działa ponad 150 organizacji, a na WNB koła studenckie, w tym Studenckie Koło Naukowe Antropologów „Kostka” (<https://casid.uwr.edu.pl/wykaz-kol-naukowych/>). Wyłącznym reprezentantem ogółu studentów uczelni są organy samorządu studenckiego. Samorząd działa we wszystkich sprawach dotyczących studentów oraz w sprawach określonych w regulaminie Samorządu Studentów UWr (Zarządzenie 157/2019 Rektora; zał_I_8_9). Reprezentantem roku jest starosta roku. Sposób wyboru starosty, jego uprawnienia i obowiązki określa regulamin Samorządu Studenckiego. Uczelniane organizacje studenckie mogą występować z wnioskami do organów samorządu studenckiego oraz do władz uczelni w sprawach dotyczących studiów.

Działalność uczelnianych organizacji studenckich i doktoranckich oraz stowarzyszeń wpisanych do ewidencji stowarzyszeń zgłoszonych w UWr musi być zgodna ze Statutem uczelni oraz obowiązującym prawem. Zasady funkcjonowania, współpracy i finansowania uczelnianych organizacji studenckich i doktoranckich oraz stowarzyszeń określa Zarządzenie 219/2023 Rektora UWr (zał_I_8_10). Nadzór nad organizacjami i stowarzyszeniami sprawuje prorektor ds. studenckich. Prorektor, na wniosek członków organizacji, zespołu lub koła, powołuje opiekuna, którym może być nauczyciel akademicki zatrudniony na UWr. Do obowiązków opiekuna należy bezpośredni nadzór nad działalnością merytoryczną i finansową, w szczególności zaś nad zgodnością działań z celami i zadaniami określonymi w statucie danego koła. Wybrane osiągnięcia kół naukowych zaprezentowano w **Kryterium 6**.

10. Sposoby, częstość i zakres monitorowania, ocena i doskonalenie systemu wsparcia oraz motywowanie studentów, jak również ocena kadry wspierającej proces kształcenia, a także udział w ocenie różnych grup interesariuszy, w tym studentów

WNB na bieżąco monitoruje i ocenia system wsparcia oraz kadrę odpowiedzialną za wspieranie procesu kształcenia. W razie potrzeby, na podstawie informacji zwrotnej od studentów, czy na wniosek samych pracowników, wprowadzane są rozwiązania mające na celu doskonalenie systemu wsparcia studentów. W proces ten są zaangażowani prodziekan ds. studenckich oraz pełnomocnicy dziekana ds. poszczególnych kierunków. Za ich pośrednictwem wnioskowane są zmiany, inicjowane szkolenia dla pracowników w zakresie pomocy studentom z niepełnosprawnościami, propagowana jest informacja na temat zakresu pomocy i sposobów jej pozyskania. Przykładem mogą tu być przeprowadzone na wniosek zainteresowanych pracowników szkolenia: szkolenie dla członków Wydziałowego Zespołu Jakości kształcenia (WZJK) pt. *Studenci i Doktoranci z niepełnosprawnością na UWr* przeprowadzone w lutym 2021 czy szkolenie dla wszystkich chętnych pracowników WNB pt. *Kontakt z młodymi i dorosłymi w kryzysie psychicznym – jak rozpoznawać problemy, jak pomagać, jak reagować na sytuacje zagrożenia?* w marcu 2024.

Studenci mają prawo do oceny pracowników administracji wspierających proces kształcenia, zgodnie z zasadami procedury monitorowania obsługi studentów w dziekanacie WNB (zał_I_8_11). Na podstawie wniosków płynących z zamieszczonej tam ankiety doskonalony jest system wspierania studentów przez pracowników administracji WNB. Współdziałanie z pozostałymi grupami interesariuszy opisano w **Kryterium 6**. Motywowanie studentów do udziału w studenckim życiu samorządowym ma miejsce poprzez bezpośredni kontakt studentów lub ich przedstawicieli (starostów) z prodziekanem ds. studenckich, pełnomocnikami ds. kierunków lub bezpośrednio z prowadzącymi zajęcia i promotorami.

Pracownicy administracji, podobnie jak pracownicy naukowo-dydaktyczni i dydaktyczni oraz studenci i doktoranci, mają dostęp do szkoleń ze zdalnego kształcenia studentów, realizowanych przez Centrum Kształcenia na Odległość (CKO, www.cko.uni.wroc.pl). Obsługa w zakresie wdrażania i prowadzenia zajęć zdalnych realizowana jest przez CKO i dokonywana przede wszystkim przez udostępnienie platformy e-edu (<https://e-edu.cko.uni.wroc.pl/>). Platforma oparta na systemie Moodle umożliwia pracownikom np. udostępnianie materiałów dydaktycznych. W ramach oferowanego wsparcia pracownicy CKO organizują cykliczne webinaria, nagrywane są poradniki, na stronie znajduje się szereg instrukcji i tutoriali. Innymi kanałami udostępnienia informacji i realizowania zajęć są narzędzia Teams i Forms, dostępne jako aplikacje w ramach pakietu Office 365.

Zalecenia dotyczące Kryterium 8 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (nie dotyczy)

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

1. Opis zakresu, sposobów zapewnienia aktualności i zgodności z potrzebami różnych grup odbiorców, udostępnianej publicznie informacji o warunkach przyjęć na studia, programie studiów, jego realizacji i osiągniętych wynikach

Zatwierdzenie utworzenia kierunku *biologia człowieka (bc)* nastąpiło Uchwałą 31/2015 Senatu UWr z dnia 25 marca 2015 roku (zał. I_1_1), którą można znaleźć w Biuletynie Informacji Publicznej UWr (BIPUWr) (<https://bip.uni.wroc.pl>), tam też znajdują się wszystkie wewnętrzne akty normatywne takie jak: uchwały Senatu, czy zarządzenia i komunikaty Rektora.

Dostęp do informacji o kierunku *bc* dotyczących programu studiów, realizacji procesu kształcenia, rekrutacji, organizacji studiów i wsparciu dla studentów, realizowany jest przy wykorzystaniu zróżnicowanych kanałów komunikacji, zarówno o charakterze tradycyjnym, jak i z użyciem narzędzi internetowych. Warto zaznaczyć, że zarówno główna strona internetowa UWr, jak i strona Wydziału Nauk Biologicznych (WNB) spełniają standardy *Web Content Accessibility Guidelines (WCAG 2.0)*.

Najważniejsze i najefektywniejsze kanały przekazywania informacji to:

Osobowe źródła informacji: zarówno kandydaci, jak i studenci mogą uzyskać interesujące ich informacje od:

- pracowników dziekanatu, w tym osób odpowiedzialnych za obsługę studentów oraz od pracowników sekcji dydaktycznej (dane kontaktowe oraz szczegółowy zakres obowiązków dostępne są na m.in. na stronie WNB; więcej na temat strony poniżej), służących pomocą studentom również poza godzinami dyżurów;
- dziekana wydziału, prodziekanów: ds. studenckich i ds. nauczania w godzinach dyżurów w dziekanacie, terminy dyżurów dostępne są na stronie WNB;
- nauczycieli akademickich w czasie godzin konsultacji; każdy nauczyciel zobowiązany jest do 2 godzin konsultacji w tygodniu.

Tradycyjne kanały informacji: tablice informacyjne w budynkach wydziału rozmieszczone w dobrze widocznych miejscach, jak również materiały informacyjne udostępniane podczas spotkań i imprez promujących uczelnię i wydział m. in. Dolnośląski Festiwal Nauki, Noc Biologów (więcej informacji w Kryterium 6).

Tematyczne spotkania z kandydatami i studentami:

- spotkania z kandydatami, prezentujące ofertę wydziału, odbywające się podczas ogólnouniwersyteckich imprez na terenie UWr oraz przy okazji prowadzenia zajęć dydaktycznych dla uczniów (więcej w Kryterium 6);
- coroczne wprowadzające spotkanie informacyjne dla studentów I roku wszystkich kierunków realizowanych na WNB, prowadzone przez prodziekana ds. studenckich;
- coroczne uniwersyteckie i wydziałowe giełdy kół naukowych, podczas których studenci mogą uzyskać informacje o działaniach i osiągnięciach kół naukowych oraz możliwościach oferowanych dla osób zaangażowanych w działalność w kołach;
- coroczne spotkania dotyczące przebiegu procesu dyplomowania na kierunku *bc*, prowadzone przez pełnomocnika dziekana ds. kierunku biologia człowieka;
- cykliczne spotkania Akademickiego Biuro Karier UWr dotyczące staży i ofert pracy skierowanych do studentów i absolwentów.

Strona internetowa WNB (<https://biologia.uwr.edu.pl/>) zawierająca następujące dane:

- w zakładce *Kandydaci* – informacje na temat prowadzonych na WNB kierunków, w tym kierunku *bc*, zasad rekrutacji (w tym link do strony uniwersytetu służącej do rekrutacji na studia), wymagań stawianym kandydatom na studia, efektów uczenia się, czy możliwości uzyskania stypendium *Młody Badacz*;
- w zakładce *Wydział* – informacje o władzach oraz strukturze WNB, zarządzeniach i komunikatach dziekana, komisjach i zespołach działających w obrębie wydziału, interesariuszach, a także o Radzie Wydziału i Radzie Dyscypliny Nauki Biologiczne;
- w zakładce *Studenci* – wszelkie potrzebne studentom informacje, jak: regulamin i programy studiów, semestralne rozkłady zajęć, informacje o praktykach zawodowych i stażach, organizacji roku akademickiego, możliwości indywidualizowania ścieżki kształcenia, krajowych programach mobilnościowych (MOST), procesie dyplomowania, godzinach pracy dziekanatu i sekcji dydaktycznej, itp. Ponadto znaleźć tam można informacje dotyczące pomocy socjalnej (stypendia, zapomogi), formach i zasadach wsparcia dla studentów z niepełnosprawnościami, stypendiach naukowych oraz grantach dla studentów;
- w zakładce *International* – informacje o programie Erasmus+, jak również link do strony uczelnianego Biura Współpracy Międzynarodowej, gdzie można znaleźć pełną ofertę skierowaną do studentów w zakresie możliwości realizacji procesu dydaktycznego poza granicami Polski (<https://international.uni.wroc.pl/>).

Dodatkowo na stronie wydziału można znaleźć wszelkie wzory podań i pism, jak również szablony prac dyplomowych.

Główna strona internetowa uczelni (<https://uni.wroc.pl>) w zakładce *Studia* zawiera informacje dotyczące: rekrutacji, zapisów na studia, regulaminu studiów, życia studenckiego (działalności kół naukowych, Samorządu Studentów oraz innych organizacji i zespołów), domów studenckich, jakości kształcenia, Akademickiego Biura Karier, stypendiów, zapisów na lektoraty i kursy w ramach Ogólnouniwersyteckiego Systemu Przedmiotów Ponadprogramowych, zajęć z wychowania fizycznego oraz innych zajęć sportowych. Oprócz tego w wymienionej zakładce w sekcji *Pierwsze kroki na UWr* znajdują się wszelkie informacje dedykowane nowym studentom Uniwersytetu.

Strona rekrutacyjna uczelni (<https://rekrutacja.uni.wroc.pl/>) będąca stroną dla kandydatów na studia. Zawiera informacje o procedurach rekrutacyjnych, wymaganiach oraz przekierowania do stron odpowiednich wydziałów prowadzących poszczególne kierunki.

System USOS (Uniwersytecki System Obsługi Studiów) (<https://usosweb.uwr.edu.pl>), w którym studenci mają dostęp do własnych planów zajęć, jak również do siatki godzin osób prowadzących zajęcia, ich dane kontaktowe, czy godziny i lokalizację konsultacji. Ponadto znajdują się tutaj sylabusy kursów w tym: cele, efekty uczenia się, treści programowe, metody i kryteria oceniania, jak również oceny końcowe z poszczególnych przedmiotów. Przez system studenci po zakończeniu każdego kursu mają możliwość anonimowej oceny przedmiotu i sposobu jego prowadzenia. Za pośrednictwem USOS studenci mogą również składać wnioski stypendialne, jak również mają wgląd do informacji związanych z uzyskanym stypendium. System umożliwia także samodzielną rejestrację na przedmioty do wyboru. Za jego pośrednictwem możliwy jest kontakt prowadzących ze studentami, dzięki możliwości wysłania wiadomości e-mail do całych grup lub pojedynczych osób (system jest zintegrowany z usługą Outlook).

Platforma USOSul (<https://zapisy.uni.wroc.pl/>), która jest częścią USOSweb służącą rejestracji na zajęcia wychowania fizycznego oraz z języków obcych. Ponadto strona udostępnia informacje dotyczące oferty i zasad realizacji zajęć, terminów zapisów i odbywania zajęć oraz zasad zaliczenia wychowania fizycznego.

System APD (<https://apd.uwr.edu.pl>), czyli Archiwum Prac Dyplomowych, portal, za pośrednictwem którego studenci składają prace dyplomowe gotowe do oceny, gdzie przeprowadzane jest badanie antyplagiatowe, umieszczane są recenzje prac i który również wykorzystywany jest

podczas egzaminu dyplomowego do sporządzenia protokołu i wpisania oceny z egzaminu oraz oceny końcowej ze studiów. W zakładce *Informacje* znajdują się tu dokumenty dla studentów, w tym przejrzysta instrukcja korzystania z systemu APD.

Serwisy uczelniane, w tym USOS, APD, UL, dostępne są w wersjach na urządzenia mobilne.

Centrum Aktywności Studenckiej i Doktoranckiej (CASiD) (<https://casid.uwr.edu.pl>), które ma na celu koordynację i wsparcie członków społeczności akademickiej w realizowaniu swojej ścieżki naukowej oraz realizacji projektów naukowych i społecznych.

Strony internetowe kół naukowych, w których działają studenci WNB prezentujące aktualne działania i zainteresowania studentów, osiągnięcia kół, oferty projektów i współpracy.

Media społecznościowe: Zakład Biologii Człowieka UWr, którego pracownicy w największym stopniu odpowiadają za kształcenie na kierunku *bc*, posiada profil na platformie Facebook (<https://www.facebook.com/search/top/?q=zak%C5%82ad%20biologii%20cz%C5%82owieka%20uniwersytet%20wroc%C5%82awski>), podobnie sama Uczelnia (<https://www.facebook.com/@uniwroc>), jak i WNB (<https://www.facebook.com/wnbuniwroc>). Dodatkowo UWr posiada profile na platformach Instagram (https://www.instagram.com/uniwersytet_wroclawski/) oraz LinkedIn (<https://www.linkedin.com/school/uniwroc/>). Warto zaznaczyć, że wiele osób należących do kadry prowadzącej zajęcia posiada swoje profile na platformie ResearchGate (<https://www.researchgate.net/>), gdzie prezentują swoje osiągnięcia naukowe i projekty. Wymienione profile mają za zadanie przekazywać aktualności związane ze studiowaniem, badaniami naukowymi oraz z wydarzeniami związanymi z szeroko pojętym życiem akademickim. Dodatkowo umożliwiają szerszy dostęp do informacji czy możliwość kontaktu obecnym i potencjalnym interesariuszom. Jednak należy zaznaczyć, że media społecznościowe pełnią głównie rolę informatorów (nie są miejscem debaty), a posty są zamieszczane jedynie przez administratorów.

Narzędzia pakietu Office 365, z których powszechnie wykorzystywanym narzędziem jest aplikacja Outlook, która umożliwia zarządzanie skrzynką mailową, kalendarzem oraz spotkaniami. Często używanym narzędziem jest MS Teams, np. do prowadzenia spotkań czy zajęć on-line. Zespoły są również używane do kontaktu ze studentami z poszczególnych kursów, czy też jako repozytorium materiałów z zajęć, jak również do oddawania i oceniania prac dzięki modułowi Zadanie. Podobnie usługi SharePoint czy OneDrive są używane do udostępniania studentom materiałów z zajęć.

Platforma E-EDU (<https://e-edu.cko.uni.wroc.pl/>), w ramach której studenci mogą uczestniczyć w kursach i szkoleniach e-learningowych, jak na przykład szkolenie z zakresu BHP wspierana przez **Centrum kształcenia na odległość (CKO)** (<https://www.cko.uni.wroc.pl>), które udziela pomocy pracownikom i studentom w zakresie przygotowania merytorycznego i technicznego do prowadzenia lub uczestniczenia w zajęciach w trybie zdalnym oraz obsługi wybranych narzędzi komputerowych oferowanych przez UWr.

Komunikacja mailowa: każda z osób pracujących i studiujących na UWr posiada adres mailowy w domenie UWr. Adresy e-mail osób prowadzących zajęcia można znaleźć w systemie USOS, aplikacji Outlook, na stronie internetowej Wydziału, jak również często przekazywane są podczas pierwszych zajęć z danego kursu. Adresy e-mail wszystkich pracowników Uniwersytetu Wrocławskiego dostępne są na stronach internetowych uczelni.

2. Sposoby, częstość i zakres oceny publicznego dostępu do informacji, udziału w ocenie różnych grup interesariuszy, w tym studentów, a także skuteczności działań doskonalących w tym zakresie

Aktualność, rzetelność i zgodność z obowiązującymi w UWr regulacjami udostępnianych informacji o kształceniu na WNB, w tym informacji dotyczących programów studiów, efektów uczenia się i ich realizacji oraz zasad studiowania, jest nadzorowana przez władze dziekańskie. Ocenę publicznego dostępu i bieżącą aktualizację na stronach internetowych i profilach społecznościowych WNB oraz na BIP UWr przeprowadzają pracownicy dziekanatu pod nadzorem kierownika dziekanatu uwzględniając

uwagi i sugestie interesariuszy zewnętrznych (w tym jednostek współpracujących z WNB oraz potencjalnych pracodawców) i wewnętrznych. Wnioski z monitorowania są wykorzystywane do doskonalenia dostępności i jakości informacji.

Studenci mogą zgłaszać swoje uwagi i sugestie dotyczące dostępu do wszelkich informacji o kierunku i studiowaniu zarówno w formie oficjalnej np. bezpośrednio w dziekanacie, podczas dyżurów władz dziekańskich, przewodniczącej Kierunkowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia, a także kanałami nieformalnymi np. pracownikom wydziału, w szczególności prowadzącym zajęcia. Studenci mogą także przekazywać uwagi przez starostów lat, członków Samorządu Studenckiego i swoich przedstawicieli w Radzie WNB lub w ankietach. Pracownicy wydziału swoje sugestie zgłaszają bezpośrednio do władz dziekańskich, dziekanatu lub sekcji dydaktycznej.

Zalecenia dotyczące Kryterium 9 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (nie dotyczy)

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

1. Sposób sprawowania nadzoru merytorycznego, organizacyjnego i administracyjnego nad kierunkiem studiów

Funkcjonowanie Uczelnianego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia Uniwersytetu Wrocławskiego (UWr) regulują Uchwała Senatu UWr 20/2021 (zal_I_10_1) oraz Zarządzenia Rektora UWr 239/2022 (zal_I_3_14), 119/2023 (zal_I_4_8) oraz 213/2024 (zal_I_10_2). Jego głównym celem jest systematyczne doskonalenie jakości kształcenia na UWr realizowane poprzez: dostosowywanie oferty dydaktycznej do aktualnych potrzeb pod kątem zwiększania zatrudnialności absolwentów, podnoszenie atrakcyjności i konkurencyjności UWr na rynku edukacyjnym, podnoszenie rangi nauczania oraz budowanie etosu nauczyciela akademickiego, a także dbanie o wysoki poziom wykształcenia absolwentów.

Zgodnie z procedurą (zal_I_3_13) w skład zespołu sprawującego nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny, zapewniający doskonalenie i kontrolę jakości kształcenia na Wydziale Nauk Biologicznych (WNB) wchodzi, pełniąc wskazane obowiązki:

- **Dziekan WNB** – powołanie Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia (WZJK), Kierunkowych Zespołów ds. Jakości Kształcenia (KZJK) oraz Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia (WZOJK), zapewnienie odpowiedniej kadry naukowo-dydaktycznej, przyjmowanie i zatwierdzanie raportów WZJK i WZOJK, wydawanie zarządzeń w zakresie oceny jakości kształcenia;
- **Prodziekan ds. nauczania** – planowanie działań w zakresie jakości kształcenia, w tym opracowanie programów studiów lub ich zmian, opiniowanie tworzonych i aktualizowanych procedur, a także współpraca z Radą Interesariuszy;
- **Prodziekan ds. studenckich** – koordynacja realizacji działań w zakresie jakości kształcenia i dydaktyki, w tym podejmowanie stosownych decyzji w indywidualnych sprawach studenckich;
- **Rada Wydziału** – opiniowanie składu WZJK, KZJK oraz WZOJK, podejmowanie uchwał w zakresie jakości kształcenia;
- **WZJK** – zapewnienie wysokiego poziomu i doskonalenie jakości kształcenia na WNB w ramach kompetencji określonych przez rektora UWr, dokumentacja realizacji zadań i sprawozdawczość; proponowanie zmian w programach studiów;
- **WZOJK** – monitorowanie jakości kształcenia i jej ocena na WNB w ramach kompetencji określonych przez rektora UWr, dokumentacja realizacji zadań i sprawozdawczość;
- **KZJK** – zapewnienie i doskonalenie jakości kształcenia na określonym kierunku studiów, ścisła współpraca z WZJK i WZOJK, tworzenie dokumentacji programu kształcenia nowych kierunków; proponowanie zmian w programach studiów;
- **Pełnomocnik Dziekana ds. kierunku biologia człowieka (przewodniczący KZJK)** – realizacja zadań w zakresie jakości kształcenia w ramach kierunku studiów;
- **Kierownik Kolegium Doktorskiego Nauk Biologicznych Szkoły Doktorskiej** – realizacja zadań w zakresie jakości kształcenia w Szkole Doktorskiej i na studiach III stopnia;
- **Sekcja dydaktyczna** – obsługa studentów pod kątem oferty dydaktycznej i planu studiów, wprowadzanie stosownych danych do systemu Uniwersyteckiego Systemu Obsługi Studenta (USOS); jednostka podlegająca bezpośrednio prodziekanowi ds. nauczania;
- **Dziekanat** – obsługa studentów pod kątem toku studiów oraz spraw socjalno-bytowych, wprowadzanie stosownych danych do systemu USOS.

W celu zapewnienia wysokich standardów jakości kształcenia na WNB, w tym na kierunku *biologia człowieka (bc)*, szczególnie istotne jest prawidłowe działanie WZJK i WZOJK, sprawujących nadzór nad dydaktyką. Na mocy uchwały Senatu UWr 20/2021 (zal_I_10_1) w skład WZJK wchodzi: przewodniczący, którym jest prodziekan ds. nauczania oraz nauczyciele akademicki zaangażowani w proces dydaktyczny na różnych kierunkach prowadzonych na WNB, w tym co najmniej dwóch profesorów lub doktorów habilitowanych oraz inne osoby wskazane przez dziekana. Skład WZJK w kadencji 2024-2028 określa Zarządzenie Dziekana WNB 28/2024 (zal_I_10_3). Do zadań WZJK należy dbanie o jakość nauczania na WNB poprzez opiniowanie programów studiów i zmian w programach przygotowanych przez inne zespoły, opiniowanie tematów prac dyplomowych oraz składów komisji dyplomowych, opiniowanie programów studiów studentów w ramach Indywidualnych Planów Studiów (IPS), opiniowanie wniosków o realizacji pracy dyplomowej poza WNB, a także w sprawie wyrażenia zgody na udział w projekcie badawczym. WZJK wykonuje zalecenia i wytyczne Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia (UKJK), a także zadania związane z jakością kształcenia zlecone przez dziekana, przygotowuje roczne sprawozdania z działalności oraz opracowuje rekomendacje i zalecenia do działań projakościowych na WNB. Ponadto analizuje i wykorzystuje opinie interesariuszy zewnętrznych (np. pracodawców), wewnętrznych (studentów) oraz nauczycieli odnośnie programów studiów.

Kompetencje WZOJK obejmują ewaluację jakości i efektywności kształcenia w tym m. in.: przeprowadzanie samooceny działań projakościowych prowadzonych na wydziale, monitorowanie prawidłowości oceniania studentów i doktorantów, opracowywanie i analizę ankiet studenckich, ocenę jakości prowadzenia zajęć i prac dyplomowych, a także rzetelności ich oceniania i sposobu przeprowadzania egzaminów dyplomowych oraz ocenę obsługi dziekanatowej studentów i doktorantów. WZOJK przekazuje dziekanowi raport z każdego wykonanego zadania, a także przygotowuje sprawozdania roczne ze swojej działalności. WZOJK tworzą: przewodniczący, którym jest nauczyciel akademicki ze stopniem co najmniej doktora habilitowanego, co najmniej troje nauczycieli akademickich z różnych kierunków studiów realizowanych na WNB, przedstawiciele studentów i doktorantów, a także inne osoby wskazane przez dziekana. Aktualny skład WZOJK na kadencję 2024-2028 określa Zarządzenie Dziekana WNB 29/2024 (zal_I_10_4).

Na mocy Zarządzenia Dziekana 30/2024 z dnia 31 października 2024 r. zostały powołane KZJK dla wszystkich kierunków studiów prowadzonych na WNB, w tym dla kierunku *bc* (zal_I_10_5), których głównym celem jest nadzór merytoryczny i organizacyjny nad procesem kształcenia.

2. Zasady projektowania, dokonywania zmian i zatwierdzania programu studiów

Obecnie projektowanie i dokumentowanie programów studiów oraz ich modyfikowanie odbywa się zgodnie z zasadami określonymi w Zarządzeniu Rektora UWr 214/2023 (zal_I_10_6). Na WNB tworzenie programów nowych kierunków reguluje stosowna procedura (zal_I_2_1), podobnie jak w przypadku wprowadzania zmian w istniejących programach (zal_I_2_2). Wprowadzanie zmian w istniejących programach studiów wynika z uwag interesariuszy wewnętrznych (studentów), interesariuszy zewnętrznych (potencjalnych pracodawców), a także samych nauczycieli akademickich. W pierwszej kolejności nad zmianami w programie pracuje KZJK, modyfikacje są następnie opiniowane przez WZJK oraz przez Radę WNB. Projekt nowego programu jest kierowany do Senackiej Komisji Nauczania i zatwierdzany uchwałą Senatu UWr.

3. Sposoby i zakres bieżącego monitorowania oraz okresowego przeglądu programu studiów oraz źródeł informacji wykorzystywanych w tych procesach

Ocena jakości kształcenia, a także programu studiów na WNB odbywa się w sposób ciągły i systematyczny. W procesie oceny uwzględniane są rekomendacje WZJK, WZOJK oraz wnioski i oceny uzyskane na podstawie analiz ankiet (zarówno przedmiotowych jak i oceniających cały cykl kształcenia) lub indywidualnie przekazanych opinii pracowników, studentów i interesariuszy zewnętrznych.

Formą bieżącego nadzoru nad procesem kształcenia są hospitacje zajęć przeprowadzane zgodnie z przyjętą procedurą (zał_I_3_17). Doktoranci hospitowani są każdego roku, a nowo zatrudnieni nauczyciele akademicy w pierwszym lub drugim roku zatrudnienia. Poszczególne arkusze hospitacyjne zawierają cenne uwagi, które mogą być wykorzystywane do udoskonalania procesu kształcenia, a coroczne raporty z hospitacji przygotowywane przez WZOJK stanowią wskazówki dla WZJK do podnoszenia jakości kształcenia na WNB.

Ważnym elementem oceny prowadzonych zajęć, zgodnie z procedurą monitorowania jakości zajęć na WNB (zał_I_3_15) są anonimowe ankiety studenckie udostępniane w systemie USOS, które dotyczą wszystkich zajęć dydaktycznych prowadzonych przez pracownika/doktoranta WNB, a także prowadzących spoza WNB na studiach I i II stopnia oraz w Szkole Doktorskiej. Ankiety są ważnym bieżącym źródłem informacji pozwalającym sprawdzać funkcjonowanie programu studiów w każdym semestrze. Pozwalają także porównywać wyniki w kolejnych semestrach i wdrażać działania naprawcze w przypadku powtarzającego się problemu. Ankieta uruchamiana jest zazwyczaj w połowie semestru i jest aktywna do zakończenia sesji poprawkowej w semestrze zimowym oraz do 30 września w semestrze letnim. Jest ona anonimowa i obowiązkowa dla studentów. Studenci oceniają prowadzących w skali 2-5. Po zamknięciu ankiety system oblicza średnią ocenę dla każdego nauczyciela z danego semestru. Każdy pracownik/doktorant ma możliwość pisemnego ustosunkowania się do uzyskanej oceny i komentarzy studentów. Wyniki ankiet mogą być podstawą wskazania osoby do hospitacji oraz są uwzględniane przy ocenie okresowej pracowników. Każdego roku WZOJK opracowuje zbiorczy raport skierowany do dziekana, ze wskazaniem prowadzących, którzy otrzymali oceny niskie (poniżej 4,0) bądź negatywne (poniżej 3,5). W przypadku negatywnych ocen studenckich lub innych informacji kwestionujących jakość prowadzonych zajęć, dziekan z własnej inicjatywy lub na wniosek Przewodniczącego WZOJK może zarządzić przeprowadzenie hospitacji interwencyjnej, zgodnie ze wspomnianą wcześniej procedurą hospitacji zajęć dydaktycznych (zał_I_3_17). Hospitację interwencyjną przeprowadza się także na prośbę nauczyciela akademickiego. Należy podkreślić, że zdecydowana większość prowadzących zajęcia na WNB otrzymuje wysokie i bardzo wysokie oceny w zakresie od 4,49 do 5,0 (zał_I_10_7 i zał_I_10_8). W ostatnim roku akademickim 2023/24 pracownicy oraz doktoranci WNB otrzymali średnią ocenę 4,70, natomiast w poprzednim roku 2022/23 średnia ocena pracowników i doktorantów wyniosła 4,62. Konieczne jest jednak zaznaczenie, że pomimo kierowanych do studentów apeli, odsetek osób wypełniających ankietę, zazwyczaj nie przekracza 25%. Wiąże się to z niebezpieczeństwem, że słabe lub wręcz negatywne oceny mogą być wystawione na podstawie nawet pojedynczych komentarzy, a nie opinii większości studentów biorących udział w zajęciach. Od 2023 r. stało się możliwe przeprowadzanie ankietowania na urządzeniach mobilnych.

Zasadnicze znaczenie dla procesu monitorowania jakości kształcenia ma praca WZOJK, który na bieżąco podejmuje różnorodne działania w tym zakresie. Koncentrują się one na monitorowaniu: jakości prowadzonych zajęć i stopnia satysfakcji studentów z programu studiów, warunków studiowania oraz wsparcia w procesie uczenia się, poprzez hospitacje zajęć oraz system ankiet oceniających zajęcia, wypełnianych w USOS przez studentów wraz z końcem każdego semestru. WZOJK podsumowuje proces ankietowania, wskazując przedmioty sprawiające szczególną trudność, oceniając obsługę w dziekanacie czy analizując przyczyny rezygnacji ze studiów. Systematyczne ankietowanie daje możliwość prześledzenia tendencji i umożliwia podjęcie precyzyjnych działań projakościowych.

Propozycje zmian w programach studiów kierowane są w pierwszej kolejności do KZJK. Do zespołu zgłaszają się: 1) nauczyciele akademicy, którzy na bieżąco śledzą ewentualne problemy studentów z osiągnięciem zakładanych efektów uczenia się; 2) studenci realizujący dany program, poprzez ankiety ewaluacyjne przeprowadzane w ostatnim roku cyklu kształcenia oraz 3) interesariusze zewnętrzni poprzez wnioski składane podczas posiedzenia Rady Interesariuszy. Korekty w programie dotyczą zazwyczaj zmiany formy zajęć, semestru, liczby godzin zajęć, ich podziału pomiędzy zajęcia teoretyczne i praktyczne, i co się z tym wiąże zmiany w liczbie ECTS.

4. Sposoby oceny osiągnięcia efektów uczenia się przez studentów ocenianego kierunku oraz przydatności efektów uczenia się na rynku pracy lub w dalszej edukacji, jak też wykorzystania wyników tej oceny w doskonaleniu programu studiów

WZOJK na bieżąco monitoruje wyniki nauczania i stopień osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów uczenia się. Analizuje współczynniki zdawalności poszczególnych przedmiotów oraz struktury ocen z zaliczeń i egzaminów po zakończeniu każdego semestru. W ten sposób identyfikuje się przedmioty sprawiające studentom największe trudności, jak również przedmioty kończące się wystawieniem ocen o zbyt małym zróżnicowaniu. Obie te informacje przekazywane są do WZJK, KZJK i do prowadzących zajęcia celem podjęcia działań naprawczych.

Istotnym aspektem oceny programu i monitorowania jakości kształcenia jest również kontrola procesu dyplomowania, którą opisuje stosowna procedura (zal_I_2_5). WZOJK corocznie analizuje 10% wszystkich prac dyplomowych, sprawdzając rzetelność ich oceniania, realizację zakładanych efektów uczenia się, zgodność z zaleceniami formalnymi pracy, przebieg weryfikacji antyplagiatowej, sposób przeprowadzania egzaminów dyplomowych. Raporty WZOJK z ostatnich lat nie wykazują nieprawidłowości. Większość prac dyplomowych na kierunku *bc*, jest dobrze oceniana przez promotorów i recenzentów, co dodatkowo potwierdzają oceny wystawione z poszczególnych pytań i ostateczny wynik egzaminu. W wielu przypadkach prace dyplomowe studentów *bc* stały się podstawą publikacji (zal_I_4_5), co zostało opisane w **Kryterium 4**.

Istotność i przydatność efektów uczenia się uzyskanych w czasie studiów na rynku pracy sprawdzana jest dzięki analizie losów absolwentów. W skali uczelni badania takie prowadzi Akademickie Biuro Karier UW. Ankietę można wypełnić korzystając z następującej strony: <https://biurokarier.uwr.edu.pl/monitorowanie-losow-absolwentow/>. Ponadto, losy absolwentów są analizowane przez ogólnopolski system monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów szkół wyższych (ELA). Jest to platforma pozwalająca na generowanie raportów dotyczących m.in.: wysokości zarobków absolwentów, czasu poszukiwania pracy etatowej po zakończeniu studiów czy ryzyka bezrobocia. ELA daje możliwość porównywania sytuacji absolwentów tych samych kierunków na różnych uczelniach, jak również zbiorcze porównywanie w obrębie samych uczelni. Dotychczas ukazały się raporty absolwentów z roczników 2014-2021, które można wygenerować na stronie <https://ela.nauka.gov.pl>. Około rok temu ELA wzbogaciła się o nowe informacje m.in.: wskaźniki charakteryzujące proces przejścia między studiami I oraz II stopnia tj. odsetek osób, które po ukończeniu studiów I stopnia podjęły studia II stopnia oraz odsetek osób kontynuujących studia na tej samej uczelni. Niestety niewielka liczba respondentów biorących udział w procesie ankietowania losów absolwentów sprawia, że uzyskane w ten sposób dane są niemiernodajne i nie pozwalają na formułowanie na ich podstawie uogólnień czy konkretnych rekomendacji w odniesieniu do koncepcji i realizacji programu studiów. Z kolei z nieformalnych rozmów promotorów z absolwentami kierunku wiadomo, że studenci *bc* w dużej mierze wykorzystują nabyte w czasie studiów umiejętności i wiedzę, wykonując pracę związaną z ukończonym kierunkiem studiów. Jako przykład można wymienić absolwentów zatrudnianych w *National Health Service (NHS)* w Wielkiej Brytanii.

Przydatność efektów uczenia się na rynku pracy oceniana jest także przez Radę Interesariuszy, co opisano w **Kryterium 6**. Uzyskane w czasie studiów efekty uczenia się wykorzystywane są także w dalszej edukacji absolwentów. Absolwenci studiów I stopnia *bc* kontynuują edukację, wybierając najczęściej kierunek *biologia* ze specjalnością *biologia człowieka*. Decyzję taką podejmuje średnio 57% absolwentów kierunku *bc* (zal_I_1_18).

5. Zakres, formy udziału i wpływ interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych na doskonalenie i realizację programu studiów

Wyniki ankiet prowadzonych na zakończenie cyklu kształcenia wśród studentów III roku studiów licencjackich *bc* są istotnym przyczynkiem do zmiany w programie studiów. Studenci oceniają wtedy cały program studiów, wskazując przedmioty sprawiające trudność, a także oceniają i porównują treści

przedstawiane na przedmiotach i umiejscowienie przedmiotów w semestrach. Mogą zgłosić dowolne uwagi do przebiegu studiów. Opinie studentów analizowane są przez KZJK i WZJK – oba zespoły opracowują zmiany, które są odpowiedzią na zgłaszane niedoskonałości programu i w efekcie poprawiają jakość kształcenia na kierunku *bc*. Dla przykładu, na wniosek studentów zwiększono liczbę godzin do 80 z obowiązkowego przedmiotu *Anatomia człowieka I* (semestr I) oraz *Anatomia człowieka II* (semestr II) – wcześniej oba przedmioty realizowane były w wymiarze 70 godzin. Na wniosek studentów zwiększono również liczbę godzin do 20 z obowiązkowego przedmiotu *Podstawy statystyki w naukach o człowieku II* (wcześniej przedmiot był realizowany w wymiarze 15 godzin). Ponadto na wniosek WZJK, z uwagi na potrzebę podniesienia mobilności studentów kierunku *bc*, wprowadzono nowy przedmiot *Programy stypendialne dla studentów nauk biologicznych* (10 godzin, przedmiot fakultatywny).

Zgodnie z odpowiednią procedurą (zal_I_1_15) interesariusze zewnętrzni wspomagają WNB w doskonaleniu programu studiów przekazując opinie na temat przygotowania merytorycznego i umiejętności absolwentów WNB oraz proponując korekty w programach studiów. Na WNB wprowadzono procedurę (zal_I_1_17), zgodnie z którą analiza zgodności efektów uczenia się z potrzebami rynku pracy jest przeprowadzana na podstawie ankiety wypełnianej zarówno przez pracodawców (m. in. członków Rady Interesariuszy), jak i absolwentów WNB pracujących w zawodzie. Umocnieniu pozycji studentów na rynku pracy może służyć realizacja dodatkowych przedmiotów zaproponowanych przez Biuro Karier np.: *Zaprojektuj swoją karierę*, *Trening skutecznej pracy zespołowej*, *Przedsiębiorczość – historie sukcesów* czy *University Dragons' Den* (więcej w **Kryterium 8**).

6. Sposoby wykorzystania wyników zewnętrznych ocen jakości kształcenia i sformułowanych zaleceń w doskonaleniu programu kształcenia

Nie dotyczy – kierunek biologia człowieka nie był dotychczas poddany akredytacji zewnętrznej.

Zalecenia dotyczące Kryterium 10 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (nie dotyczy)

Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów

	POZYTYWNE	NEGATYWNE
Czynniki wewnętrzne	Mocne strony Ciekawy, zróżnicowany i interdyscyplinarny program umożliwiający kontynuowanie studiów na studiach magisterskich na innych kierunkach WNB i UW, jak również na innych uczelniach w kraju i za granicą. Wyspecjalizowana kadra dydaktyczna legitymująca się dużym dorobkiem naukowym zgodnym z tematyką zajęć i o szerokich zainteresowaniach badawczych, umożliwiająca studentom pisanie prac dyplomowych o zróżnicowanej tematyce a także zapewniająca dostęp do aktualnej wiedzy. Indywidualne podejście do studenta wynikające z niewielkiej liczby przyjmowanych studentów, małych grup na zajęciach, szeregu możliwości zindywidualizowania toku studiów (m.in. IPS, IOS, szeroka paleta przedmiotów fakultatywnych, dostępny krajowy i międzynarodowy system wymiany studentów w procesie kształcenia i podnoszenia kompetencji zawodowych – programy Erasmus+, MOST) a także włączania studentów w prace badawcze (m.in. w ramach <i>Projektu badawczego</i> czy badawczej pracy licencjackiej, działalności studenckich kół naukowych – szczególnie SKN Antropologów „Kostka”). Stosowanie różnorodnych form nauczania i metod badawczych (zajęcia teoretyczne i praktyczne) umożliwiających studentom przyswojenie aktualnej wiedzy oraz poznanie wielu technik i metod pracy pożądanych przez przyszłych pracodawców a także kształcenie kompetencji miękkich potrzebnych na rynku pracy. System zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów uczenia się i doskonalenie programów studiów oraz podniesienie jakości nauczania z uwzględnieniem potrzeb rynku pracy.	Słabe strony Niedostateczne finansowanie dydaktyki oraz wysokie koszty utrzymania infrastruktury dydaktyczno-badawczej, co prowadzi do brak funduszy na wymianę i doposażenie w sprzęt niezbędny do zajęć praktycznych, wyposażenie powstającej pracowni lub poszerzenie zaplecza informatycznego (np. w bogatszą niż obecnie ofertę programów statystycznych). Rozproszona baza lokalowa, co wymaga od studentów przemieszczania się między dwoma kampusami wydziału oraz innymi budynkami UW, w których realizowane są zajęcia (np. wf, lektoraty). Niewielki odsetek zajęć prowadzonych w języku angielskim i niewielka liczba studentów kierunku <i>bc</i> w porównaniu do innych kierunków studiów prowadzonych na WNB, wyjeżdżających za granicę pomimo licznych możliwości jakie oferuje WNB/UW. Brak szeroko zakrojonych działań marketingowych i reklamy przez co nasza oferta nie trafia do wielu potencjalnych kandydatów. Nadmierne obciążenie kadry prowadzącej zajęcia na kierunku <i>bc</i>, zarówno ze względu na wygórowane pensum dydaktyczne jak i liczne obowiązki administracyjne.

Czynniki zewnętrzne	Szanse Lokalizacja uczelni w dużym mieście wojewódzkim, postrzeganym jako atrakcyjne dla młodych ludzi, bardzo otwarte, stwarzające możliwości do realizowania swoich pasji oraz interesującego spędzania wolnego czasu. Także w najbliższych okolicach Wrocławia znajduje się wiele atrakcyjnych turystycznie miejsc. Podwyższanie kompetencji kadry i powiększanie bazy aparaturowej dzięki uczestnictwu UWr w programie IDUB. Szeroka współpraca z renomowanymi ośrodkami zagranicznymi i krajowymi (np. <i>European University Alliance ARQUS</i>), co wpływa na podniesienie jakości badań naukowych i dydaktyki, umożliwia włączenie studentów w międzyuczelniane i międzynarodowe badania oraz zwiększa możliwości mobilności studentów. Zróżnicowany rynek pracy stwarzający możliwości zatrudnienia w wielu branżach oraz zapotrzebowanie na rzetelną wiedzę dotyczącą szeroko rozumianej biologii, zdrowia i rozwoju człowieka w zmieniającym się świecie. Intensywnie rozwijająca się współpraca z otoczeniem społecznym, polegająca na popularyzacji wiedzy z zakresu biologii człowieka kierowanej do różnych pokoleń (uczniów, seniorów), w tym odbiorców on-line, oraz badania naukowe dające realne korzyści uczestnikom (m.in. dostęp do szeregu badań profilaktycznych), co buduje pozytywny wizerunek kierunku <i>bc</i>, WNB i UWr w społeczeństwie.	Zagrożenia Malejąca liczba kandydatów ze względów demograficznych oraz z powodu zmian w wyborach ścieżek zawodowych wśród młodych osób. Niski prestiż i szacunek otoczenia dla badań podstawowych, co bezpośrednio przekłada się na ich finansowanie. Promowanie badań medycznych i molekularnych powoduje, że badania podstawowe, behawioralne i ewolucyjne stają się dziedzinami dla hobbystów, a dla kandydatów na studia jawią się często jako niewystarczająco atrakcyjne i nowoczesne. Powoduje to również odpływ studentów, szczególnie na kierunki medyczne po poprawieniu wyników matury. Obniżony poziom wiedzy i kompetencji społecznych absolwentów szkół ponadpodstawowych rekrutujących się na studia mający wpływ na jakość kształcenia na studiach kierunkowych. Rosnące koszty utrzymania się studentów w dużym mieście negatywnie wpływające na podejmowanie decyzji o rozpoczęciu lub kontynuowaniu studiów, a także ograniczające zaangażowanie się w studiowanie i dodatkowe aktywności (np. działalność w kołach naukowych, udział w projektach badawczych, udział i organizowanie konferencji) ze względu na konieczność pracy zarobkowej. Nieodpowiedni sposób rekrutacji na poziomie ogólnopolskim – studenci mogą rejestrować się na nieograniczoną liczbę kierunków, następnie składać dokumenty na kilka kierunków i nie informować o swojej rezygnacji, co może uniemożliwiać przyjęcie kandydatów faktycznie zainteresowanych studiowaniem na danym kierunku, ale zajmujących dalsze miejsca na liście rankingowej oraz destabilizuje układanie harmonogramów zajęć i dydaktykę w pierwszych tygodniach roku akademickiego, ze szkodą dla osób, które podjęły studia na kierunku <i>bc</i>.
---------------------	---	---

(Pieczęć uczelni)

.....

(podpis Dziekana/Kierownika jednostki)

.....

(podpis Rektora)

....., dnia

(miejscowość)

Część III. Załączniki

Załącznik nr 1. Zestawienia dotyczące ocenianego kierunku studiów

Tabela 1. Liczba studentów kierunku *biologia człowieka*

Poziom studiów	Rok studiów	Studia stacjonarne	
		Dane sprzed 3 lat 2021/2022	Bieżący rok akademicki 2024/2025
I stopnia	I	32	25
	II	27	8
	III	22	24
Razem:		81	57

Tabela 2. Liczba absolwentów kierunku *biologia człowieka* w ostatnich trzech latach poprzedzających rok przeprowadzenia oceny

Poziom studiów	Rok ukończenia	Studia stacjonarne	
		Liczba studentów, którzy rozpoczęli cykl kształcenia kończący się w danym roku	Liczba absolwentów w danym roku
I stopnia	2024	32 (rozpoczęli studia w 2021)	15
	2023	33 (rozpoczęli studia w 2020)	16
	2022	32 (rozpoczęli studia w 2019)	13
Razem:		97	44

Tabela 3. Wskaźniki dotyczące programu studiów na kierunku *biologia człowieka*

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	6 semestrów; 180 ECTS
Łączna liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	2016 godzin
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	180 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	95 ECTS (przedmioty obowiązkowe) 69 ECTS (w ofercie przedmiotów do wyboru)
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	9 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	57 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program studiów przewiduje praktyki)	-----
Wymiar praktyk zawodowych (jeżeli program studiów przewiduje praktyki)	-----
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	60 godzin
W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:	
Łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych/ Łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	2016/ 4

Tabela 4. Zajęcia związane z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie, do której przyporządkowany jest kierunek *biologia człowieka*

Tabela 4a. Przedmioty obowiązkowe w programie studiów

Na niebiesko zaznaczono przedmioty ujęte w programie studiów, ale nieuruchomione w bieżącym roku akademickim (2024/2025). Wskazane (zaznaczone) zajęcia powinny być realizowane dla studentów II roku studiów w roku akademickim 2024/25, ale ze względu na fakt, iż część studentów, których to dotyczy powtarza rok, a część jest na urlopie dziekańskim, zajęcia nie figurują w planie zajęć.

Nazwa zajęć	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin zajęć; stacjonarne	Liczba punktów ECTS
Anatomia człowieka I	wykład, ćwiczenia	80	7
Ekologia człowieka	wykład	30	3
Podstawy biologii komórki zwierzęcej	wykład, laboratorium	30	2
Anatomia człowieka II	wykład, ćwiczenia	80	7
Antropologia biologiczna	wykład, ćwiczenia	60	5
Mikrobiologia	wykład, laboratorium	60	4
Wczesne etapy ontogenezy człowieka	wykład	20	2
Czynniki rozwoju człowieka i ochrony zdrowia	wykład, ćwiczenia	60	5
Genetyka	wykład, laboratorium	60	4
Osteometria i kranioskopia	wykład, ćwiczenia	45	4
Podstawy statystyki w naukach o człowieku I	wykład, ćwiczenia	45	4
Wprowadzenie do immunologii człowieka	wykład, ćwiczenia	25	2
Wykorzystanie języka angielskiego w biologii człowieka	ćwiczenia	20	2
Antropometria i antroposkopia	ćwiczenia	50	4
Choroby infekcyjne człowieka	wykład, laboratorium	50	5
Etologia człowieka	ćwiczenia	30	3
Fizjologia zwierząt	wykład, laboratorium	75	5
Osteologia wieku rozwojowego	wykład	15	2

Współczesne metody badań w paleoantropologii	wykład, ćwiczenia	60	5
Podstawy statystyki w naukach o człowieku II	ćwiczenia	20	2
Prymatologia	wykład, ćwiczenia	35	3
Techniki przygotowania pracy dyplomowej	ćwiczenia	15	1
Antropogeneza	wykład, ćwiczenia	45	4
Ekologia behawioralna człowieka	wykład, ćwiczenia	30	3
Ergonomia	wykład, ćwiczenia	25	2
Ewolucjonizm	wykład, ćwiczenia	60	5
Razem:		1125	95

Tabela 4b. Przedmioty fakultatywne w programie studiów

Na *niebiesko* zaznaczono przedmioty ujęte w programie studiów, ale niewybrane w bieżącym roku akademickim (2024/2025)

Nazwa zajęć	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin zajęć; stacjonarne	Liczba punktów ECTS
Antropopresja	wykład, ćwiczenia	30	2
Podstawy zoologii kręgowców	wykład, laboratorium	25	2
Parazytozy człowieka <u>lub</u> Parazytozy człowieka – kurs rozszerzony*	wykład <u>lub</u> wykład, laboratorium	25 <u>lub</u> 45	2 <u>lub</u> 3
Histologia zwierząt	wykład, laboratorium	30	2
Podstawy biologii roślin i grzybów	wykład, ćwiczenia	45	3
Podstawy zoologii bezkręgowców	wykład, laboratorium	25	2
Ekologia	wykład, ćwiczenia	60	4
Fizjologia roślin – wprowadzenie	wykład, laboratorium	30	2
Podstawy rozwoju zwierząt	wykład, laboratorium	25	2
Podstawy wirusologii	wykład	20	2
Biologia śmierci	wykład	20	2

Ewolucja świadomości	wykład, ćwiczenia	30	2
Biologia populacji ludzkich <u>lub</u> Biologia populacji ludzkich – kurs rozszerzony*	wykład, ćwiczenia	25 <u>lub</u> 45	2 <u>lub</u> 3
Metody antropologiczne w kryminalistyce <u>lub</u> Metody antropologiczne w kryminalistyce – kurs rozszerzony*	ćwiczenia <u>lub</u> wykład, ćwiczenia	30 <u>lub</u> 60	2 <u>lub</u> 4
Biologiczne aspekty mobilności społecznej	wykład, ćwiczenia	25	2
Podstawy epidemiologii	wykład, konwersatorium	30	3
Genetyka człowieka	wykład, konwersatorium	30	2
Nowotworzenie – wstęp	wykład	20	2
Podstawy paleontologii	wykład, ćwiczenia	30	2
Podstawy żywienia człowieka	wykład, ćwiczenia	30	3
Przygotowanie pracy licencjackiej		bw	20
Razem:		maks. 655	maks. 69

* konieczny jest wybór przedmiotu na jednym z poziomów

Tabela 5. Zajęcia lub grupy zajęć służące zdobywaniu przez studentów kompetencji inżynierskich/
Zajęcia lub grupy zajęć przygotowujące studentów do wykonywania zawodu nauczyciela; **nie dotyczy**

Tabela 6. Informacja o zajęciach prowadzonych w językach obcych na kierunku *biologia człowieka*

Nazwa zajęć	Forma realizacji	Semestr	Forma studiów	Język wykładowy	Liczba studentów
Język angielski	ćwiczenia - lektorat	3-5	stacjonarne	język angielski	obowiązkowy dla wszystkich studentów kierunku <i>bc</i>
Wykorzystanie języka angielskiego w biologii człowieka	ćwiczenia	3	stacjonarne	język angielski	obowiązkowy dla wszystkich studentów kierunku <i>bc</i>

Załącznik nr 2. Wykaz materiałów uzupełniających

Cz. I. Dokumenty, które dołączono do raportu samooceny w formie elektronicznej

1. Program studiów dla kierunku *biologia człowieka*.
2. Obsada zajęć na kierunku *biologia człowieka* w roku akademickim 2024/2025, w którym przeprowadzana jest ocena.
3. Harmonogram zajęć kierunku *biologia człowieka* obowiązujący w semestrze zimowym roku akademickiego 2024/2025, w którym przeprowadzana jest ocena.
4. Charakterystykę nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia wykazane w tabeli 4a i 4b oraz opiekunów prac dyplomowych.
5. Charakterystykę wyposażenia sal wykładowych, pracowni, laboratoriów i innych obiektów, w których odbywają się zajęcia związane z kształceniem na kierunku *biologia człowieka* a także informację o bibliotece i dostępnych zasobach bibliotecznych i informacyjnych.
6. Wykaz tematów prac dyplomowych na kierunku *biologia człowieka* w latach 2022/2023 i 2023/2024.